

TASNİF DIŞI

**T.C.
GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
HARP AKADEMİLERİ KOMUTANLIĞI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
YENİLEVENT/İSTANBUL**

**BÖLÜCÜ – AYRILIKÇI TERÖRLE MÜCADELEDE
POLİTİK PSİKOLOJİK BOYUTUN İNCELENMESİ**

**ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Hazırlayan
Zeki Cem KARALI**

**Tez Danıőmanı
Prof. Dr. Abdülkadir ÇEVİK**

İSTANBUL – 2011

TASNİF DIŞI

TASNİF DIŞI

(BU SAYFA BOŐ BIRAKILMIŞTIR.)

TASNİF DIŞI

TASNİF DIŞI

TEZ TANITIM FORMU

TEZİN TARİHİ: 12 Eylül 2011

TEZİN TİPİ: Yüksek Lisans

TEZİN BAŐLIĐI: Bölücü - Ayrılıkçı Terörle Mücadelede Politik Psikolojik Boyutun İncelenmesi

TEZİN YAPILDIĞI BİRİM: Harp Akademileri Komutanlığı Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Müdürlüğü.

DAĞITIM LİSTESİ: Harp Akademileri Komutanlığı Stratejik Araştırmalar Enstitüsü "Tez Hazırlama ve Değerlendirme Yönergesi"nde belirtilen yerlere.

TEZİN ÖZETİ: Bu çalışma, akademik literatürde yeni sayılabilecek bir kavram olan politik psikolojinin açıklanması, disiplinin karar verme mekanizması ve terörle mücadelede yürütölen istihbarat analizleri içerisindeki rolünün ortaya çıkarılması, bu kapsamda bölücü - ayrılıkçı terör örgütü Kürdistan İşçi Partisi (PKK)'nın örgüt yapısının araştırılması ve PKK'lı teröristlerin motivasyon unsurlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER: Politik Psikoloji, İstihbarat Analizleri, Bölücü - Ayrılıkçı Terörizm, PKK Gelişim Süreci.

SAYFA SAYISI: 137

GİZLİLİK DERECEŐİ: Tasnif Dışı

Bu tezin ihtiva ettiği hususlar şahsî görüşlerim olup; Türk Silâhlı Kuvvetlerinin resmî görüşünü yansıtmamaktadır.

İmza

Zeki Cem KARALI
2'nci Sınıf Öğrencisi

TASNİF DIŞI

TASNİF DIŞI

**T.C.
GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
HARP AKADEMİLERİ KOMUTANLIĞI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
YENİLEVENT/İSTANBUL**

**BÖLÜCÜ – AYRILIKÇI TERÖRLE MÜCADELEDE POLİTİK
PSİKOLOJİK BOYUTUN İNCELENMESİ**

**ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Hazırlayan
Zeki Cem KARALI**

**Tez Danıőmanı
Prof. Dr. Abdülkadir ÇEVİK**

İSTANBUL – 2011

TASNİF DIŞI

TASNİF DIŞI

HARP AKADEMİLERİ KOMUTANLIĞI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Zeki Cem KARALI'nın “Bölücü – Ayrılıkçı Terörle Mücadelede Politik Psikolojik Boyutun İncelenmesi” konulu tez çalışması, jürimiz tarafından ULUSLARARASI İLİŞKİLER Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Prof. Dr. Abdülkadir Çevik

Üye

Prof. Dr. Hasan KÖNİ

Üye

Prof. Dr. Yaşar ONAY

Üye

Yrd. Doç. Dr. Erkan BÜKER

Üye

Topçu Alb. Ömer Sıddık ŞAHİN

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

---/---/20---

Hasip SAYGILI

Kurmay Albay

Enstitü Müdürü

TASNİF DIŞI

TEŐEKKÖR

İlk başta, YÖksek Lisans eğitimimiz boyunca her tÖrlÖ desteklerini bizden esirgemeyen tÖm Stratejik Araştırmalar EnstitÖsÖ personeline teŐekkÖrlerimi sunmak isterim.

Tez çalıŐmam sÖrecinde, yoğun iş temposu ve çalışmalarına rağmen bana zaman ayıran ve çok değerli gÖrÖŐ ve Önerileriyle bana destek veren tez danıŐmanım Prof. Dr. AbdÖlkadir ÇEVİK'e, mesaisinin Önemli bir bÖlÖmÖnÖ bana ayıran askeri tez danıŐmanım Top. Alb. Ömer Sıddık şAHİN'e ve gÖrÖŐleriyle bana olan desteğini esirgemeyen P. Alb. Orhan SEZĞİN'e en derin őÖkranlarımı sunarım. Engin tecrÖbeleriyle tezime ıŐık tutan, sayın bÖyÖğÖm Yavuz Bey'e, bana olan desteğini esirgemeyen Prof. Dr. Doğan CÖCELOğLU'na, tezimin bÖyÖk bir bÖlÖmÖnde bana yardımcı olan, bu dÖnem zarfında acımı, kederimi benimle birlikte paylaşan ve hayatımızın ileriki bÖlÖmlerinde kardeŐlięimizin geliŐerek pekiŐeęine inandığımı J. Yzb. Fatih DEDEMEN ve 'kader ortağım' Can KASAPOğLU'na, tezimin gelişmesinde bana yardımcı olan J. Bnb. Murat ORUÇ ve Uzm. Psikolog őenay ÖLMEZ'e ve YÖksek Lisans eğitimim boyunca birlik olup birçok gÖzel anıyı paylaŐtığımıza İstihbarat BÖlÖmÖne ayrı ayrı teŐekkÖrlerimi sunmayı bir borç bilirim.

BugÖne kadar hayatımın her alanında olduğu gibi bu zorlu dÖnem zarfında da bana destek olan, Milli sporcu mertebesine eriŐmemde ve bugÖnlere gelmemde en bÖyÖk katkısı olan sevgili aileme, beni Stratejik Araştırmalar EnstitÖsÖ'yle tanıŐtıran Yrd. Doç. Dr. Ferhat ERÇİN'e ve bu dÖnem zarfında bana destek olan Berra ÖZGÖL'e sonsuz őÖkranlarımı sunarım.

Otuz yılı aŐkın bir sÖredir bÖlÖcÖ terÖr ÖrgÖtÖ PKK ile canla baŐla mÖcadele eden TÖrkiye Cumhuriyeti'nin değerli gÖvenlik gÖçlerinin, őehitlerimizin ve gazilerimizin anısına ithaf olunur.

ÖZET

Politik psikoloji, geçmişten günümüze sıkça başvurulmuş ancak, akademik literatürde yeni bir kavram olarak değerlendirilen bir disiplindir. Politik psikoloji kısaca, çok geniş bir yelpaze içerisinde insanların davranışlarının temelinde yatan etkenleri ortaya çıkarmayı hedefleyen bir disiplin olarak tanımlanabilir. Disiplinin, ön plana çıkmasının nedenlerinden biri, günümüz şartlarının getirdiği bilgi akışının insanın bilişsel kapasitesinin üstünde olması ve insan unsurunun temelinde yatan objektif karar vermedeki eksikliği olarak belirtilebilir. Bu kapsamda politik psikoloji, insanların olayları nasıl algıladığını, algılarının içinde bulunduğu sosyal ortam ve geçmişte yaşadığı tecrübelerle nasıl şekillendiğini ve bunların sonucunda hangi motivasyon unsurlarından etkilenecek harekete geçtiğini ortaya çıkarmayı hedeflemektedir.

Karar verme faaliyetlerinin fonksiyonel çerçevede nesnelliklerinin analizlerini yapma imkânı tanıyan politik psikoloji, bu alanda istihbarat analizlerinin etkin şekilde oluşturulmasına da olanak sağlamaktadır. Bu kapsamda, terörle mücadele alanında yürütülen istihbarat analizlerinin; silahlı mücadelenin yanında, politik psikoloji disiplinine başvurusu oldukça doğal gözükmemektedir. Durum, Türkiye Cumhuriyeti'nin bölücü terör örgütü PKK ile verdiği mücadele örneğinde incelendiğinde, silahlı alanda verilen mücadelenin diğer alanlar tarafından desteklenmesiyle etkili bir mücadele yönteminin oluşturulabileceği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle, bölücü terör örgütü PKK ile verilecek mücadelede silahlı alana odaklanılmasından önce, örgütün hangi alanlarda, ne tür kararlar aldığına bilinmesi ve örgütün motivasyon unsurlarının neler olduğunun ortaya çıkarılmasının mücadelede birincil önem arz ettiği düşünülmektedir.

Politik psikoloji bahsedildiği gibi, terörle mücadele alanında da oldukça etkin tespitlerin yapılmasını sağlamaktadır. Bu kapsamda çalışmada, politik psikoloji disiplininin sınırları çerçevesinde, bölücü terör örgütü PKK'nın yapısı, PKK'lı teröristlerin motivasyon unsurları, düşünce tarzları ve örgütün siyasal süreç içerisindeki gelişimi incelenecektir. Bir diğer ifadeyle çalışmada, politik psikoloji disiplininin temel araştırma alanlarından birini oluşturan, hedef kitle veya birey gibi düşünebilme ve onlar gibi hissedebilme amacı, bölücü terör örgütü PKK'ya uyarlanmaya çalışılacaktır. Bu sayede bölücü terör örgütünün, iddia edildiği üzere, seçilmiş travmalar sonucu içinde bulunduğu mağduriyet durumunun anlaşılması ve örgütün seçilmiş zaferlerle grup kimliklerinin nasıl pekiştiğinin ortaya çıkarılması araştırmanın temel hedeflerini oluşturmuştur.

SUMMARY

Political psychology, despite being assessed as a recent discipline, has a long-standing academic record. In brief, political psychology discipline can describe as a discipline that aims to determine the motives behind political behaviors of human being in a white spectrum. The boosting factors, which made political psychology to climb an academic hill, are the overflow of information, which is well beyond human cognitive capacity and knowledge trend, and as well as the lack of objective decision-making structures. Within this context, political psychology aims to find out what kind of political perceptions human being develop, under which social psychological environmental circumstances, and depending on which social experiences and motives.

Political psychology, which enables to analyze the objectivity of decision-making process, contributes development of efficient intelligence analyzes methodologies. Regarding this fact, it should be considered quite unsurprising that counter terrorism measure should pay attention to political psychology approaches along with armed efforts. When assessed Turkey struggles against PKK terrorism, it is obvious that more efficient strategies can be developed by utilizing political psychological measures. Therefore, first and for most, evaluating PKK terrorist organization internal decisions and motivation factors should hold an important place instead of solely focusing on armed concepts.

As stressed before, political psychology enables quite accurate analyzes when dealing with terrorism. Within this context and within the limits of political psychology, to find out the motivation factors and the course of thought of PKK terrorists and the development of the terrorist organization in the political structure will be analyzed. In other terms, the purpose of mirroring the target insights and thoughts will be tried to explain in the case study of PKK terrorism. Consequently, this academic research aims to understand the terrorist organizations' victimization perceptions which will developed under chosen trauma circumstances, as well as evaluating how the group identities has been supported by chosen victories.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	I
SUMMARY	II
İÇİNDEKİLER	III
KISALTMALAR LİSTESİ	VII
ÖNSÖZ	X

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

1. PROBLEM DURUMU	1-1
2. ARAŞTIRMANIN AMACI	1-3
3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	1-3
4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	1-4
5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	1-5

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

1. ARAŞTIRMA MODELİ	2-1
2. VERİLERİN TOPLANMASI	2-1
3. VERİLERİN ÇÖZÜMÜ VE YORUMLANMASI	2-1

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KURAMSAL ÇERÇEVE

1. POLİTİK PSİKOLOJİ

- a. Politik Psikolojinin Tanımı 3-1
- b. Politik Psikoloji Disiplininin Politik Karar ve İstihbarat
Analizleri İçerisindeki Rolü 3-4

2. TERÖRİZM

- a. Terörizmin Tanımı 3-10
- b. Terörizmin Türleri 3-12
 - (1) Aşağıdan Terör 3-13
 - (2) Yukarıdan Terör 3-13
 - (3) Bölücü - Ayrılıkçı Terörizm 3-13
- c. Terörizm Alanında Yürütölen Akademik Çalışmalar 3-13
- ç. Terörizmi Meydana Getiren Unsurlar 3-16
- d. Terörizmin Politik Psikolojisi 3-17
- e. Terörizm ve Korku Kültürü 3-19

3. ETNİK AYRILIKÇI - BÖLÜCÜ TERÖRİZM

- a. Etnik Ayrılıkçı - Bölücü Terörizmin Tanımı 3-21
- b. Etnik Ayrılıkçı - Bölücü Terörizmin Psiko-dinamiğı 3-23
 - (1) Kimlik Kavramı ve Etnisite 3-25
 - (2) Çocukluk Dönemi ve Etnik Kimliğıin Oluşum Süreci 3-29
 - (3) Mağduriyet 3-31
 - (4) Seçilmiş Zafer ve Seçilmiş Travma 3-33
 - (5) Regresyon (Gerileme) 3-36
- c. Etnik Ayrılıkçı - Bölücü Terörist Profiline İlişkin
Yaklaşım ve Değerlendirmeler 3-36

(1) Düş Kırıklığı - Saldırganlık Teorisi (Frustration - Aggression Theory)	3-37
(2) Narsisizm - Saldırganlık Teorisi (Narcissism - Aggression Theory)	3-38
(3) Psiko-analitik - Freudsal Hesaplamalar (Psycho-analytic - Freudian Accounts)	3-39
(4) Bölünmüş Kişilik Kuramı (Borderline) (Sınır Kişilik Yapılanması)	3-40
ç. Ait Olma ve Var Olma Kavramları	3-41
d. Geniş Grup Kimliği Algısı	3-43

4. BÖLÜCÜ TERÖR ÖRGÜTÜ PKK

a. Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Tarihçesi	3-46
b. Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Politik ve Stratejik Hedefleri	3-65
c. Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Strateji ve Konseptleri	3-66

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

BÖLÜCÜ TERÖR ÖRGÜTÜ PKK İLE MÜCADELEDE POLİTİK

PSİKOLOJİK BOYUT	4-1
a. Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Propaganda Faaliyetleri	4-2
(1) İdeolojik Alanda Propaganda	4-2
(2) Silahlı Alanda Propaganda	4-3
(3) Siyasallaşma Süreci İçerisinde Propaganda	4-4
(4) Medyanın Propaganda Açısından Kullanılması	4-5
b. Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Ortaya Çıkışındaki Politik Psikolojik Faktörler	4-6

TASNİF DIŞI

(1) Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Etnik Kimlik Ayrıştırması	4-7
(2) Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Mağduriyet Algısı	4-12
(3) Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Yapılanmasında Var Olma ve Ait Olma Kavramları	4-16
(4) Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Medyayı Kullanması	4-18
(5) Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Terörist Profiline İlişkin Tespitler	4-19

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	5-1
------------------------	-----

KAYNAKÇA	6-1
----------	-----

ÖZGEÇMİŐ

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
ARGK	: Arteşe Rızgariya Gele Kürdistan (Kürdistan Ulusal Kurtuluş Ordusu)
AYÖD	: Ankara Yüksek Öğrenim Derneği
BM	: Birleşmiş Milletler
DDKO	: Doğu Devrimci Kültür Ocakları
DTP	: Demokratik Toplum Partisi
DYP	: Doğru Yol Partisi
DYÇ	: Düşük Yoğunluklu Çatışma
ERNK	: Eniya Rızgariya Newata Kürdistan (Kürdistan Halk Kurtuluş Cephesi)
FKÖ	: Filistin Kurtuluş Örgütü
HADEP	: Halkın Demokrasi Partisi
HEP	: Halkın Emek Partisi
HPG	: Hezen Parastina Gel (Halk Savunma Güçleri)
HRK	: Hezen Rızgariya Kürdistan (Kürdistan Kurtuluş Birliği)
HUNDER-KOM	: Kürdistanlı Yurtsever Sanatçılar Derneği
I-KDP	: Irak Kürdistan Demokrat Partisi
ISPP	: International Society for Political Pyschology
İ-KDP	: İran Kürdistan Demokrat Partisi
KAB	: Kürdistan Aleviler Birliği
KADEK	: Kongreyi Azadi u Demokrasiya Kürdistan (Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi)
KCK	: Koma Civaken Kürdistan (Kürdistan Toplum Birliği)

KDP	: Partiya Demokrasi Kürdistan (Kürdistan Demokrat Partisi)
KIH	: Kürdistan İslami Hareketi
KJB	: Koma Jinen Bilind (Özgür Kadın Hareketi)
KKK	: Koma Komalen Kürdistan (Kürdistan Demokratik Konfederalizmi)
KNK	: Kongra Netewi ya Kürdistan (Kürdistan Ulusal Kongresi)
KONGRA-GEL	: Kongra-Gele Kürdistan (Kürdistan Halk Kongresi)
KON-KURD	: Avrupa Kürt Dernekleri Federasyonu
KUM	: Kürdistan Ulusal Meclisi
KYB	: Yekitiya Niştimaniya Kürdistan (Kürdistan Yurtseverler Birliğı)
ÖZDEP	: Özgürlük ve Demokrasi Partisi
PAJK	: Partiya Azadiya Jin a Kürdistan (Kürdistan Özgür Kadın Partisi)
PAK	: Partiya Azadiya Kürdistan (Kürdistan Özgürlük Partisi)
PKDW	: Parlamena Kürdistan li Derveyi Welat (Sürgünde Kürdistan Parlamentosu)
PKK	: Partiya Karkeren Kürdistan (Kürdistan İşçi Partisi)
SHP	: Sosyal Demokrat Halkçı Partisi
STÖ	: Sivil Toplum Örgütü
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
THKP/C	: Türkiye Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi
TİP	: Türkiye İşçi Partisi
T-KDP	: Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
YAJK	: Yekitiya Azadiya Jinen Kürdistan (Kürdistan Özgür Kadınlar Birliğı)
YCK	: Yekitiya Civanen Kürdistan (Kürdistan Gençler Birliğı)

TASNİF DIŞI

YDK : Yekitiya Demokratik a Gele Kürd (Kürt Demokratik Halk
Birlikleri)

YJA : Yekitiya Jinen Azad (zgr Kadınlar Birliği)

YWRK : Yekitiya Welatparazen Rewőanberen Kürdistan (Kürdistan
Yurtsever Aydınlar Birliği)

TASNİF DIŞI

IX

ÖNSÖZ

İstihbarat bilimi, uluslararası ilişkilerde insan unsurunun, birey düzeyindeki karar verme mekanizmasında belirleyici faktör olduğu düşüncesi üzerine kurulmuş bir yapıya sahiptir. Sözü edilen karar vericilerin tutum ve davranışları, karar verme sistemine etkilerinden ötürü, incelenmesi gerekli görülen alanlardan birini oluşturmaktadır.

Günümüz şartlarında yaşanan “bilgi bombardımanı” ve insanların sahip olduğu “limitli bilişsel kapasite” nedeniyle, karar verme süreçlerinin mikro-analiz seviyesinde incelenmesi gerekli görölmektedir. Bahsedilen nedenler, yalnız uluslararası ilişkilerle sınırlı olmayıp ulusların veya ulus altı grupların bizzat kendi kendilerinin karşılaştığı bir problem olarak da yansımaktadır. Bu nedenle, ülkelerin yürüttüğü terörle mücadele stratejilerinin bu kapsam dışında değerlendirilmesi neredeyse imkânsız görölmektedir. Bir diğeri ifadeyle, politik psikoloji disiplininin olayların altında yatan motivasyon unsurlarını belirleyen özelliğine başvurmadan, limitli bilişsel kapasiteye sahip olan insan unsurunun, terörle mücadele stratejileri belirlemesi oldukça güç gözükmemektedir. Durum Türkiye Cumhuriyeti’nin terörle mücadele stratejisi içerisinde değerlendirildiğinde, bölücü terör örgütü PKK’nın mikro analiz çerçevesinde incelenmesi sonucunda, terörle mücadelede ortaya yeni çözüm yolları getirileceğine inanılmaktadır.

Genel olarak bilinen kanı çerçevesinde, bölücü terör örgütü PKK’nın terörist eylemleri, 1984 yılında Erur ve Şemdinli saldırılarıyla ortaya çıkmış ve bu tarihten sonra Türkiye Cumhuriyeti açısından uzun soluklu bir terörle mücadele dönemi başlamıştır. Geçen bu süreç zarfında sorunun bu noktaya gelmesi, mücadelede izlenen stratejilerin tamamen yanlış veya başarısız olduğu sonucunu akıllara getirmemelidir. Aksine, izlenen politikalar yetersiz kalmış dahi olsa bu durum, soruna farklı bir açıdan yaklaşarak dezavantajdan, avantaja dönüştürülebilir. Nitekim belirtmek gerekir ki; Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK), yürüttüğü başarılı mücadele sonucunda bölücü terör örgütü PKK’ya ağır kayıplar verdirmiştir.

Terörle mücadele, birçok farklı alanda, aynı anda ve birbirleriyle koordineli bir şekilde yürütölen unsurlardan oluşmaktadır. Terörle mücadelede belirlenmesi gerekli görölen ilk durum, mücadele sürecinde nerede olunduğu ve nerede olunmak istendiğı hususudur. Sorun bu kapsamda ele alındığında, terörle mücadeleye ilk olarak terörizmin ve teröristlerin özelliklerinin doğru analiz edilmesiyle başlanması uygun olacaktır. Bir sonraki adımda, eldeki bu genel verilerden özel verilere inilerek, mücadele edilen terörist grupların özelliklerinin (psikolojisini, amaçlarını, kabiliyet ve güçlerini vb.) belirlenmesi olarak belirtilmiştir. Bu çalışma da konuya bu açıdan yaklaşmayı hedeflemiştir. Çalışmaya, politik psikolojinin tanımı ve karar verme

süreçleri içerisindeki önemi açıklanmaya çalışılarak başlanmıştır. Daha sonraki bölümde, terörizmin ortaya çıkmasına neden olan politik psikolojik faktörler incelenmiş ve bölücü terör örgütü PKK'nın stratejik hedefleri ve siyasallaşma sürecini de içeren tarihçesi açıklanmıştır. Bundan sonraki bölümde ise, bölücü terör örgütü PKK'nın politik psikolojik boyutu araştırılmıştır. Sonuç ve değerlendirme bölümünde ise, bu konuya yönelik olarak alınacak yeni stratejik kararlar belirlenmeye çalışılmış ve bu kararların, terörle mücadelede bölücü terör örgütünün tamamen tasfiyesi sonucuna ulaşmada başarı sağlayacağına inanıldığı belirtilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

1. PROBLEM DURUMU

Uluslararası zeminde terörizmin ortak bir tanımının yapılamaması ve terör olaylarına neden olan unsurların birbirinden farklı olması, terörle mücadelede ortak bir mücadele stratejisi belirlenememesine sebep olmaktadır. Kanımızca, terörizmin ortak bir tanımının olmamasının nedeni, bizzatı kendisinin, siyasal amaçlara ulaşmaya yönelik bir konsept halini almasıdır. Böylece her ülke kendi çıkarları doğrultusunda, karşıt grupları terör örgütü olarak ilan edebilmektedir. Buna karşın, terör örgütleri de kendilerini terörist ilan edenlere karşı sistematik şiddet kullanan gruplar olarak nitelendirilmektedir. Hatta Fisk (1990, s. 441), söz konusu sorunsalı “İsrail’in tanıdığı tek terörist İsrail karşıtlarıdır. ABD’nin tanıdığı tek terörist ABD veya müttefiklerine karşıt olanlardır. Filistinliler de bu kelimeyi kullandığı için Filistinlilerin tanıdığı tek terörist Filistinlilerin karşısında olanlardır” ifadeleriyle ortaya koymaktadır. Nitekim terörizm kavramı, ulusal çıkarların ve ilişkilerin farklılık göstermesi nedeniyle, her devlete göre değişik şekillerde tanımlanabilmektedir. Kimi devletlerin terörist olarak nitelendirdiği bir grup, diğer aktörlerce “özgürlük savaşçısı” olarak algılanabilirken, yaptığı terör eylemleri de “ulusal kurtuluş hareketi” olarak değerlendirilebilmektedir (Çitlioğlu, 2009, s. 26). Bu karmaşık ilişkilerden ötürü terörizm evrensel bir sorun olarak değerlendirilse de esasen “her bir vaka için” oldukça dar bir alana sıkışmış görünmektedir. Başka bir ifadeyle “terörizm” konsept olarak uluslararası bir sorundan öte, uluslararası ilişkilerin bir veya birkaç aktörü için özel bir tehdit kimliğinde düşünülebilir.

Yukarıda aktarılan karmaşık tabloya rağmen terörizmin ortak tanımının yapılmasında karşılaşılan güçlük, terörizme neden olan unsurlarının belirlenmesinde ortaya çıkmamaktadır. Literatürde hemen hemen uzlaşıldığı şekilde, terörizmi meydana getiren unsurlar siyasi yapı, etnik kimlik, askeri uygulamalar, ekonomik ve sosyo-politik durum olarak belirtilmektedir. Öte yandan, bahsedilen bu unsurlardan her biri, ayrı bir mücadele tarzının benimsenmesini gerektirmektedir. Ayrıca, izlenilecek olan her bir farklı strateji “politik psikolojik” konseptler tarafından desteklenmediği sürece, terörle mücadelede yapısal bir çözümün ortaya çıkması olası görülmemektedir.

İdeal ve bütüncül bir terörle mücadele stratejisi, sadece silahlı alanda değil, aynı zamanda siyasi, etnik, askeri, ekonomik ve sosyo-politik alanlarda politik psikolojik konseptlerle desteklenerek yürütülmelidir. Terör sorununun yapısal olarak ortadan kalkması için sadece askeri ya da polisiye yöntemler yeterli olmamaktadır.

Bunun nedeni, politik psikolojik konseptlerin yalnızca devletler tarafından değil, terör örgütleri tarafından da kullanılmasıdır. Bu durumun en çarpıcı örneklerinden biri, Türkiye'nin uzun yıllardır terörle mücadele etmesi ve buna rağmen ülkede halen terör sorununun tamamen sona ermemiş olmasıdır. Türkiye toprakları içerisinde ve sınır ötesinde halen faaliyet gösteren bölücü terör örgütü PKK'nın, sadece silahlı alanlara değil, aynı zamanda siyasi ve politik psikolojik alanlara da önem verdiği bilinmekte ve bu durum terörle mücadeleyi güçleştirmektedir.

Vatandaşlar arasındaki "yoksulluk, yoksunluk, ekonomik az gelişmişlik ve işsizlik gibi değişkenler, kendi ürünü olarak sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik ve sosyo-politik çatışma ve rahatsızlıklar yaratırlar. Bunun sonucunda, giderek sınırlanan bireysel özgürlükler ve ihlal edilen insan hakları, bir süre sonra toplumsal yaşamda yeni tür problemlerin ortaya çıkmasına yol açarlar" (Çitlioğlu, 2009, s. 24). Bu faktörler ortaya çıktıkları an itibariyle, öncelikli olarak çözülmeye çalışılması gereken sorunlar olarak görülmelidir. Aksi takdirde, bahsedilen sorunlar gitgide büyümekte ve terör örgütünün propaganda faaliyetlerine uygun bir zemin oluşturabilmektedir.

Terör örgütlerinin motivasyonu belirlendikten sonra, birey olarak teröristin kişisel motivasyonunun da belirlenmesi mücadele açısından önemli görülmektedir. Sözü edilen motivasyon unsurlarının, terör örgütünün alt kadrosu için, "mağdurluk ve kurban edilmişlik" psikolojisi olduğu öne sürülebilir. Terör örgütlerinin lider kadrosu tarafından, alt kadroda ve insan kaynağı olarak görülen yerel halkta oluşturulmak istenen bu mağduriyet ve kurban edilmişlik psikolojisinin, ancak profesyonelce hazırlanmış karşı psikolojik faaliyetlerle ortadan kaldırılacağına inanılmaktadır.

Tüm bunların sonucunda, ortaya patolojik yapılı bir insan profili çıkmakta ve bu patolojik özelliğe sahip tüm bireyler de, bir araya gelme eğilimi içerisine girmektedirler. Çevik (2009, s. 76) bu durumu, "teröristler kendi psikolojilerinde yaşadıkları bölünmüşlük, mağdurluk ve ezikliği, toplumun mağdur ve ezilmiş kesimleriyle bir araya getirerek, kendilerine bir destek ve korunma sağlayabilmektedirler" şeklinde açıklamıştır.

Bal'ın (2006, s. 3) "teröristleri doğru analiz edebildiğimiz derecede, terörle mücadele stratejileri de buna paralel olarak doğru yönde gelişme şansı yakalayacaktır" şeklindeki değerlendirmesi, mücadeleye teröristleri ve onların psikolojilerini tanıyarak başlanılmasının yaşamsal bir gereklilik olduğunu ortaya koymaktadır. Daha özel bir çerçevede, bölücü terör örgütü PKK ve faaliyetlerine, politik psikolojik temeline inmeden, sadece daha çok sayıda teröristi imha etmek amaçlı oluşturulmuş konseptler ile son verdirilmesi mümkün gözükmemektedir.

Teröristlerin psikolojik durumlarının analizinin önemi ve mücadelede psikolojik faktörlerin kullanılmasının gerekliliği, terörizmin yapısal niteliklerinden kaynaklanmaktadır. Terörün temel hedefi; toplumu korkutmak, baskı ve şiddet yoluyla sindirmek ve teröristlerin isteklerini şiddet unsuruna başvurarak elde etmektir. Görüldüğü üzere, terörist gruplar stratejilerini yerel halkın psikolojisi odaklı geliştirmektedir. Bu durum, terörle mücadelede devletin yerel halkı yalnız terör örgütünün şiddetinden değil, bununla birlikte psikolojik faaliyetlerinden de koruması gerekliliğini doğurmaktadır. Bu da ancak, örgüte karşı, örgütün başvurduğu psikolojik yöntemlerin benzerlerinin kullanılmasıyla gerçekleştirilebilir. Bu alanda uygulanması planlanan karşı psikolojik faaliyetler, taktik seviyeden stratejik seviyeye kadar bütün alanları kapsamaktadır.

Bu tez çalışması, terörle mücadelede siyasi yapı, etnik kimlik, askeri uygulamalar, ekonomik ve sosyo-politik alanlarda ortaya konan konseptlerin politik psikoloji disiplini ile desteklenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Çalışmanın amacı, terörle mücadelede politik psikolojik boyutun mücadele içindeki rolünü ortaya koymaktır. Çalışma, bölücü terör örgütü PKK ile mücadeledeki eksikliklere çözüm önerileri geliştirilmesine, akademik açıdan katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda bölücü terör örgütü mensupları, örgütün sosyolojik nitelikleri göz önünde bulundurularak, politik psikolojik profil çalışması çerçevesinde tanınmaya çalışılmıştır. Bununla beraber, bölücü terör örgütüne propaganda zemini sağlayan koşullar analiz edilmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Türkiye Cumhuriyeti, temellerini 1970’li yıllarda atan bölücü terör örgütü PKK ile 1984 yılında gerçekleştirilen Eruh ve Şemdinli saldırılarıyla tanışmıştır. Aradan yirmi yedi seneden fazla bir süre geçmesine rağmen, Türkiye Cumhuriyeti halen terör tehdidiyle iç içe yaşamaktadır. Geçen yıllar içerisinde bölücü terör örgütü, yeniden yapılanmış ve siyasallaşma faaliyetleri içerisine girmiştir. Sorunun bu safhalara gelmesinin nedeni, bölücü terör örgütü PKK’ya karşı ortaya çıktığı ilk senelerde gereken tedbirlerin alınmaması ve süreç içerisinde TSK’nın silahlı alanda yürüttüğü mücadelenin diğer faktörler tarafından desteklenmemesi olarak düşünülmektedir.

Michael Scheuer (2006), “Through Our Enemies’ Eyes” adlı kitabında, savaşa düşmanını tanıyarak başlamanın öneminden bahsetmektedir. Bir diğer ifadeyle okurlarına, olaylara bir de düşmanlarının bakış açısından bakmaları gerektiğini ve

bu şekilde onları daha kolay yenebileceklerini anlatmaya çalışmıştır. Maalesef, terörle mücadele eden diğerk birçok ülke gibi, Türkiye Cumhuriyeti'nin de en büyük sorunlarından biri; ülkedeki terör sorununa, terör örgütünün gözünden bakamamasıdır. Burada kasıt, empati ile terörist söyleme uygun "haklı gerekçe" aranması değıl; terör konseptine ve psikolojik alanda yrtlen mücadeleye terör örgütünün penceresinden bakılabilmesidir. Bununla beraber, bölge halkının içinde yaşadığı sosyo-psikolojik atmosferin analiz edilememesi, terörün giderek glenmesine neden olmuştur.

Normal koşullarda Türkiye Cumhuriyeti'nin bölücü terör rgt PKK ile mücadelesinin, terör örgütünün tamamen ortadan kaldırılması gerçekleşene kadar devam etmesi beklenmektedir. Bu süreç içerisinde bölücü terör rgt, silahlı saldırılarını devam ettireceğı gibi, psikolojik alanda da saldırılarını srdreceğı dşnlmektedir. Sorunun, tek başına yürütülecek olan askeri operasyonlarla zmlenemeyeceğı açıkça grlmektedir. Bu kapsamda, bölücü terör rgt PKK'nın tüm faaliyetlerinin, politik psikolojik konseptlerle desteklenen etkin bir karşı saldırı mekanizmasıyla ortadan kaldırılabilceğı dşnlmektedir.

Askeri tarihte birçok kez, savaşlarda orduların moralinin yüksek tutulması ve ordunun imknlarının etkili bir şekilde kullanılması için psikolojik faktörlerin devreye sokulduğı grlmştr. Günümüzde ise gelişen teknoloji ve haberleşme sayesinde daha fazla kişiye, daha kısa zamanda, daha etkili biçimde ulaşılmakta ve psikolojik faaliyetlerin etkinliğı artmaktadır. Aynı zamanda, gelişen teknoloji terör örgütleri tarafından da kullanılmakta, dezenformasyon ve bilgi kirliliğı ortamı yaratılarak terörist faaliyetler daha etkin yrtlmektedir. Terörle mücadelede sonuca ulaşabilmek için tüm ulusun bir bütün olarak hareket etmesi, askeri operasyonların istikrarlı bir siyasi iradeyle desteklenmesi ve terör örgütlerine karşı yürütülecek olan her faaliyetin politik psikolojik konseptlerle etkinliğinin arttırılması oldukça önemli grlmektedir.

Terörün Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelik birincil tehdit olması, terörle mücadele ve terörizm içinde politik psikolojik yöntemlerin önemli bir yer tutması nedeniyle bu tez çalışması, ülkenin çok önemli bir sorununun kritik bir faktörünü analiz ederek çözüm odaklı sonuçlara ulaşmayı hedeflemektedir.

4. ARAşTIRMANIN VARSAYIMLARI

Tez çalışmasında aşağıdaki konular, ayrıca ispatına gerek duyulmadan doğıru olarak kabul edilmiştir:

- Terör olgusu; siyasi yapı, etnik kimlik, askeri uygulamalar, ekonomik ve sosyo-politik durum vb. olmak üzere pek çok nedenden dolayı ortaya çıkmaktadır.
- Terörün sosyo-psikolojik kökleri ve boyutları vardır.
- Bölücü terör örgütü PKK tarafından 27 Ekim-06 Kasım 2003 tarihleri arasında gerçekleştirilen 9'uncu kongreden sonra yapılan "Genel Kurul Toplantıları" en yüksek karar organı olması bakımından "kongre" gibi değerlendirilmiştir.

5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

- Türkiye toprakları içerisinde farklı amaçları olan birden fazla terör örgütünün faaliyet gösterdiği bilinmekle beraber, çalışmada yalnızca bölücü terör örgütü PKK incelenmiştir.
- Dünya üzerinde terörle mücadelede politik psikolojik boyut konusunda birçok önemli olay ve örnek sıralanabilirken, çalışmada bölücü terör örgütü PKK ve bu bağlamda Türkiye Cumhuriyeti'nin terörle mücadelesi ele alınmıştır.
- Bölücü terör örgütü PKK'lı teröristlerle birebir görüşme imkânı sağlanamamıştır. Buna karşın bazı mahkeme kayıtları ve haber röportajlarından yararlanılmıştır.
- Bölücü terör örgütü PKK tarafından yapılan kongrelerin kapsamı, kuramsal çerçevede ele alınırken, elde edilen veriler doğrultusunda; politik psikolojik çerçevede, kongrenin ne zaman ve nerede yapıldığı, Abdullah Öcalan'ın terör örgütü içerisindeki etkisi, terör örgütünün amaçları, bu amaçlara ulaşmak için belirlediği terörist stratejileri ve terör örgütünün yapılanması konularına yoğunlaşmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Çalışmanın modeli ilişkisel araştırma olup nitel araştırma tekniklerinden, doküman incelemesi (belgesel tarama) metoduyla açıklayıcı bir tasarım olarak hazırlanmıştır. Genel tarama yöntemlerinden biri olan ilişkisel araştırma modeli, sadece olayları veya durumları tanımlamadan öte, olayı veya durumu daha etkili anlayabilmek açısından, bahsedilen olayların diğer olaylarla ilişkilerini araştırarak bir yapıya sahiptir.

2. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmada kullanılan veriler¹, kütüphaneler, akademik veri tabanları, bilimsel yayın tarama siteleri, medya ve internet arşivleri, resmi internet sitelerinden elde edilecek birincil ve ikincil kaynaklardan istifade edilerek toplanmıştır.

Araştırmanın özellikle bölücü terör örgütü PKK konusuna odaklandığı bölümlerinde ise veriler; az sayıda da olsa akademik çalışmalardan, medya ve internet sitelerinin arşivlerinden, terörist başı Abdullah Öcalan davasında Cumhuriyet Başsavcısının hazırladığı iddianame ve mahkemenin nihai kararından istifade edilerek toplanmıştır.

3. VERİLERİN ÇÖZÜMÜ VE YORUMLANMASI

Çalışmada, nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi ve içerik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Böylece, tezin temel araştırma konusu olan bölücü ayrılıkçı terörün politik psikolojik boyutlarına farklı bakış açılarından yaklaşılarak araştırmanın geçerliliği arttırılmaya çalışılmıştır (Baş ve Akturan, 2008, s. 117). Bu kapsamda, çalışmada ilk olarak araştırma soruları geliştirilmiştir. Daha sonra verilerin doküman incelemesiyle toplanması aşaması gerçekleştirilmiştir. Doküman incelemesi tekniği sayesinde, konu hakkındaki yazılı ve görsel dokümanlar incelenerek, ortaya kapsamlı bir çalışma çıkarma amacı güdülmüştür. Toplanan verilerin analiz edilip çözümlenmesi ve bunların rapor haline getirilmesi çalışmada son bölümü oluşturmıştır.

Bunlara ilave olarak, çalışmada bölücü terör örgütü PKK'nın kongre kararlarına ulaşılmıştır. Elde edilen dokümanlar titizlikle incelenmiş ve politik

¹ Bahsedilen dokümanlar literatürde “fiziksel veri” olarak geçmektedir (Baş ve Akturan, 2008, s. 117).

psikolojik konseptler çerçevesinde değerdendirilmiştir. Bu kapsamda, bölücü terör  rg t  PKK'nın gerçekleştirdiği kongreler, deĐiŐimi ve sürekliliği ortaya koyabilmek amacıyla kronolojik sıraya göre belirtilmiştir. Ayrıca, bazı bölümlerde bölücü terör örgütünün kongrelerinde aldığı kararların, farklı değerdendirilmesine veya algılanmasına neden olmamak maksadıyla kararların orijinal hali kullanılmıştır. Bunlara ilave olarak, karŐılaŐılması durumunda tereddüde düŐülmemesi için bölücü terör  rg t  PKK'nın yapısı içerisinde yer alan veya terör  rg t  ile ilişki içerisinde bulunan oluŐumların Kürtçe kısaltmaları metin içerisinde, açık h lleri ise kısaltmalar b l m nde belirtilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1. POLİTİK PSİKOLOJİ

a. Politik Psikolojinin Tanımı

Tanım olarak “politik psikoloji (siyaset psikolojisi) büyük grupların, kitlelerin ve ulusların birbirleriyle olan ilişkilerini ele alarak, bu ilişkilerde rol oynayan psikolojik etmenleri değerlendirmektir” (Çevik, 2009, s. 15). Bir diğer ifadeyle politik psikoloji; ulusal veya uluslararası düzeydeki davranışların altında yatan motivasyonları, derinlemesine inceleme yöntemiyle ortaya çıkarmayı amaçlayan bir çalışma yöntemidir. Bu sayede davranışların herkes tarafından kolayca algılanabilen psikolojik boyutlarından ziyade, onların temelinde yatan motivasyonlar belirlenebilmektedir. Olayların görünen boyutlarından çok, görünmeyen yönlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan disiplinin araştırma alanlarından biri de, terörizm ve teröristlerin psikolojisiyle, ulusal ve etnik kimlik psikolojileridir.

McGraw (2000, s. 806) tarafından “disiplinler arası bir disiplin olarak da tanımlanabilen politik psikoloji”, terörizm veya savaş gibi en uçtaki politik sonuçlu aktivitelerden, oy kullanma gibi daha sıradan olan politik aktiviteye kadar geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu kapsamda politik psikoloji disiplini, insanların neden oldukları sorunların derinlemesine analizlerini yapmak için çeşitli soru metotları oluşturmuştur. Örneğin, “İrkçılık neden ortaya çıkmıştır? İnsanlar neden soykırım yaparlar? İnsanların politik karar verirken veya oy kullanırken motivasyonları nelerdir? Neden terörist olunur? İnsanları terörist olmaya iten unsurlar nelerdir?” gibi sorularla, karşılaşılan sorunlara geniş bir yelpaze içerisinde açıklık getirilmeye çalışılır (Houghton, 2009, s. 6). Örnek olarak sunulan bu soru kalıplarıyla disiplin, karar verme süreçlerini inceleyerek, aslında insanların davranışlarının temeline inmeyi hedefler.

Politik psikoloji disiplini, psikoloji ile politik kararların arasındaki etkileşim ya da psikolojinin politika üzerindeki etkisi olarak da adlandırılmaktadır (Houghton, 2009, s. 22). Politik psikoloji disiplinin gelişim süreçleri göz önünde bulundurulduğunda, psikolojinin sosyal etkileşimi inceleyen alt dallarından olan ve kökleri sosyal psikolojiye dayanan “sosyal biliş” alanıyla yakından ilişkili olduğu görülmektedir. Sosyal bilişin, politik psikolojiyle ilişkisinin dayandırılabilceği teori ise “Sosyal Biliş Teorisi” (Social Cognitive Theory) olarak ifade edilebilir. Sosyal etkileşimde bilişsel süreçlerin bir diğer ismi olarak kabul edilen Sosyal Biliş Teorisi, Fiske ve Taylor (1984, s. 1) tarafından sağlıklı insanların diğer insanlar hakkında fikir yürütmeleri, ilk başta kendilerini ve daha sonra onları anlamaya çalışmaları olarak

tanımlanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, sosyal psikoloji ile politik psikoloji disiplininin insanların tutum ve davranışlarını anlamaya çalışan yapısı ile ilişkisi görülmektedir. Bunların yanısıra, politik psikoloji disiplininin araştırma alanlarında başvurduğu temel yaklaşım ise, insanların diğer canlılardan farklı olarak düşünen ve çevresindekileri algılayan ve anlamaya çalışan zihinsel süreçlere sahip olduğunu ifade eden “Bilişsel Yaklaşım” (Cognitive Approach) olarak ifade edilmiştir (McGraw, 2000, s. 809).

Aslında politik psikoloji kavramı, devletlerin tarihi ve politika kadar eski bir kavram olarak belirtilebilir (Bilgin, 2005, s. 24). İnsanlar politika yapmaya başladığından beri, farkında olmadan kendi içlerinde diğer insanların tutum ve davranışlarının altında yatan etkenleri araştırmışlardır. Burada sözü edilen araştırma grubu yalnız halk tabanıyla sınırlı kalmamış, üst düzey karar vericilerin davranışlarının altında yatan unsurlar da incelenmiştir. Bu nedenle politik psikoloji, genel olarak halkın tutum ve davranışlarını incelemekle beraber, aynı zamanda seçkin (elit) kesimin de nasıl karar aldığını ve politikaya nasıl yön verdiğini araştıran bir disiplin olarak kabul edilmiştir.

Bazı araştırmacılar tarafından “siyaset psikolojisi” olarak da adlandırılan politik psikoloji, siyaset adamlarının psikolojik referansları, siyasal alanda daha fazla kullanmasıyla başvurulan bir disiplin olmuştur (Bilgin, 2005, s. 24). Politik psikolojinin günümüzdeki öneminin Bilgin (2005, s. 24) tarafından “siyasal kurumların zayıflaması, liderlerin öneminin artması, siyasetçi ile kitlelerin ilişkisinin değişmesi, medya dolayımı eylem ve söylemlerin öne çıkması” ile arttığı düşünülmektedir.

Perez (2001, s. 348) politik psikolojinin karakteristik yapısını üç boyutta incelemiştir. Bunlardan ilki; politik psikolojinin her zaman sosyal hareketlenmelere duyarlı olması ve sosyal çatışmaları çözümleyici yapısının bulunması olarak belirtilmiştir. Bu duruma örnek olarak Bar-Tal’ın (1988, s. 738), Arap - İsrail çatışmasını politik psikolojik çerçeve içerisinde değerlendirmesi verilebilir. İkinci olarak ise politik psikoloji, adından anlaşılacağı gibi psikoloji ile politika arasında bir köprü vaziyeti görmüş ve psikolojik teorilerin siyasal zeminde uygulanmasını araştırmıştır. Üçüncü olarak Perez (2001, s. 348), politik psikolojinin bir bilim dalı olarak, metodoloji ve teori alanlarında toplumları aydınlatmaya çalışan bir yönü olduğunu vurgulamıştır.

Geçmişten günümüze insanların farkında olmadan başvurdukları politik psikoloji disiplini, akademik literatürde aslında yeni bir kavram olarak tanımlanabilir. Karar verme mekanizmasında insan unsuru, tarihsel süreç içerisinde değerlendirildiğinde Niccolo Machiavelli’nin insan psikolojisi hakkındaki dar ve sınırlı görüşlerinin ardından, Thomas Hobbes, John Locke ve Jean-Jacques

Rousseau'nun ayrı ayrı "Doğa Durumu" (State of Nature) hakkında yürüttüğü yeni düşünce akımlarıyla, daha fazla ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu gelişmeler ışığında, politik psikoloji disiplini alanında yürütülen çalışmalar, ilk olarak 1920'li yıllarda Harold Lasswell tarafından yürütülmüştür. Lasswell'in uzun araştırma periyodunun ardından Knutson (1973), politik psikoloji alanında ilk eser olarak kabul edilen "Politik Psikolojinin El Kitabı" (Handbook of Political Psychology) adlı yapıtı yayınlamıştır. Politik psikoloji, yayınlanan bu ilk kitaptan da anlaşılacağı üzere, Freud'un insan davranışları analizlerinin temel alındığı ve bu analizlerin politik çalışma alanlarına uyarlandığı bir disiplin olarak literatüre girmiştir (Houghton, 2009, ss. 23-24). Bu alanda yürütülen akademik çalışmalar, 1977 yılında "Uluslararası Politik Psikoloji Derneği" (ISPP)'nin kurulmasıyla güçlenmiştir. ISPP sayesinde politik psikoloji disiplini, üniversitelerde artık birer ders olarak okutulmakta ve bu alanda çalışmalar halen devam etmektedir (Levin, 2000, ss. 613-614). Uluslararası kamuoyunda ISPP tarafından yürütülen aktiviteler ışığında güç kazanan politik psikolojinin Türkiye'deki kurucusu ise Prof. Vamık Volkan ekölü ile Prof. Dr. Abdülkadir Çevik ve kurucusu olduğu Politik Psikoloji Derneği'dir.

Politik Psikoloji disiplininin gelişim süreci, Horowitz (1979, s.101) tarafından ve McGuire (1993, ss. 9-35) tarafından ayrı ayrı dört ana bölümde incelenmiştir. Horowitz, politik psikolojinin gelişim sürecinin ilk bölümünü kişilik ve bireysellik kavramının zihinlerde şekillenmesiyle tanımlamıştır. McGuire ise, gelişimin ilk bölümünü 1940-1959 yılları arasında psikanalistler tarafından yürütülen kişilik kavramları üzerine olan çalışmalar olarak belirlemiştir. Bu dönem içerisinde, kişilik ve kültür arasındaki etkileşim incelenmiş olup ulusal karakter tanımının ortaya çıkarılması ve otoriter kişilik kavramlarının araştırılması amaçlanmıştır.

Disiplinin gelişim sürecinde ikinci bölüm, 1960-1970 yılları arasında politik tutum, kamuoyu tepkileri ve oy verme davranışları üzerine yapılan çalışmaları kapsamaktadır. Bu dönemde, sözü edilen araştırma alanlarına ilave olarak ayrıca, medyanın politika üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

1980-1990 yılları arasında bulunan üçüncü bölümde ise ideolojik kavramların açıklanmaya çalışılmasıyla beraber, genel anlamda politikayı kavrama ve politik kararların arkasında bulunan etkenleri ortaya çıkarma çalışmaları yürütülmüştür. Ayrıca bu dönemde, genel olarak halkın uluslararası ilişkilerle yakından ilgisi olan politik inançları ve karar verme süreçlerinin yanı sıra, seçkin kesimin de karar verme süreçlerine etkileri araştırma alanına dâhil edilmiştir.

1990 sonrasından günümüze kadar gelen dördüncü bölümde ise politik psikoloji disiplinine daha fazla insanlar arası ve gruplar arası ilişkileri açıklamak amacıyla başvurulduğu ifade edilebilir. Bu dönem itibarıyla, insanlar arası veya

gruplar arası alanlarda çıkan çatışmaların nedenleri derinlemesine incelenmeye başlanmıştır. Bu dönem Horowitz (1979, s. 103), tarafından politik psikolojinin artık öncekinden daha kapsamlı sosyal temaları ele alan yapısının ortaya çıkması olarak tanımlanmıştır.

Bu tanımlamalara ilave olarak Montero (1986, ss. 414-433) tarzındaki düşünürler, politik psikolojinin politik travmalar, terör, azınlıkların siyaset içerisindeki gücü ve sosyal çatışmalara daha fazla odaklanması gerektiğine inanmış ve siyaset ve psikolojinin gelişiminin her ülkeye göre farklı aşamalardan oluştuğunu belirtmiştir.

b. Politik Psikoloji Disiplininin Politik Karar ve İstihbarat Analizleri İçerisindeki Rolü

Politik Psikoloji disiplininin karar verme süreçlerini ve insanların tutumlarını araştıran yapısı, disiplinin en önemli özelliklerinden birini oluşturmaktadır. Disiplinin insanların karar verme süreçlerine bu kadar önem vermesinin nedeni, insanoğlunun bilgisayarların aksine limitli bir kapasiteye sahip olmasındandır. Konu hakkında “bilişsel yaklaşım” (cognitive science) alanında uzmanlaşmış psikologlar, insanların bilgi edinme ve bilinçli olma durumuna ulaşmak için limitli bilişsel kapasitesi olduğunu ifade etmektedirler. Limitli bilişsel kapasiteyle anlatılmak istenen, insanların tamamen rasyonel karar vermelerinde karşılaştıkları sınırlamalar ve zorluklardır. İnsanların tam anlamıyla emin olunacak düzeyde rasyonel karar verebilmesi için, tüm olası alternatifleri değerlendirmesi gerekmektedir. Nitekim insanların, günümüzde yaşanan bu “bilgi bombardımanı” altında limitli kapasiteleriyle gerçek bilgiye ulaşması ve bunu etkili bir biçimde analiz etmesi oldukça zor görülmektedir (Houghton, 2009, s. 30).

Sözü edilen bu bilgi bombardımanı altında insanlar, genelde kısa karar verme yollarını seçerek daha önce uyguladığı ve alışkanlık haline gelen davranışları doğrultusunda karar vermeyi daha rasyonel görürler. İnsanların bu tutumu Simon’ın (1955, ss. 99-118) “Sınırlı Rasyonellik ve Rasyonel Karar Alma Tutumu” (Bounded Rationality and Satisficing Behavior) teorisiyle açıklanabilir. Simon’a göre karar vericiler, kendi elde ettikleri veya çevrelerini saran bilgiler dâhilinde rasyonel davranmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda, insanlar genelde akıllarına gelen ilk kabul edilebilir olasılığı seçmeyi genelde daha kolay ve ulaşılabilir görmektedirler. Houghton (2009, s. 31), bu durumu etkili bir örnekle açıklamaktadır. Houghton, genel olarak insanların A’dan Z’ye geniş bir opsiyonlar yelpazesinde karar vermesi gerektiğinde, incelemeye A’dan başlamalarının daha uygun ve kolay gözüktüğünü ifade etmektedir. Karar verme işlemi içerisinde eğer A opsiyonu uygun değilse B opsiyonuna ve B opsiyonu da uygun değilse C opsiyonuna geçilir. Ancak,

değerlendirmeler sonucunda C opsiyonu uygunsa, D opsiyonuna geçilmez ve karar verici tarafından uygun olan opsiyon olarak C seçilir. Fakat sözü edilen durum karşısında en etkili ve maksimum fayda sağlayacak olan opsiyon belki de L veya Y opsiyonlarından bir tanesi olabilir. Öte yandan, A'dan Z'ye kadar olan opsiyonların hepsini tahmin etmek ve her yeni karar verme sürecinde bir bir bu opsiyonları değerlendirmek oldukça güçtür. Bu nedenle karar vericiler, doğruluğu daha evvelden bireysel tecrübeleriyle onaylanmış olan opsiyonu seçmeyi hem zaman kazanmak açısından hem de güvenilirlik açısından daha uygun görürler.

İnsanların karar verme süreçlerinin ve davranışlarının temelinde yatan etkenler oldukça farklı motivasyonlara dayanmaktadır. Davranışların bir kısmı biyolojik nedenlerden kaynaklanabilirken, bir kısmı da daha fazla sosyolojik nedenlere dayandırılabilir. Biyolojik nedenler bir kenara ayrıldığında, insan davranışının temelinde yatan denklem çoğunlukla “rasyonalite - irrasyonalite paradoksları” ile açıklanabilir. Uluslararası ilişkiler disiplininde, karar verme teorileri ile açıklanmaya çalışılan “rasyonalite - irrasyonalite paradoksunun” dayandığı paradigma, sistem ve devlet düzeylerinin temelinde bulunan insan unsurunun, birey düzeyindeki karar verme mekanizmaları aracılığıyla belirleyici faktör olduğu düşüncesi üzerine kurulmuştur. Bu bağlamda, karar verici konumunda bulunan seçkinin (elitin) ve seçkinle (elite) etkileşim içinde bulunan ulusun, ulus - altı grupların münferit ve kolektif karar verme sistematikleri önem kazanmaktadır. Dolayısıyla, belirtildiği gibi politik psikoloji disiplininin karar verme süreçleri açısından güçlü bir bilimsel dayanak ve denetim mekanizması oluşturduğunu söylemek mümkündür.

Genel olarak bakıldığında, uluslararası ilişkiler teorilerinde analiz seviyeleri üç kısımda incelenmektedir: Bunlar; sistem, devlet ve birey düzeylerinde olarak belirtilebilir. Bu kapsamda, politik psikoloji disiplini verilen kararların sistematik düzey ve devlet düzeyinden daha ziyade, birey düzeyinde incelenmesini savunan araştırmaları kapsamaktadır. Tabi ki; araştırmalar birey düzeyinde yürütülürken aynı zamanda diğer etkenler de göz ardı edilmemiştir.

Belirtmek gerekir ki; karar verme süreçleri ve destekleyici olarak politik psikoloji, örnek kategori ve olaylara yönelik bir mikro - analiz çerçevesi oluşturmak üzere kullanıldığında daha etkin olacaktır (Arı, 2008, s. 513). Bu yönüyle karar verme süreçleri ve politik psikoloji disiplininin bir arada kullanılması, fonksiyonel çerçevede bir kriz çözümleme faaliyetine de karşılık gelmektedir. Kişi ve olaylar arasında sistematik anlamlandırma faaliyeti sonucu oluşan algılar, bireyin davranışları üzerinde etkin bir role sahiptir. Bu noktada sorulması gereken soru, anlamlandırma süreci sonunda algılara ulaşan bireyin, öz - farkındalıkla anılan

algıları ne ölçüde kontrol edebildiği ya da ne ölçüde nesnel karşılayabildiğidir. Doğal olarak böyle bir yaklaşım, devleti yekpare bir aktör olarak gören siyasal gerçekçi (realist) paradigmadan uzaklaşmaktadır. Devletin davranışlarının temelinde, devleti oluşturan birey ve grupların davranışlarını ön planda tutan söz konusu paradigma, etki yaratma kapasitesine sahip olan birey ve grup davranışları üzerinde mikro - analitik bir yaklaşım ortaya koymaktadır.

Rasyonalite - irrasyonalite paradoksunun temelinde yatan bir başka husus da, salt bireyi etkileyen anlamlandırma ve algı süreçlerinin değil; nesnel düşünce süreçlerinde dahi, ortama ilişkin bilginin sınırlılığının etkili olmasıdır (Arı, 2008, ss. 516-517). Karar verici, ne kadar nesnel olmaya gayret ederse etsin, içinde bulunduğu ortamın stratejik, operasyonel ve taktik düzeydeki parametreleri belirli ölçüde bir sisin içine gömülmüş durumdadır. Bu şartlar altında karar vericilerin pazarlık masasında, savaş arenasında veya ekonomik pazarda avantajını arttıran en önemli unsurlardan biri istihbarat kapasitesinin etkinliği olarak belirtilebilir. Bu kapsamda Clark'ın (2004, s. 13), "... belirsizlik ya da emin olmama durumunun en aza indirgenmesi" olarak tanımlanan istihbarat analizlerinin rolü, süreç içerisinde oldukça önemli görülmektedir.

Sözü edilen limitli bilişsel kapasite ve belirsizlik durumu, herhangi bir istihbarat analiz faaliyetinin başlangıcında, en temel varsayımların dahi test edilmesi gerektiği gerçeğini göstermektedir. Özellikle ülkelerin politik istikrarsızlık faktörü, neredeyse emin olunan temel varsayımların dahi güvenilirliğini ciddi biçimde sarsabilmektedir (U.S. Government, 2009, s. 7). Hatta istihbarat bilimi literatürü, siyasi karar vericiler için belirsizlik faktörünü minimize etmeyi hedefleyerek daha nesnel bir karar süreci oluşturmakla görevli olan istihbarat analizi faaliyetinin dahi, "özü itibarıyla bir insan" uğraşı olduğunu ve algısal ön kabullerden etkilendiğini ortaya koymaktadır (Heuer, 1999, ss. 112-113).

İki tür farklı istihbarat kavramından ve dolayısıyla farklı istihbarat analizinden söz etmek mümkündür. Bahsedilen farklı istihbarat tipleri; ideolojik ve teknik olarak ayrıştırılmıştır (Lasswell, 1942, s. 27). İkisi de karar vericilere, durum ve şartlar içerisinde oldukça yarar sağlayabilecek bilgi akımını sağlar. Nitekim ideolojik istihbarat, insanların düşünceleri, duyguları, kısacası insanla ilgili olan bölümü incelediğinden konumuz olan politik psikoloji ile daha fazla ilintilidir. Teknik istihbaratın sağladığı yarar daha çok, ülkeler arası rekabet ortamlarında veya savaş meydanlarında görülebilirken; ideolojik istihbaratın ise, içerisinde insan unsuru bulunan olaylar üzerine yoğunlaştığı belirtilebilir. Bahsedilen istihbarat türü, hedef kitlenin veya grubun kazanma inancını kuvvetlendirirken, karşı tarafı demoralize etme görevini de üstlenmiştir (Lasswell, 1942, ss. 27-28).

Kısacası, karar vericilerin yanlış varsayımlar üzerinden giderek yanlış bir istihbarat analizi - ideolojik veya teknik - ortaya çıkarmalarının olası nedenlerinden biri, insan unsurunun limitli bilişsel kapasiteye sahip olmasıdır. Bunun nedeni; daha evvelden elde edilen ve doğruluğı kabul edilmiş bilgilerin, karar vericileri yanlış yönlendirmeye itmesi olarak açıklanabilir. Bir diğer ifadeyle, literatürde genel anlamda doğru kabul edilen varsayımlar, bir sorunu analiz ederken diğer etkenlerin göz ardı edilmesine neden olabilmektedir. Karar vericilerin olayları nasıl algıladıkları, algılarından ne kadar emin oldukları, elde edilen bilgileri nasıl işleme soktukları, geçmişte yaşadıkları tecrübeleriyle, eğitimleriyle, kültürel değerleriyle ve içlerinde bulundukları organizasyon yapısıyla ilintili olduğu dile getirilmektedir (Heuer, 1999, ss. 4-6). Bu alanda politik psikoloji, istihbarat analizlerinin hem analiz süreci içerisinde hem de sürecin tamamlanmasıyla başvurulacak bir disiplin olarak belirtilebilir. Bunun nedeni politik psikolojinin, insanların karar verme süreçleri içerisinde bahsedilen motivasyon unsurlarından hangisi tarafından etki altında bırakıldığını ortaya çıkarması ve bu kapsamda istihbarat analizlerinin operasyonel - taktik düzey dışında bir nevi doğruluğunu test etmesi olarak belirtilebilir.

Genel olarak insan davranışlarının - özel olarak karar vericilerin davranışlarının - temelinde yatan unsurlar araştırılırken, insanların söylemlerine ve eylemlerine, insanlara söylenene ve insanlara yapılanlara ayrı ayrı dikkat edilmelidir. Tüm bu unsurların ortak özelliğı, insanların verdiği ya da vereceğı tepkilerin kolayca ölçülebilmesidir (Lasswell, 1942, s. 30). Bunların haricinde, karar vericinin olaya hangi açıdan yaklaştığı da oldukça önem arz etmektedir. Şöyle ki; karar verici bir ülkede yaşanan bölücü - ayrılıkçı terör sorununa o ülkenin gözünden değil de, herhangi başka bir ülkede yaşanan terör sorunuyla aynı çerçeveden bakmaya çalışırsa, yanılma olasılığı muhtemel kabul edilmektedir. Oysaki yaşanan bölücü-ayrılıkçı terör sorunu, karar verici tarafından o ülkenin şartları ve koşulları dâhilinde ele alınarak değerlendirildiğinde, daha etkin bir sonuca ulaşılacağı düşünülmektedir. Bu durumdan da anlaşılacağı üzere, istihbarat analizlerinin temel amacı, rapor yayınlamaktan öte, seçilen bölge içerisinde genel algıyı ölçme ve durumu derinlemesine inceleme olarak belirtilebilir (Cooper, 2005, s. 42). Bu kapsamda, politik psikoloji disiplinine de sıkça başvurulması olası ve doğal kabul edilmektedir.

İstihbarat analizleri alanında yapılan incelemeler neticesinde, karar vericinin daha evvelden yaşadığı olaylardan etkilenmesinin ve bu nedenlerden ötürü taraf tutmasının hesaplamalara katılması, etkin sonuç açısından önemli görülmektedir. Bahsedilen bu hesaplamalar dâhilinde, ön yargılardan kurtulmuş ve geçerliliğı sürekli test edilmiş varsayımlar üzerinden sonuca ulaşılması hedeflenmektedir. Karar verici bir algıyı ilk başta nasıl kabul ederse, sonuna kadar sahip olduğu algıyı

aynı şekilde benimsemektedir. Ancak, bir olayın her iki seçeneği de algılanabiliyorsa, sonuç yapılan incelemeler neticesinde farklılık gösterebilir (Heuer, 1999, s. 11). Emin olunmadığı veya anlam karmaşasının hâkim olduğu konulardaki ilk izlenimler ve algılamalar, daha sonra olaylar netleşmeye başlasa ve doğrular ortaya çıksa dahi kolay kolay değişmemektedir. İlk algılamalar, yeni algılamalara karşı değişmemek için sürekli direnç göstererek, yapılması planlanan analiz sürecinin daha baştan yanlış veya geçerliliğini yitirmiş varsayımlar üzerine kurulması olasılığını ortaya çıkarmaktadır.

İstihbarat analizi yaparken, olaylara hedef kitlenin duygu ve düşüncelerini de ekleyerek, bir diğer ifadeyle empati yaparak analizde bulunmak önemli görölmektedir. Burada belirtilmek istenen, analiz yaparken politik psikolojinin ortaya çıkmasına neden olan hedef kitle veya birey gibi düşünebilme, onlar gibi hissedebilme yetisine sahip olmaktır. Tüm bu değerlendirmelere tarihsel sürecin de dâhil edilmesi, hedef kitle veya bireyin duygu ve düşüncelerini anlayabilmek açısından önemli sayılabilir. Ancak, tarihsel örneklemelerin bazı durumlarda günümüz koşullarına uygulanamamasından ötürü, karar verme sürecini saptırabileceği de göz ardı edilmemeli ve bu nedenle tarihsel sürece daha fazla, kişilik veya grup analizi yaparken başvurulmasının daha uygun olduğu kabul edilmektedir (Heuer, 1999, s. 40).

Karar vericilerden kısa zaman içerisinde etkili karar vermeleri beklenmektedir. Bu kapsamda “istihbarat, hedefleri ve alternatif yolları belirlemede gereken bilgi donanımının elde edilmesini sağlar” (Lasswell, 1942, s. 29). Bu açıdan istihbarat analizleri ve bunların bir araya getirilip istihbarat literatürünün oluşturulması, karşılaşılan sorunların kısa sürede analizlerinin yapılmasına olanak sağlayacaktır (Kent, 1994, s. 3). Bu durum etkin çözüm açısından değerlendirildiğinde, çözüme ulaşmanın zorlu sürecinin kısaldığı ve çözümün doğruluğundan daha fazla emin olunduğu bir karar verme süreci meydana geleceği düşünülmektedir. Nitekim Cooper (2005, s. 23), günümüzde yapılan istihbarat analizlerindeki temel sorunlardan birini, halen Soğuk Savaş süreci içerisinde sıkışıp kalmış ve yenilenmeyen analitik araçlara ve metotlara bağlamaktadır. Bu kapsamda, istihbarat analizlerinde amaç, sayıca fazla bilgi elde etmek olmadığı söylenebilir. Elde edilen çok sayıda bilgi olayın doğruluğunu ispatlamak için yeterli görölmemekte, sadece karar vericinin doğru ya da yanlış verdiği karardan emin olmasını arttıracak bir etken olarak kabul edilmektedir (Heuer, 1999, s. 52).

Ülkeler siyasi ve askeri hareket imkânlarını arttırabilmek için bünyelerindeki silahlı kuvvetleri geliştirmeye çalışırlar. Günümüz şartlarında yürütölen askeri operasyonların yaratacağı etki, bu operasyonlara başvurmadan ya da bu

operasyonları destekleyici siyasi uygulamalarla arttırılabilir. Bu alanda gerçekleşmesi planlanan soruna dayalı istihbarat analizleri, karar vericilere geniş bir yelpaze içinde karar verme imkânı sunacaktır. Söz konusu durum, terörle mücadelede istihbarat analizleri oluşturup bunların bir literatürde toplanmasının önemini ortaya koymaktadır. Terörizmle mücadelede istihbarat analizleri, terör örgütünün kapasitesini, kırılganlıklarını, metotlarını ve düşünme tarzlarını ortaya çıkararak, örgütün nerede, ne zaman ve nasıl saldıracağına öngörülmesini sağlayacak ve terörle mücadele eden kuvvetleri herhangi bir karşı saldırı için hazır tutacaktır (Stewart, 2002, s. 15).

Bir terör örgütünün yürüttüğü faaliyetler ve örgüt yapısı, daha evvel yürütülenlerle aynı rotasyon içerisindeyse, bu soruna getirilecek olan çözüm evvelki soruna getirilmiş olan çözümle - eğer hipotez güvenilir ve defalarca test edilmişse - büyük olasılıkla aynı olacaktır. Her yeni aktiviteyle karşılaşıldığı zaman, yeni bir hipotez yaratma gerekliliği ülkeler için zaman, imkân ve koşullar açısından olumsuz bir etki bırakacaktır. Ancak daha önce değinildiği gibi, insan unsurunun yarattığı eksiklikler, hipotezlerin mücadele içerisinde bazen karar vericileri yanıltmasına da neden olabilmektedir. Bu nedenle geliştirilmiş olan hipotezler sürekli yanlışlıklardan uzak bir şekilde analitik süzgeçten geçirilmelidir (Tatarka, 2002, ss. 8-9).²

Yukarıda çizilmeye çalışılan tablo ışığında, bir taraftan politik psikolojik profili nedeniyle anlamlandırma ve algılama faktörlerinin etkisinde kalan; bir taraftan da içinde bulunduğu ortamın belirsizliklerinden ötürü “mükemmel bir nesnellik” geliştiremeyen karar verici birey ve grupların davranışları ise, uluslararası ilişkilerde ve güvenlik meselelerinde farklı etkiler yaratmaktadır. Bu noktaya kadar aktarılmaya çalışılan “politik birey”, çoğunlukla ego - merkezli olup kendi çıkarını rasyonel ya da irrasyonel yöntemlerle ön planda tutma eğiliminde bir yapı oluşturmaktadır. Karar verme süreçleri içerisinde en ekonomik, kendine en az zarar getirecek ve aynı zamanda en üst seviyede fayda sağlayacak kararlar almak temel hedef konumundadır.

Görüldüğü gibi, insan davranışının temelinde ve karar verme süreçleri içerisinde farklı motivasyonlar ve faktörler yatabilmektedir. Dolayısıyla, insanların davranışlarının mikro - analitik çerçevelerde derinlemesine incelenmesi önemli görülmektedir. Bu tez çalışması, bölücü - ayrılıkçı terörle mücadelede, Türkiye Cumhuriyeti örneğine de yoğunlaşarak, politik psikolojik bir mikro - analiz çerçevesi oluşturmayı hedeflemektedir. Bu amaçla bir sonraki bölümde, terörizme ilişkin kısa

² İstihbarat literatüründe, bu alanda geliştirilmiş olan farklı teknikler bulunmakta; ancak, bu tezin konusu dâhilinde olmadığından çalışmaya katılmaması uygun görülmüştür.

bir teorik altyapı sunulacak, ardından da etnik - ayrılıkçı terörizmin psikodinamiği incelenecektir.

2. TERÖRİZM

a. Terörizmin Tanımı:

Terörizmin tanımının yapılabilmesi, terörle mücadele açısından önemli görölmektedir. Nitekim günümüzde, uluslararası alanda ortak bir terör tanımının yapılması oldukça güç kabul edilmektedir. Bunun en temel nedeninin, terörizmin siyasi bir amaçla ilişkilendirilmesinden kaynaklandığı düşünölmektedir. Bunun sonucunda, terörizmi meydana getiren ortak nedenlerin ortadan kaldırılmasına yönelik faaliyetleri kapsayan genel ve kapsayıcı tanımının yapılamaması sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu konuda Post (2005, s. 615), her terörün ortaya çıktığı, kültürel, siyasi ve tarihsel düzeni içerisinde incelenmesini ve bunun sonucunda öznel bir tanımının yapılmasını uygun görmüştür.

Terör kavramı Türkçe’de dehşet, korkutma ve yıldırma anlamları taşıyıp korkudan titremek, dehşete düşürmek anlamına gelen Latince kökenli ‘terre’ sözcüğünden türemiştir (Ergil, 1980, s. 1). Bununla beraber terör kavramı terörizmin temelini oluşturmaktadır. Bu kavramlar, tarih boyunca göröldüğü gibi terörizm amacına ulaştığını göstermektedir. Nitekim terörizmi bir silah olarak kullanan terör örgütlerinin - her ne kadar kısa vadede ulaştığı gibi görünse de - hiçbir zaman amaçlarına ulaşamadığı gerçeği de göz ardı edilmemelidir (Onay, 2009, s. 19).

Terörizmin uluslararası zeminde herkesi memnun edecek ortak bir tanımına ulaşmak, siyasi nedenlerden ötürü oldukça güç görölmektedir. Nitekim terörizmin tanımının yapılmasında kavramın etimolojik olarak anlamının araştırılması yardımcı olacağı düşünölmektedir. Bu konuda Onay (2009, s. 49) terörizmi genel olarak;

“yıldırma, korkutma, sistemli bir şekilde şiddet kullanımı, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biri ile devletin varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak ve yıkmak, ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüt çatısı altında biraraya gelen kişiler tarafından bireysel ya da kitlesel olarak düzenlenen her türlü eylem” şeklinde ifade etmektedir.

Sözü edilen tanım, terörün birçok farklı tanımının biraraya gelmesiyle oluşmuş, genel bir ifade olarak değerlendirilebilir.

Terörizm kavramı tarihte ilk defa Fransız devriminin ilk yıllarında Maximilen Robespierre’nin 1785-1794 Terör Devrinde kullanılmıştır (Volkan, 1999, s. 182). Zaman içerisinde terörizm alanında yürütölen çalışmalar doğrultusunda, Hoffman (2006, s. 2) terörizmi, siyasi alanla bağdaştırmış ve terörizmin siyasi amaçlar doğrultusunda yürütöldüğünü iddia etmiştir. Bu kapsamda terörizm, siyasi düzeni

değiştirmek için, gücün elde edilmesi ve kullanımı olarak tanımlanmıştır. Bir diğer ifadeyle terörizmin, ister dini kökenli, ister etnik kökenli olsun amacı, varolan düzeni değiştirmek ve gücü elde etmek olduğu da belirtilmiştir.

Şüphesiz, terörizm konusu araştırılırken 11 Eylül saldırılarına da değinmek gerekmektedir. Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'ne kendi topraklarında gerçekleştirilen terör saldırısı, terörizmin devletlere meydan okuyan bir yapısı olduğunu göstermektedir. Gerçekleştirilen bu saldırılar sonucunda ABD, terörizmi bütün dünyada yükselen yeni bir küresel tehdit olarak tanımlamış ve teröre karşı ortak hareket edilmesi gerektiğini belirtmiştir (Yaman, 2005, ss. 117-142).

11 Eylül saldırılarından da görüleceği üzere terörizmin, ulusal veya uluslararası boyutlardaki değişimlerinin nedeni; Soğuk Savaş'ın sona ermesine ve yeni çatışmaların ortaya çıkmasına dayandırılmaktadır. Değişen terör stratejilerini Huntington (1993, ss. 22-49), yıllardan beri süre gelen Batı ve Doğu arasındaki ayırımın artık ideolojik olmaktan öte kültürel olmaya başladığını ve terörizm sorunun siyasi değil sosyolojik bir özellik kazandığını ifade ederek açıklamıştır. Bu nedenle, terörizm sorununa psiko-sosyal bir bakış açısıyla yaklaşmanın mücadeleyi daha etkin kılacağı düşünülmektedir.

Yapılan araştırmalar sonucunda terörizmin, etnik tabanlı olsun ya da olmasın bünyesinde bazı temel unsurları barındırdığı söylenebilir. Bu temel unsurlar, belirlenmiş bir ideolojik amaç doğrultusunda (genellikle siyasal olduğu düşünülmekte), örgütsel bir yapı içerisinde, şiddet yöntemlerine başvurarak, insanlar üzerinde tehdit ve baskı ortamının oluşturulması olarak belirtilebilir³.

Terörizm, özünde şiddeti ve şiddet tehdidini barındırmakta ve şiddeti en temel ilke olarak görmektedir. Öte yandan şiddet, terörizmin başvurduğu yöntemlerden yalnızca bir tanesi olarak kabul edilmektedir. Terörizm alanında yürütülen çalışmalarda şiddet unsuruna odaklanmaktan çok, teröristlerin psikolojik yapılarına ve motivasyonlarına odaklanmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda teröristlerin basit birer katil olarak değerlendirilmemesi gerektiği gözlemlenmekte ve amacının seri katiller gibi katliamlara girişmekten öte, toplum üzerinde etki bırakacak eylemler olduğu bilinmektedir (Wilkinson, 2003, s. 106).

Literatürde teröristler genellikle “ruh veya akıl hastası” olarak kabul edilmemekte ve teröristlerin normal insanlardan farklı olmadığı fikri şiddetle savunulmaktadır (Wilkinson, 1977, s. 181). Bu konuda Çevik ve Ceyhun (1995, s. 28) da teröristlerin “ruh veya akıl hastası” olarak kabul edildiği fikrine karşı

³ Burada bahsedilen üç temel unsura - ideolojik unsur, örgüt unsuru ve şiddet unsuru - ileriki bölümlerde, bölücü terör örgütü PKK ile mücadelede değinilecektir.

çıkılmaktadırlar. Ayrıca, teröristlerin “hasta” olarak kabul edildiği tanımlamanın yerine, diğer insanların ruh sağlığıyla karşılaştırıldığında ruhsal bölünme içerisinde bulunan insanlar olarak sınıflandırmasının daha uygun olacağına inanılmaktadır.

Akademik literatürde yürütülen çalışmalar incelendiğinde, terörizmin genellikle tarihsel süreç içerisinde değerlendirildiği görülmektedir. Günümüzde ulusların karşılaştığı modern terörizmin dört aşamadan (dalga) oluştuğu ifade edilmektedir (Rapaport, 2004, ss. 46-73). Rapaport’a göre bu aşamalardan ilki “Rus devrimciler” tarafından yürütülen (kendilerini açıkça terörist olarak ifade etmişlerdir) ve 1870 yılından I. Dünya Savaşı’na kadar devam eden “anarşist dalga” dönemi olarak belirtilmiştir. Tarihsel süreç içerisinde terörizmin ikinci aşaması olarak belirtilen dönem ise “anti-sömürgeci dalga” olarak belirtilmekte ve 1920-1960 yılları arasında görüldüğü ifade edilmektedir. Üçüncü aşama ise “yeni sol dalga” olarak tanımlanmış olup Vietnam Savaşı döneminde ortaya çıktığı belirtilmektedir. Dördüncü dönem ise “dini dalga” olarak ifade edilmekte ve Sovyetlere karşı yürütülen Afganistan’daki cihad hareketlerini ve İran devrimini kapsamaktadır. Görüldüğü üzere terörizmin gelişim sürecinde, ister anarşist tabanlı ister dini tabanlı olsun, her dönemde terör bir siyasal sonuca ulaşmak amacıyla başvurulan bir yöntem olarak kabul edilmiştir.

Rapaport’un bahsettiği bu dört aşamaya ilave olarak “etnik dalganın” eklenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu dönemlerin ayrı ayrı açıklanmasındaki asıl neden, günümüzde karşılaşılan terör sorununun tarihsel süreç içerisindeki gelişimini anlayarak, hangi terör hareketlerinin yeni, hangilerinin eskiden beri var olduğunu idrak etmek olarak belirtilebilir. Bu değerlendirmelerin, karşılaşılan terör sorununun ne kadar daha sürebileceğinin öngörülmesine yardımcı olacağı düşünülmekte ve terörle mücadelenin geliştirilmesini sağlayacağına inanılmaktadır (Pillar, 2005, s. 5).

b. Terörizm Türleri

Terörizm kendini birçok farklı alanda ve farklı boyutlarda göstermektedir. Post, (2005, s. 618) modern zamanın ilk yıllarında iki tip terör hareketinin görüldüğünü belirtmiştir. Bunlar; sosyal devrimci ya da sol tabanlı terörizm ve etnik ayrılıkçı bölücü terörizm olarak belirtilmektedir. Nitekim günümüzde ise en çok karşılaşılan terör tipi, etnik tabanlı veya aşırı ilerici dini tabanlı terör olarak belirtilmektedir (Post, 2005, s. 615). Bahsedilen bu terör tipleri dışında, kimyasal ve biyolojik terörizm, nükleer terörizm, siber terörizm, narko terörizm, vb. terör tipleri de bulunmaktadır. Çalışmada ise sadece etnik ayrılıkçı terörizm incelenecektir.

(1) Aşağıdan Terör

Tarihsel süreç içerisinde terörizm, ilk ortaya çıktığında aşağıdan gelen şiddet olarak tanımlanmıştır. Günümüzdeki terör tanımı da aşağıdan gelen bir şiddet olarak değerlendirilmekte ve var olan siyasal düzene öfkeyi, şiddet unsuru aracılığıyla yansıtmakta ve siyasal düzen içerisinde karışıklık yaratma amacı gütmektedir. Burada en temel hedef, toplumun diğer kesimlerini etkilemek ve onları da kendi terörist mücadelelerine dâhil etmektir (Denker, 1997, s. 6). Tarihte birçok araştırmacı, aşağıdan gelen terörizmin 19 yy. da Rusya'da "Naraodnaya Volya" (Halkın İradesi) adlı ideolojik terör örgütüyle ortaya çıktığını düşünmektedir (Hoffman, 2006, ss. 4-5). Öte yandan, yürütölen çalışmanın ilintili olduğu konu olan etnik terörizm ise tarihte ilk defa, Judaea'da yaşayan iki Yahudi grubun, yerel halkı Romalılara karşı yerel ayaklanma başlatmaya kışkırtmasıyla kullanılmıştır. Bu kapsamda, tarihsel süreç içerisinde gelişen etnik terörizm, ancak 1960 ve 1970'lere gelindiğinde, etnik-milliyetçi ve ayrılıkçı gruplarla ilişkilendirilmeye başlanmıştır (Lefebvre, 2003, s. 1).

(2) Yukarıdan Terör

Bunların yanısıra terörizm, bir de yukarıdan gelen şiddet, bir diğer ifadeyle iktidardakilerin uyguladığı terör olarak da tanımlanmaktadır (Ergil, 1980, s. 11). Burada amaç, aşağıdan gelen terördeki yönetime karşı duyulan öfkenin tersine, yöneticilerin, güçlerini muhafaza etme ve iktidara karşı gelebilecek saldırıları bertaraf etme maksadıyla, kendi vatandaşlarına karşı şiddet yöntemiyle uyguladığı sindirme politikaları olarak ifade edilebilir (Denker, 1997, s. 6).

(3) Bölücü – Ayrılıkçı Terörizm

Uluslararası alanda terörizmin en "sempatik" görönen türü, etnik tabanlı terörizmdir. Burada terör örgütünün barındığı ülke içerisindeki, etnik tabanlı unsurlar ön planda tutularak, azınlıkta kalındığı iddia edilmektedir. Bununla beraber, etnik – ayrılıkçı terör örgütü kendilerine devlet tarafından baskıcı politika uygulandığını halkın diğer kesimine ve uluslararası alanda da diğer uluslara göstermesi, bu terör örgütlerine karşı sempatikliği arttırmaktadır (Volkan, 1999, s. 184).

c. Terörizm Alanında Yürütölen Akademik Çalışmalar

Crenshaw'a (1981, s. 379) göre terörizm alanında yürütölen çalışmalar üç temel soru etrafında şekillendirilebilir. Bunlar, "Terörizm neden meydana gelmiştir? Terörizm süreci nasıl işlemektedir? ve Terörizmin sosyal ve politik etkileri nelerdir?"

şeklinde sıralanabilir. Çitlioğlu (2005, s. 316) ise, terörizm alanında yürütülen akademik çalışmaların zorluğunu şu şekilde ifade etmiştir:

“Görüldüğü üzere; terörizmin neden ve gerekçeleri üzerinde gerek ileri sürdüğümüz görüş ve değerlendirmeler, gerekse bu konudaki yetkinliği uluslararası alanda kabul görmüş akademisyenler ve araştırmacıların özet olarak yer verdiğimiz görüşleri dikkate alındığında karşımıza çıkan gerçek, terörizmin nedenleri ve gerçeklerine ilişkin yelpazenin nerdeyse sonsuz (endless) denebilecek gerekçelere dayandırılabilceği gibi bilimsellikte açıklanması çok zor bir noktayı işaret etmektedir.”

Burada amaç doğal olarak, terörün tanımlanamayacağı veya çözümlenemeyeceğini vurgulamak değildir. Belirtmek istenen terörizmin, dogmatik söylemlerle tanımının yapılmasındaki güçlük ve aynı zamanda tanımının, değişen koşullar içerisinde sürekli değişim göstermesi durumudur.

Terörizmle ilgili bir diğer karmaşıklık da terminolojiden kaynaklanmaktadır. Literatürde terörizm tanımında karşılaşılan ortak bir tanımın yapılmasındaki güçlük, teröristin adını belirlemede de karşımıza çıkmaktadır. Bu sorun çoğunlukla, kitle iletişim araçlarının kullanımında görülmektedir. Resmi demeçler ve terörizm alanında yapılan akademik çalışmalar incelendiğinde teröristler; terörist, gerilla, komando, akıncı, şehir gerillası, silahlı kişi, partizan, şehir teröristi vb. şekilde tanımlanmıştır (Laqueur, 1987, s. 102). Ancak hangi terörist grubunun kime göre gerilla, kime göre akıncı ya da komando olduğu konusunda anlam karmaşası mevcuttur.

Tüm bunların yanısıra, terörizm sorunu terörist düzeyinde ele alındığında da durum iyice karmaşıklığa sürüklenmektedir. Bireylerin iç dünyalarındaki değişimler dışarıya da farklı yansımalarla bulunulmasına neden olmaktadır. Bunun sonucunda “... henüz fiziksel ve biçimsel açılardan öngöremediğimiz değişimlerin, terörizme ne tür değişimler yükleyerek, karşımıza hangi gerekçeler ve eylem biçimleri ile çıkabileceğinin kestirilemeyeceği” gerçeği ortaya çıkmaktadır (Çitlioğlu, 2005, s. 317).

Terörizmin ve teröristlerin ruhsal özellikleriyle ilgili çalışmaların çok azı psikolog ya da psikiyatristlerce üretilmektedir. Bunun nedenlerinden biri; terörizm alanında ruh bilimsel araştırmaların sınırlarının olması ve Reich’in (1990, s. 261-279) belirttiği gibi “aşırı genelleme ve indirgeme” sorunlarıdır. Burada Reich’in aktarmaya çalıştığı husus, teröristlerin davranışlarının arkasında yatan farklı motivasyon unsurları ve bunların sonucunda gösterdikleri farklı davranış modelleridir. Genellikle her terörist grup, belirli bir amaç ve ideoloji doğrultusunda hareket etmektedir. Ancak, ideolojileri ve amaçları aynı olmasına rağmen eylem tarzları farklı olan terörist gruplar da bulunmaktadır. Bu farklı ve karmaşık yapı içerisinde, tüm terör örgütlerini veya birey bazında tüm teröristleri kapsayan genel

bir ruh bilim çalışma modeli söz konusu değildir. Bu durum araştırmacıları, aşırı genelleşici olma sorunuyla karşı karşıya bırakabilirken, sonuçların da bilimsel açıdan yanıltıcı olması söz konusudur.

Terörizm sorunu incelenirken karşılaşılan bir diğer sınırlama da araştırma sürecine gönüllü katılımın neredeyse olmamasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca yapılan araştırmalar devlet destekli olarak veya gerekli izinler alınarak teröristlerin bulunduğu devlet kurumları içerisinde gerçekleştirilmektedir. Böyle bir ortamda araştırmaya katılan teröristler, araştırma sonuçlarının kendi aleyhine kullanılabileceği düşüncesiyle doğru cevaplar vermekten kaçınabilirler. Yapılan bu araştırmalar ya da itirafçılardan elde edilen kaynaklar, olup bitenleri ortaya koymaktan öte, iddia edilenleri ya da söylenmek istenenleri göstermektedir. Bu nedenle teröristlerin, araştırmalardaki söylemlerinin ya da hareketlerinin, gerçeği ne kadar yansıttığının araştırmacı tarafından bilinmesi oldukça güçtür.

Belirtildiği gibi, terörizm alanında yürütülen çalışmalar genellemelerden oluşmaktadır. Bunun nedeni terörizme ilişkin öznel (spesifik) tanımlamaların kusurlu kabul edilmesidir; çünkü terörizm alanında “gerçeklik her zaman herhangi bir genellemeden daha zengin ya da daha karmaşıktır” (Laqueur, 1987, s. 99). Bir diğer ifadeyle, Post (2005, s. 632), teröristleri engellemeye yönelik kesinleşmiş bir akademik yargının olmadığını ifade etmekte, öte yandan bu alanda yürütülen çalışmaların teröristleri anlamaya yönelik yargılardan oluştuğunu belirtmektedir.

Terörizm harekete geçirilmesi kolay ve ucuzken, durdurulması ya da bastırılması ise oldukça güç ve pahalı bir mücadele gerektirmektedir. Uluslararası anlamda, terörizmin önüne geçilememesinin temel nedeni, devletlerin bu alanda terörizmin tanımında uzlaşmaya varamamış olmasından kaynaklanmaktadır. Bir ulusun terörist olarak kabul ettiği, diğer bir ulus tarafında özgürlük savaşçısı olarak görülebilmektedir. Bu nedenle, uluslararası hukuka göre, tüm terör eylemlerini kapsayan bir kural bulunmamaktadır. Bunun sonucunda, daha tanımlamada ortak bir kanıya varılamayan bir suçta cezalandırmak oldukça güç olmaktadır (Köni, 1998, s. 163).

Buraya kadar aktarılmaya çalışılan husus, terörizmin tanımının yapılmasının zor olduğu ancak, bütün bu karmaşıklığının yanı sıra terörizmin elbette işe yarar tanımlarının olduğudur. Bu tanımlamalardan terörizmin “... ister anarşizm ister Marksizm-Leninizm’den esinlensin, mevcut toplumsal düzeni ve devleti yıkmayı amaçlayan” bir özelliği olduğu sonucu çıkarılabilir (Laqueur, 1987, s. 97).

ç. Terörizmi Meydana Getiren Unsurlar

Terörizmi medyana getiren unsurları tanımlamadan evvel, bahsedilecek unsurların her birey tarafından farklı algılanabileceğı ve sonunda farklı tepkimeler doğurabileceğı unutulmamalıdır. Bir diğere ifadeyle, aynı parametreler doğrultusunda her bireyin aynı reaksiyonları vermesi öngörülmemektedir. Bu nedenle terörizmi meydana getirdiğı saptanan unsurlar, grupların psikolojik yapılarına ve içlerinde bulunduğu sosyolojik ortama göre değışik reaksiyonlara neden olabilirler (Crenshaw, 1981, s. 380).

Crenshaw (1981, s. 383), terörizmi meydana getiren unsurları dört ana başlık altında toplamıştır. Terörizmi meydana getiren unsurlardan ilki ve hatta en etkili olarak kabul edileni azınlık olarak da ifade edilebilecek olan alt-grubun, genel nüfus içerisinde mağdur edildiğı durumlardır. Burada mağduriyet algısını yaratan, nüfusun genelinin etnik ayrımcılığa girişmesi ve etnik grupları aşağılaması veya hor görmesi olarak belirtilebilir. Bu şartlar altında ayrımcılıkla karşılaşan grubun, ülkenin diğere vatandaşlarıyla aynı sosyal haklara sahip olabilmek ve toplumda var olduklarını hissettirebilmek için terörizme kolaylıkla başvurabileceğı gözlemlenmiştir. Ancak belirtmek gerekir ki; her ayrımcılığa uğrayan azınlık grup teröre başvurmamaktadır.

Terörizmi meydana getirdiğı düşünölen ikinci unsur, ülkenin kendi içerisindeki siyasi alanda, sözü edilen alt-grubun temsil edilememe durumudur. Halkın siyasi hayata dâhil olmasını engelleyen baskıcı rejimlerde terör, halkın içinde bulundurduğu öfkeyle kolaylıkla patlak verebilir. Burada daha evvelden bahsedilen mağduriyetten farklı bir mağdur olma durumu söz konusudur. Buradaki mağduriyet tamamen politik alanla sınırlandırılmıştır (Crenshaw, 1981, ss. 383-384).

Terörizmi meydana getirdiğı düşünölen bir diğere unsur da, diğere unsurların bir tepkimesi olarak ortaya çıkmaktadır. Halkın, devletin veya toplumun tutumundan rahatsız olma durumunda gösterdiği tepki ve protesto, güvenlik güçleri tarafından bastırılırken kullanılan şiddet ve baskı yöntemi, kendini dışlanmış olarak gören halkı toplumdaki iyice koparmakta ve sorun terörizm olarak kolaylıkla patlak verebilmektedir (Crenshaw, 1981, ss. 384-385).

Terörizmi meydana getiren unsurlar yalnızca baskı ve mağduriyet duyguları değildir. Terör örgütleri genel olarak sabırsız bir yapıda bulunmakta ve devleti tehdit etme fikrini ertelenemez bir görüş olarak kabul etmektedir (Crenshaw, 1981, s. 388). Ancak bu sayede terör örgütleri, zayıflıklarını örtbas edebilmektedir. Sonuç olarak söylenebilir ki; terörizm, devletlerin tutumlarını değıştirmesi için gruplar tarafından çekici bir unsur olarak görölmektedir. Terörizm sayesinde olaylar dramatize edilebilir, kamuoyunun dikkati çekilebilir ve halkın ayaklanması sağlanabilir. Bu

açından, terör örgütlerine göre terörizm, harekete geçirilmesi basit ve rasyonel bir strateji olarak kabul edilmektedir (Crenshaw, 1981, s. 389).

İçlerinde yaşadıkları ortamdan ve siyasi otoritenin kendilerine karşı tutumlarından rahatsız olan halkların teröre başvurmalarındaki en temel sebep, aynı sınırlar içerisinde ve sınır dışında yaşayan diğer toplulukların dikkatlerini çekmektir. “Çünkü şiddet ve kanlı eylemler her zaman halkın dikkatini çekmiştir” (Crenshaw, 1981, s. 386). Bu nedenle günümüzde terör örgütlerinin gerçekleştirdiği saldırıların temel nedenlerinden biri, uluslararası alanda tanınabilme ve dünya kamuoyunun dikkatini kendi taraflarına çekebilme.

Öte yandan terörizmin, toplumu olumlu ve olumsuz olmak üzere iki farklı yönde etkilediği görülmektedir. Terör örgütleri verdikleri terörist mücadeleyle toplumun bir kesiminin sempatisini kazanırken, diğer yandan yaydığı şiddet unsuruyla beraber korku yaratmakta ve diğer kesim tarafından düşman olarak görülmektedir.

Teröristler benzer geçmişlere sahip, aynı koşulları tecrübe etmiş, terörizm sayesinde aynı sonuçlara ulaşacağını düşünen küçük gruplar olarak tanımlanabilir (Crenshaw, 1981, s. 389). Akademik alanda terörizm ve teröristler açısından yürütülen çalışmalarda tartışılan husus; aynen otoriter kişilik yapısı olduğu gibi terörist kişilik yapısı da olup olmadığıdır. Burada önemle belirtmek gerekir ki, tek bir terörist kimlik olmadığı gibi tek bir terörist motivasyonu da bulunmamaktadır. Bunlar sadece birbirine benzeyen unsurlar üzerinden üretilen genel tanımlamalardır.

d. Terörizmin Politik Psikolojisi:

Terörle mücadelenin temel başarı koşullarından biri, terörist gruplara ilişkin etkin analiz yeteneklerinin geliştirilmesidir. Bu alanda özellikle istihbarat analizleri askeri harekâtlarda, operasyonel ve taktik düzey dışında, hedef terörist örgütü tanımlama ve hassas noktalarını ortaya çıkarma açısından oldukça önemli görülmektedir (Cooper, 2005, s. 3). Nitekim az sayıda psikolog, sorunu mikro seviyede ele alarak teröristleri ve terör gruplarını bireysel olarak incelemektedir. Bu alanda politik psikoloji günümüz ülkelerinin terörle mücadelelerinde başvurdukları en etkili yöntemlerden birini oluşturmaktadır / oluşturmalıdır.

Terörizmle ilgilenen psikopolitik yaklaşım, teröristlere birey olarak odaklanmayı hedefleyerek, teröristlerin kişiliklerini, davranışlarını, inançlarını, değerlerini, örgüte nasıl dâhil olduklarını, motivasyonlarını ve terörist olarak geçmişlerini incelemektedir. Bugün daha önce Crenshaw’un (1981, s. 380) bahsettiği gibi, tek bir terörist örgüt profili olmadığı gibi, tek bir terörist kimliği de bulunmamaktadır. Teröristler, bulundukları sosyal yapı içerisinde ve hatta daha mikro seviyeye

indirgendiğinde aynı sosyal yapı içerisinde dahi farklılıklar gösterebilirler. Bu açıdan bakıldığında, terörle mücadelede terörist davranış analizinin oldukça önemli olduğu söylenebilir.

Paul Wilkinson (1974, s. 36, Çitlioğlu, 2005, s. 313-314) genel anlamda terörizm sorununun altında yatan unsurları ve bireyleri terörizme başvurmaya iten etkenleri:

“ ... etnik çatışmalar, dini ve ideolojik çatışmalar, gelir dağılımı ve refah paylarındaki adaletsizlik, modernleşmenin bireyler ve toplumlar üzerinde yarattığı baskı (stress), politik anlaşmazlık ve farklılıklar, barışçıl diyalog kanallarının yokluğu ya da tükenmesi, şiddet kültür ve geleneğinin başat eğilime dönüşmesi, devrimci grupların varlığı ve ortaya çıkışı, yönetimlerin (hükümetler) yönetme zafiyeti ve beceriksizliği (ineptness), rejime karşı duyulan güvenin erozyona uğraması, yöneten elitte baskı grupları ve toplum arasında derin ayrışma ve ayrılıkların oluşması, yaygınlaşan ve gelir delir dağılımında farklılıklar yaratan yolsuzluk, kayırma, zimmet, çıkar sağlama gibi gayri ahlaki durumların sistematik hale dönüşmesi” olarak tanımlamıştır.

Bu tanımlamadan yola çıkarak, ülkelerin siyasi ve ekonomik alanlardaki istikrarsızlığı, gelir seviyelerindeki uçurumlar ve gelir dağılımının eşit yapılmaması, bölge halklarını terörün kucağına iten etkenlerden bir kaçı olduğu söylenebilir. Bahsedilen bu unsurlar ayrı ayrı, terör örgütlerinin propaganda unsurlarını oluşturmaktadır. Terör örgütleri, faaliyet gösterdikleri ülke içerisinde bu istikrarsızlık ortamının bir sonucu olan kaotik ortamın oluşmasını istemekte ve bu sayede propaganda unsurunu kullanarak etki alanlarını oldukça genişletebilmektedir. Bu durum, bölgedeki otorite eksikliğiyle bir araya gelince terör örgütünün bölge halkı üzerindeki etkisi oldukça artmaktadır.

Akademik literatürde ağırlıklı görüş, teröristlerin ruh hastası (psychopath) olmadığı yönündedir. “Amerikan Federal Araştırma Departmanı” (The US Federal Research Division) tarafından yürütülen araştırmalar neticesinde, teröristlerin ruh hastası olmadıkları ancak, normal insanlarla karşılaştırıldıklarında, bağlı oldukları örgütün ideolojik güdülenmeleri neticesinde yanlış yola saptıkları iddia edilmiştir (Hudson, 1999). Bir diğer ifadeyle araştırmada, aynı sosyo demografik özelliklere sahip insanlarla teröristler arasında psikolojik değerler açısından herhangi bir farklılık bulunmadığı ortaya konmuştur. Bu konuda Post (2005, s. 616) teröristleri tanımlamada anormalliğin veya psikopatolojinin yeterli olmadığını belirtmiş ve teröristleri bağlı oldukları terör örgütü içerisinde ortak bir kimlik altında incelemenin daha faydalı olacağını ifade etmiştir. Crenshaw'ın (1981, s. 390) da belirttiği gibi teröristlerin en göze çarpan özelliği normal bir insan olma durumları olmuştur.

Bahsedilen bu durum Çitlioğlu (2005, s. 315) tarafından da tekrarlanarak, ayrıca terörle mücadelenin psikolojik yönünün açıklanmasının zorluğundan bahsedilmiştir.

“... kendilerini ölüme adayan ve tanımadıkları insanların yaşamlarını sona erdirmeye hak ve kararlılığını görerek, eylemleri sonrasında yalnızca görevini yerine getirmiş olmanın hazzını duyup, hiçbir suçluluk psikolojisi ya da pişmanlığa kapılmayan vicdanı rahatsız olmayan bu gibilerin, kişilik çözümlemelerinde herhangi bir psikiyatrik bozukluğa rastlanmamış oluşu (istisnai örnekler bu değerlendirmenin dışında algılanmalıdır), teröristin, örgüt öncesi yaşamının herhangi bir ruhsal rahatsızlıkla açıklanmaması karşımızdaki olgunun çözümünün ne denli çetin olduğunun ayrı bir göstergesi niteliğindedir.”

Bu tanımdan da yola çıkılacağı üzere, teröristlerin asıl araştırılma alanları, terörist olmaya karar vermeden önceki yaşantısında karşılaştıklarıdır. Bir diğer ifadeyle teröristler, daha önceleri belirtildiği gibi ruh hastası profilindeki insan tipleri olarak görülmemekte ve şiddet eylemlerine yönelmelerinin veya herhangi bir terörist örgüte dâhil olmalarının nedenleri, dâhil olma sürecinden önce karşılaşılan bazı psikolojik temellere dayandırılmaktadır.

Terörizmin politik psikolojik yöntemlerle açıklanmasının yanı sıra, bazı sosyo-ekonomik koşullar içerisinde de değerlendirilmesi gerekli görülmektedir. Bunun nedeni, daha önce bahsedilen genel indirgeme sorunundan kaynaklanmaktadır. Wilkinson’ın ve Durkheim’in saptadığı gibi “psikolojik etken, toplumsal fenomenlerin gidişini önceden belirleyemeyecek kadar çok geneldir” (Wilkinson, 1977, s. 181, Durkheim, 1964, s. 108). Bir diğer ifadeyle bu düşünürler, psikolojik etkenlerin her bireye göre farklılık gösterdiğine inanmakta ve psikoloji alanında genel bir indirgemenin yapılmasına karşı çıkmaktadırlar. Bu nedenle politik psikoloji, teröristleri Wilkinson’ın (1977, s. 181) belirttiği gibi sadece psikoloji odaklı araştırmaktan öte, onların siyasi ve ideolojik güdülenmelerini ortaya çıkaran ve davranışlarının altında yatan etkenleri, içinde bulundukları sosyal ortamın etkileşimiyle araştıran bir disiplin olarak tanımlanmıştır.

e. Terörizm ve Korku Kültürü

İnsanların anlam verme sistemleri içerisinde Cüceloğlu’nun da (2008, s. 162) belirttiği gibi, “korku kültürü” adlı bir tanımla karşılaşılmaktadır. Korku kültürü, insanların varlığına ve düşüncelerine önem vermeyen bir düşünce sistemine sahiptir. Bu kültürde yalnızca, güçlü-güçsüz ve korkutan-korkan kavramlarının söz konusu olduğu bir hayat tarzı oluşmuştur. Bu nedenle, korku kültürünün; bilgisi dogmalardan öteye gitmeyen bir yapıya sahip olduğu da söylenebilir. Bu kültürün hâkim olduğu topluluklarda, kimsenin neden ve niçin gibi bir sorgulamaya yönelmek istememesinin nedeni ise, bu sorgulama yönteminin otorite tarafından yasak kabul edilmesidir. Bu zihniyete göre, güçlü korkutmalı ve güçsüz korkmalıdır. Bahsedilen bu durum, Türk toplumunda oldukça ilerlemiş seviyelerde görülmektedir.

Korku kültürünün hâkim olduğu dünya görüşü içerisinde, otoriteye itaat meziyet olarak kabul edilmiştir. İtaatsizlik ise, bir daha aynı hatanın tekrarlanmaması ve diğer insanlara ibret olması için cezalandırılır. Nitekim terör örgütlerinin, kendi içlerinde hiyerarşik bir düzen olması nedeniyle teröristler, başlarındaki liderlere itaat etmekten ve onların dediklerini yapmaktan mutluluk duymaktadırlar. Bu durum, ayrıca teröristlerin grup içerisinde ön plana çıkma ve grup üyeleri tarafından mükâfatlandırılma gayretleri açısından da değerlendirilince; itaatsizlik kültürü, terörist organizasyonları içinde oldukça nadir görülen bir özellik olarak belirtilebilir. Teröristler inandıkları ideoloji doğrultusunda otoritenin, bir diğer ifadeyle liderlerinin seçtiği ve uygun bulduğu kalıplar içerisine girmekte ve burada lider tarafından bir hammadde gibi işlenmektedir.

Korku “kalıplayıcı yaklaşım modelinin” temelini oluşturmaktadır (Cüceloğlu, 2008, s. 163). Sözü edilen kalıplayıcı yaklaşımın amacı, kişileri otorite tarafından önceden karar verilmiş olan bazı davranış ve düşünce kalıpları içerisine sokmaktır. Yöneten-yönetilen ilişkisinin bulunduğu durumlarda, kişinin yaptığı seçimlerden çok, otoritenin yaptığı seçimler önemli görülmektedir. Otorite, o kişi için ne uygun gördüyse, yönetilen ve bastırılmış kişilik onu yapmak durumunda bırakılır. Bunun sonucunda kişiler, kalıplayıcı yaklaşımın üyeleri haline gelirler. Otoritenin beklediği sonuç; kendisine bağımlı, kendisine danışmadan hiçbir karar alamayan, söylenenleri sorgusuz sualsiz kabul eden, prototip bir insan yapısı oluşturmaktır.

Bahsedilen korku kültürü içerisinde iki tür insan profili bulunmaktadır. Bunlardan ilki “yalnız ben bilirim” diyen ve otoriteyi temsil eden, ikincisi ise “siz daha iyi bilirsiniz” diyen ve toplumda ezilmiş kişileri temsil eden profildir. İlk türdeki insanlar sürekli ikinci türdeki insanları ezmekte, onların düşüncelerine değer vermemekte, hatta onların düşünmelerine fırsat dahi tanımamaktadır. Bu şekilde gelişen toplumlarda itaat kültürü ön plana çıkmış olup üretkenlik ve yaratıcılık neredeyse sıfıra inmiştir. Yalnız, bu tip toplumlarda görülen en büyük tehlike bununla sınırlı kalmamıştır. Baskı ve korku sonucunda kendini toplumdan dışlanmış ve ezilmiş olarak gören insanların içlerinde oluşan intikam duygusu toplumdaki bir diğer tehlikeyi oluşturmaktadır.

Otoriter olan baskın grupta, ezilen sıradan insanlar arasındaki eşitsizlik durumu, zaman içerisinde otoriteye karşı kin beslenmesine sebep olabilmektedir. Hakları konusunda fikir sahibi olmayan insanlarda, tehdit ve şiddet, çözüm olarak ilk akla gelen seçenekler halini almıştır. Bu karakterdeki insanlar, gücü ele geçirmek için fırsat kollamakta ve bu fırsatı yakaladıkları an, etkin gücü etkisizleştirmek için tüm yollara başvurabilmektedirler. Türkiye Cumhuriyeti’ndeki terör sorununun da, bu korku kültürü çerçevesinde ele alınması uygun görülmektedir.

Günümüz şartları içerisinde terör sorununun, zamanında terör örgütü mensubu olmayan halk ile konunun karşılıklı saygı çerçevesinde ele alınmaması ve insanlar arası diyalogun öneminin göz ardı edilmesi nedeniyle çıkmaza girdiği düşünülebilir. Zaman içerisinde Türkiye Cumhuriyeti, terör sorununu ortadan kaldırmak için terör sorununu yaratan unsurları kullanmak zorunda kalmıştır. Bu noktada sorunu yaratan paradigmayla o sorunun bizatihi kendisinin çözölemeyeceği düşöncesinden yola çıkılacak olursa, terör sorununa da farklı ve sorunun ortaya çıkışında yeri olmayan bir paradigmayla yaklaşmanın daha doğru olacağı düşünülmektedir. Bir diğör ifadeyle, korku költürü vasıtasıyla meydana gelmiş bir sorunun, korku költürünün yöntemleriyle çözölməsi oldukça zordur. Bunun sonucunda sürekli baskı altında tutulan dürtüler, nesillerden nesillere aktarılan bir nefret duygusuna dönüőebilir ve iki farklı grup arasında birbirinden ayrılma isteğİ söz konusu olabilmektedir. Bu noktada terörizm konusu biraz daha özel bir alana indirgenerek, etnik ayrılıkçı - bölücü terörizm kapsamında, psikopolitik dinamikler odaklı incelenmeye çalışılacaktır.

3. ETNİK AYRILIKÇI - BÖLÜCÜ TERÖRİZM

a. Etnik Ayrılıkçı - Bölücü Terörizmin Tanımı

Etnik terörizm, terörist liderlerin kendi yaşantılarını geniş grup kimliklerine aktararak, grup üyelerinin yaşantıları gibi gösterdiği, bunun yanında şiddet unsuruna başvurarak otonomi hakkını kazanmaya çalıştığı ve terörist mücadelelerinde etnik ayrımcılığı savunan terör tipi olarak tanımlanabilir (Volkan (a), 2009, ss. 155-164). Bahsedilen bu terör tipinde, nefret ve kin duygusu teröristlere daha çocukluk yıllarında aşölanmıştır (Post, 2005, s. 616). Bu durum etnik terörizmin motivasyonunu oluşturan etnisite kavramının açıklanmasıyla daha kolay anlaşılacaktır.

Horowitz (1985, s. 61), etnisiteyi ailevi veya aileye ait bir kavram olarak belirtmektedir. Bir diğör ifadeyle, etnisitenin bireysellikten öte, yıllardan beri süre gelen ve insanların ailesinden devraldığı bir sorumluluk olduğı ifade edilebilir. Etnisite tabanlı ayrılıkçı hareketler ise, farklı etnik grupların anlaşmazlıklarından doğmaktadır. Burada en önemli unsur, grupların birbirlerine karşı bir tehdit unsuru oluşturməsi ve diğör grubun tehdit unsuruna karşı kendini müdafaaya alması veya saldırması durumudur.

Etnik ayrılıkçı terör örgütleri, genellikle dinsel motivasyonlu terör örgütleri gibi geniş kitlelere saldırmamakta, kendilerine daha belirleyici hedefler seçmektedir. Kullandıkları şiddet oranı da karşılaştırıldığında, etnik ayrılıkçı terör örgütlerinin şiddeti daha “dar çerçevelerde” kullandığı görölmektedir. Bununla birlikte, anılan

örgütler için sistematik şiddet, aynı zamanda, silahlı alanda yürütölen bir propaganda aracı işlevi de görmektedir. Hedef kitle üzerinde şiddet veya şiddet tehdidi, meydan okunan siyasi otoritenin güvenilirliğini sarsmak amacıyla kullanılmaktadır.

Etnik ayrılıkçı terörist gruplarda, korku költürü tanımında da belirtildiğı gibi “tek bir otorite olma fikri esastır”. Kendi içlerinde otoriteye karşı gelen gruplar tamamen ortadan kaldırılır. Bu yüzden, terör eylemi dışa yönelik olduğı kadar içe yönelik olarak da ifade edilebilir. Bu şekilde, terör örgütleri sözü edilen bölgede güç kazanmak ve diğör yapılanmaları kendi bünyesine dâhil etmek amacı gütmektedir.

Sözü edilen tek bir otorite olma unsuru içerisinde liderin konumu, etnik ayrılıkçı terör örgütlerinde oldukça önemli görölmektedir. Bu alanda Post (2005, s. 622), liderin nefret yanlısı eylemleriyle, hitap ettiğı grupta ortak bir kimlik duygusunun oluşmasını sağladığı, topluma hedef düşman grubu benimsettiğı ve düşmanın kendi etnik gruplarına karşı yürüttüğü saldırıları ortaya çıkardığını ifade etmektedir. Bir diğör ifadeyle, lider yürüttüğü politikalarla etnik grupta “öz-benlik bilinci” yaratmıştır (Post, 2005, s. 622).

Esasen, etnik ayrılıkçı şiddet sorunlarının temelinde yatan unsurlardan biri de milliyetçilik ve ulus (millet) kavramlarının, sosyal bilimler açısından hala tartışmalı ve yoruma fazlasıyla açık bir biçimde gündemde durmasıdır. Ulus kavramı Aydınlanma Dönemine (18.yy) ait olan bir kavram olup uluslararası ilişkiler bağlamında “yeni” sayılmaktadır. Ulus, birbirlerine birtakım bağlarla bağlanmış insanlardan oluşmuş bir topluluk olarak tanımlanabilir. Literatürde ulusun tanımlanabilmesi için iki değişik ulus anlayışı türemiştir. Bunlar; “Objektif Ulus” (millet) anlayışı ve “Sübjektif Ulus” (millet) anlayışıdır. Objektif Ulus anlayışı, ulusun, ırk, dil ve din birliğı gibi bağlardan oluştuğunu belirtmektedir. Burada dikkati çeken husus, bu üç unsurun, ulusun tanımı açısından ortaklıklarından çok farklılıklarının belirleyici olmasıdır. Irk birliğı, dil birliğı ve din birliğı, ulus birliğine yol açmamış ancak, farklılıkları ulus ayrılığına yol açabilmiştir. Bununla beraber, ulusun oluşması için yalnız objektif faktörler değil, aynı zamanda bazı sübjektif, yani manevi faktörler de etkili olmuştur (Gözler, 2009, ss. 51-57).

Sübjektif Ulus (millet) anlayışı kavramının sahibi Ernest Renan (1823-1892), ulus anlayışının oluşabilmesi için ortak bir ruh ve maneviyatın oluşmasının şart olduğunu dile getirmiştir. Bunda da ortak bir maziye sahip olunması ve gelecekte de beraber yaşama arzusunun olması gerekmektedir (Gözler, 2009, ss. 57-58).

Etnik ayrılıkçı terör örgütlerinin terörist mücadelelerinde, kendilerini haklı göstermeye çalıştıkları hukuki zemin “kendi kaderini bizzat tayin hakkı veya self-determinasyon” (self-determination) olarak belirtilmektedir (Davis, 1999, s. 36).

Kendi kaderini bizzat tayin hakkı, “bir halkın bağımsız bir devlet kurmak dâhil, dilediğı devlete bağılı olmayı seçme hakkı” olarak tanımlanmıştır (Gözler, 2009, s. 62). 1918 Wilson ilkeleri doğrultusunda ortaya atılan bu hak, günümüz şartlarında, etnik ayrılıkçı terör örgütleri tarafından “otoriteden (sömürge) kurtulma” amacıyla kullanılmak istenmektedir. Nitekim bahsedilen bu hak, gruplara devletlerin bütünlüğü ilkesini hiçe sayarak, ayrılma yoluyla devlet kurma hakkını vermemektedir. Bu kapsamda Birleşmiş Milletler Şartı (m.2/4), devletin bütünlüğü ilkesini korumak maksadıyla, self-determinasyon hakkına kısıtlamalar getirmiştir. Gözler (2009, s. 62) bu durumu,

“Bir devletin ülkesi üzerinde yerleşmiş bulunan bir insan topluluğı, hangi milli özellikleri gösterirse göstere, bu devletin rızası olmadıkça, o devletten ayrılamaz; o devletin ülkesinin bir parçasını o devletten kopararak, bunun üzerinde kendi devletlerini kuramaz. Dolayısıyla “ülkenin bütünlüğü ilkesi” ile karşılaştığında “self-determinasyon ilkesi” geçerliliğini kaybeder” şeklinde tanımlamıştır.

Bu tanımlamadan yola çıkılacağı üzere, devlet yapılanması içerisinde tek bir milletin yaşaması esas alınmıştır. Bu durum, ülkede yaşayan insan topluluğunun kültür, tarih, dil, din vb. bakımlardan birliktelik oluşturduğunu kabul etmektedir. Bu durum günümüz etnik ayrılıkçı - bölücü terör örgütleriyle mücadelede, uluslararası zeminde ülkelerin hukuki dayanağı niteliğindedir.

b. Etnik Ayrılıkçı - Bölücü Terörizmin Psiko-dinamiğı

Terörizm, gücü elinde bulunduran etnik grubun yönetiminden kurtulmak ve istenilen siyasi otonomi hakkına kavuşmak için etnik ayrılıkçı - bölücü terör örgütleri tarafından oldukça etkili bir yöntem olarak görülmektedir. Daha önce terörizmin tanımının yapıldığı bölümde dile getirildiğı gibi, terörizmin siyasi alanda ortak bir tanımının olmamasının nedeni, bizatihi kendisinin, siyasal amaçlara ulaşmaya yönelik bir konsept halini almasıdır. Terörizmi açıklarken, terörist - özgürlük savaşçısı analogisinin etkinliğini kaybetmemekle birlikte artık “akademik bir klişé” haline geldiğini söylemek herhalde yanlış olmayacaktır. Terörizmi yeni kavramlarla açıklamaya çalışan Jenkins (2002, ss. 54-55) doğası itibariyle terörizmi, “siyasi amaçlarla sonuçlanacak her türlü taktiksel girişim” olarak nitelendirmektedir. Kısacası, terörizmin aslında adam öldürme veya uçak kaçırma gibi sıradan şiddet olaylarına başvurduğunu, ancak olayların terörizm olarak kabul edilmesi için siyasi bir amaç taşıması gerektiğini de belirtmektedir.

Terörizmi diğer şiddet olaylarından ayıran temel özelliklerden birinin de, terörizmin eylem politikalarında olayları dramatize ederek, insanların dikkatlerini çekmek olduğu belirtilebilir. Bu nedenle terör örgütleri için, öldürülen kişi sayısı veya

özellikleri kamuoyunun tepkisini çektiği ölçüde önemlidir. Bu özelliğinden ötürü Jenkins, terörizmin aslında bir tiyatro olduğunu belirtmiştir (Jenkins, 2002, s. 11).

Terörizm, büyük kitleleri öldürmek ya da soykırım yapmaktan çok, küçük ama daha fazla ses getirecek eylemler içerisinde bulunmak istediği bilinmektedir. Jenkins'in "tiyatro" örneklemesiyle açıkladığı terörizm mekanizması, istenilen mesajı iletmek için sistematik olarak hedef seçerek, etki odaklı bir strateji izlemektedir. Sahnelenen "tiyatroda, sahnede hayatını kaybeden oyuncudan çok, söz konusu trajik ölümün seyirci üzerindeki şoke edici etkisi" hedef alınmaktadır. Daha açık bir anlatımla şiddet, kamuoyu üzerinde istenen etkiyi - korku kültürünü ve baskı ortamını - yaratmak için birincil kurbanlar ile birlikte bir araç kimliğindedir.

Etnik ayrılıkçı - bölücü terör örgütlerinin, terörizme başvurmalarının temel nedeni; terörizmin, sansasyonel etki bırakma amacından kaynaklandığı söylenebilir. Bu sayede, hedef kitle üzerinde istedikleri baskı ve korku ortamını kolayca yaratabilmektedirler. Buna ilave olarak, kendi içlerinde baskın, ezilmiş ve toplum tarafından önemsenmeyen kişilik yapısına sahip olan bu teröristler, çevrelerinde "korkulan ve çekinilen kişi kimliğini" oluşturdukları ve çevreleri tarafından önemli görülen insan olarak kabul edildiklerini düşünmelerinden ötürü, bu durumdan oldukça yüksek haz duyduklarına inanılmaktadır.

Teorik olarak, etnik ayrılıkçı hareketler mücadelelerini haklı, hatta kutsal görmekte ve diğer gruplara bu haklılığı kabul ettirmeye çalışmaktadır. Sahip oldukları mağduriyet algısını, siyasi otoritenin egemenliğini ve kültürel asimilasyonu reddederek kullanmakta ve böylece özgür ekonomik, siyasi ve kültürel haklara kavuşmayı amaçlamaktadır. Bu haklarını savunmak, büyük grup kimliklerini korumak, siyasi otonomi ve bağımsızlık hakları kazanmak için terörizme başvurulması, birçok durumda görülebilmektedir.

Her etnik terörün kendine has farklı bir yapısı, farklı motivasyonları ve bunun sonucunda farklı bir mücadele tarzı vardır. Bu yüzden etnik mücadeleye genel bir çözüm bulmak oldukça zordur. Bu noktada, etnik ayrılıkçı terörizm kadar, anılan silahlı faaliyetin ana malzemesi konumunda bulunan, etnik ayrılıkçı teröristin profiline ilişkin analizler de önem kazanmaktadır.

"Etnik, ulusal ve dini ortak kimliklerin, insanlar üzerinde, onları politik propaganda ve diğer yönlendirme biçimlerine tabi tutarak neden böylesine büyük bir etki yaptığını ve neden insanların liderlerini kimi zaman gözü kapalı takip ettiklerini anlayabilmemiz için öncelikle bireysel kimliğe ilişkin psikanalitik anlayışı gözden geçirmemiz gerekmektedir" (Volkan (a), 2009, s. 43).

Bir diğer ifadeyle, daha önceki aşamalarda belirtildiği üzere, mikro - analitik sonuçlara ulaşabilmek için nasıl devlet yekpare bir aktör olarak kabul edilmiyorsa;

devlet - altı (ya da ulus - altı) bir grup olarak bölücü-ayrılıkçı terörist organizasyonlar da birey düzeyinde incelenmeye muhtaçtır.

Etnik ayrılıkçı - bölücü terör örgütlerinin incelenmesinde önemli olan husus, terörist profilinin derinlemesine analiz edilmesidir. Bu tip örgütlerde teröristler, (genellikle) kendini savunmak, intikam almak ve kendi öz saygılarını geri getirmek amacıyla şiddete başvuran ve 'kaybolmuş kimlik' problemi yaşayan kişilerdir (Lefebvre, 2003, s. 4). Kendi içlerindeki ait olma ve takdir görme isteğiyle, grubun diğer üyelerini etkilemek ve başarılı olamamaktan son derece çekinen kimlik yapısına sahiptirler. Bunlara ilave olarak teröristin kendileri dışındaki diğer grubu ölç alınacak nesne olarak görmesinde, grup özdeşiminin baskısı (seçilmiş zaferler ve travmalar) ve tarihsel süreçler rol oynamaktadır. Bazı durumlarda ise teröristlerin ölç almak amacıyla gerçekleştirdiği kurban seçme işleminin, tamamen kişisel tercihler sonucu yapıldığı düşünülmektedir.

Günümüz şartları içerisinde etnik ayrılıkçı - bölücü terörün, yakın zamanda kategorik olarak bir tehdit unsuru olmaktan çıkması öngörülmemektedir. Bunun temel nedeni, etnik grupların kolektif hafızalarında, seçilmiş travma ve seçilmiş zafer unsurlarının halen taze tutulması ve bunun neticesinde teröristlerin mağduriyet durumlarının devam etmesi olarak belirtilebilir.

Etnik ayrılıkçı terörizmin mücadele ettiği yapılar, söz konusu teröristler tarafından işgalci, sömürgeci veya dış güç (yabancı güç) olarak görülmektedir. Başka bir anlatımla terörizm, etnik ayrılıkçı - bölücü hareketler açısından bir stratejik çerçeve, daha yoğun biçimde de bir konsept niteliğindedir. Bu nedenle, etnik ayrılıkçı - bölücü terörist hareketler, politik ve kültürel mağduriyetin yarattığı stratejik açmazları terörist konseptlerle aşmaya çalışan aktörler olarak da nitelenebilir. Söz konusu mağduriyet algısı, sistematik şiddeti meşrulaştırmaya çalışan bir propaganda malzemesi olarak kullanıldığı gibi, kişilik bölünmesi dışında, psikolojik savunma mekanizmaları açısından da kilit bir faktördür, zira sistematik şiddet için "bir zemin ya da geçerli neden" yaratma aracıdır. Bu nedenle, etnik teröristlerin karşısında savaşma iddiasında oldukları mağduriyetten (ya da mağduriyet algısından) "beslendikleri" de gözden kaçırılmamalıdır (Lefebvre, 2003, s.3).

Etnik ayrılıkçı terör örgütlerinin içlerinde bulundukları mağduriyet durumunu incelemekten evvel, etnik terörün temel dayanaklarından biri olan, etnisite kavramı açıklanmaya çalışılacaktır.

(1) Kimlik Kavramı ve Etnisite

Etnisite sözcüğü, etimolojik olarak Yunanca "ethnos" sözcüğünden gelmiş olup topluluk, halk ya da kabile anlamlarına gelmektedir (Volkan, 1997, s. 21). Bu

tanımlama dikkate alınarak etnik grubun, kültür, tarih, din, dil gibi grup ilmiğinde “birliktelik” anlamına geldiği söylenebilir. Stein’in (1975, ss. 289-292), antropolojik özelliklerden ziyade daha fazla kültürel ve sosyolojik yönünün baskın olduğu “yeni etnisite” olarak tanımladığı kavram, bireylerin ve grupların ayırt edici özellikleri olarak ifade edilmektedir.

Smith (1996, s. 447) ise etnisiteyi ve etnik topluluk kavramını “ortak bir kara parçasına bağlı, ortak nesillerden türemiş, aynı kültürel özellikleri benimseyen ve aynı geçmiş hafızalarına sahip, bir diğer ifadeyle aynı efsanelere inanan insan topluluğu” olarak tanımlamaktadır. Bu kapsamda etnisite ve milliyetçilik kavramlarının siyasal düzene etkileri araştırılırken farklı tanımlamalarının ortaya çıktığı görülmektedir. Örneğin, modern yaklaşıma göre, etnisite “plastik ve kolaylıkla şekil verilebilir” bir yapıya benzetilirken, yöneticilerin aldıkları kararlar için bir araç olarak kullanılabilir. Bununla birlikte, ulus ve milliyetçilik kavramlarının da modern toplumun ve kapitalizmin bir sonucu olarak ortaya çıktığı ileri sürülmektedir (Smith, 1996, s. 446).

Zaman içerisinde bu açıklamalar yeterli görülmemiş ve bu iki kavrama post-modern bir bakış açısıyla yaklaşılmaya çalışılmıştır. Buna göre, daha önce bahsedildiği gibi, etnisite ve ulus kavramları kültürel reaksiyonların sonucunda oluşmuş, tarih, sembol ve efsaneler gibi daha fazla kültürel ağırlıklı ortak özelliklere sahip olduğu ifade edilmiştir. Bununla beraber, milliyetçilik ise ulusların meydana gelmesini sağlayan, daha fazla siyasi bir hareket olarak kabul edilen ve millete özgü kişilik ve değerleri tanımlayıp kültürel özellikleri yansıtan ve aynı siyasal, ekonomik ve yasal haklar içerisinde yaşanmasını sağlayan bir kavram olarak görülmüştür (Smith, 1996, ss. 447-448 ve Smith, 2007, s. 35).

Etnisite ve milliyetçilik kavramları insanlar arasında dayanışma sağladığı gibi, ulus inşa etme ve siyasete katılım gibi konularda da etkili olmaktadır (Smith, 1996, s. 445). Öte yandan, etnisite ve milliyetçilik aynı zamanda şiddet ve ayrışma eylemlerini de beraberinde getirmektedir. Bireyler ve uluslar (milletler) arasındaki kuvvetli bağ, bireylerin doğdukları andan itibaren etnisite, dil, ırk, kültür, din ve akrabalık gibi bağlarla oldukça sıkı bağlanmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, aynı bağlara sahip insanların, ulusları için büyük fedakârlıklarda bulunmaları oldukça doğal karşılanmaktadır (Stern, 1995, ss. 217-218). Bu görüş ilk bakışta oldukça sorunsuz gibi görünse de aynı zamanda ulus içerisinde bulunan farklı etnik grupların, kendi etnik kökenlerine aşırı bağlılığıyla birlikte, daha önce bahsedilen, self-determinasyon sorununu da gündeme getirmektedir.

Post-modern yaklaşım içerisinde Smith (2007, s. 33), etnik kimliklerin din, dil ve kan bağı gibi özelliklerden oluştuğunu ifade etse de, modern toplum yapısı içinde

etnik kimliklerin siyasi ve ekonomik etkenlere bağlı olarak ortam ve koőullara göre deėiőtiėini belirtmiştir. Aynı şekilde, günümüzdeki milliyetçilik kavramının da sadece etnik temellerle açıklanamayacağını dile getirmekte ve bu nedenle milliyetçiliği etnik temelli siyasi bir hareket olarak görmektedir (Smith, 2007, s. 127).

Bu değerlendirmeler ışığında Smith (2007, s. 42) Etnik toplulukların 6 ana özelliği üzerinde durmaktadır:

- (a) Kolektif  zel bir isim
- (b) Ortak bir soy miti
- (c) Paylaşılan ortak tarihi geçmiş
- ( ) Ortak k lt r  farklılaőtiran birden fazla unsur
- (d)  zel bir toprak parçası veya bir diğer ifadeyle özel bir yurtla bağ
- (e) Nüfusun kendi içerisinde dayanışma duygusu

Bu kavramlar, topluluğun etnik bağlılıklarını tanımlamakta kullanılmıő ve kavramların ortak bir etnik kültürün oluşmasındaki önemlerini vurgulamıőtir.

Soğuk Savaşın sona ermesiyle beraber etnisite kavramı, şiddet eylemleriyle birlikte anılmaya baőtlanmıőtir. Bu durum, günümüzde etnisite ve milliyetçiliğin temel alındığı şiddet olaylarının görülmesiyle örneklendirilebilir. Wolff (2006, s. 10) 1946-2001 yılları arasında yaklaşık 50 etnik sorun yaőtandıėını belirtmiş ve bunların yaklaşık %60'ının 1990'dan önce baőtlandıėını belirtmiş olsa da, Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle şiddet olaylarındaki önemli artıőı vurgulamıőtir.

Etnisite kavramıyla beraber, psikanalitikte kimlik terimi de oldukça önem taőtıtmaktadır. "... kimlik, karakter ve kiőtilikten farklı olarak, bireyin i  dünyasına iőtleyen özbenlik modelini ve kendi ge miőt, őimdisi ve geleceğini anımsanan, duyumsanan ve beklenen bir varoluşun pürüzsüz sürekliliği içinde b t nleőtmesini belirtmektedir" (Volkan (a), 2009, s. 43). Bu açıklamadan yola çıkararak, bireylerin çekirdek kimliklerinin iki temel görev aracılığıyla geliőtėi söylenebilir. Bunlar ayrımlaőtma ve b t nleőtme faktörleridir. "Ayrımlaőtma kendine ait olanı diğer kiőt ve őeylere ait olandan ayırma yolundaki psikobiyolojik görevdir" (Volkan (a), 2009, s. 45). Stein (1986, ss. 249-250) kimlik yapısı oluőturken iyi ve kötü imgelerin de oluőt ėunu belirtmiş ve bunların, kimlik yapısıyla beraber geliőtėini ifade etmiştir. Bu tanıma göre genellikle iyi, güzel ve güvenli olan "biz ve bize ait olan" kavramıyla  zdeőtleőtmiőtken, kötü olan ve tehlike i erense hep dıőtallaőtırılarak "bize ait olmayan" kavramıyla beraber anılmaktadır (Stein, 1986, s. 250).

"Etnik kimliğin psikolojik yüklü elementleri" bulunmakta ve bireyler, daha önce bahsedildiği gibi, bunları daha çocukluk yaőtlarında ailelerinden öğrenmektedir. Günümüz şartlarında, k reselleőtmenin neden olduğu kiőtiksizleőtme karőtısında daha fazla güçlenen etnik kimlik ve etnisite kavramı, insanların aynen çocukluk

dönemlerinde anneleriyle bir bağ kurmasını sağlayan duygu ve düşüncelerini yansıtmaktadır. Bir diğer ifadeyle, çocuklar nasıl anne sevgisini sorgulamasız kabul ediyorlarsa, anadil, töre, tarih, kültürel özellikler ve alışkanlıklar gibi etnik kimliği yansıtan elementleri de sorgusuz kabul etmektedir (Volkan (a), 2009, s. 32). Sözü edilen etnik değerlere karşı geliştirilen saldırılar, insanları bu kavramları şiddetle korumaya sevk etmektedir. Bazı durumlarda bu değerleri koruma uğruna şiddetin boyutları terörizme kadar dayanabilmektedir.

Etnik kimliğin yüklü olduğu psikolojik unsurlar, etnik tabanlı terörizmi açıklamak için kullanılmaktadır. Bebeklik döneminden itibaren normal kimliğin ötesinde ayrı bir yer ve öneme sahip olan etnik kimlik neticesinde, “ben ve benden olmayan” ayrımı gibi “biz ve bizden olmayanlar” ayrımı da 0-5 yaş arasında gelişmekte ve ergenlik döneminde sağlamlaşmaktadır. Nitekim ergenlik döneminin sona ermesi ve çocuğun dış dünyasına ait olan algılamaların değişmesiyle beraber, o ana kadar doğru kabul edilen bütün olgular tekrar gözden geçirilmektedir (Çevik, 2009, ss. 51-52).

Etnik kökenli terörizmin temelinde “paylaşılmış yansımalar” yatmaktadır. Paylaşılmış yansımalar, belirli bir grubun tüm bireyleri arasında paylaşılan ve ortak kabul edilen olgunun, tek tek bireyler arasında fark gözetilmeksizin yansımalarıdır. Yani bu gruba ait olan bireyler, ortak bir yaşamışlığı veya tarihsel olayları aynı duygular çerçevesinde paylaşırlar. Bu durum, etnisite kavramının yalnızca bir gruba aidiyet duygusunu yansıtmadığını, bununla beraber bizlik kavramının etnik kimlik içerisindeki önemini vurgulamaktadır (Volkan (a), 2009, s. 32). Çocukluk yıllarından itibaren yetişkinler tarafından empoze edilmeye çalışılan bu duygular, ben ve diğerleri kavramlarını yaratmakta ve bu nedenle çocukluk dönemlerinden başlayarak ergenlik çağındaki gençler, kendilerinden olmayanları “öteki” (düşman), kendilerinden olanları ise “bize ait” (dost) olarak görme eğilimi taşımaktadırlar. Kendilerini bir gruba ait olarak gören bu gençler, bulundukları gruptaki diğer bireylerle, kendi özelliklerini aynılaştırmak isterler. Sözü edilen gençler, aynılaştırılan özellikleri dışa yansıtarak farklı olma direncini arttırmayı hedeflerler. Bu şekilde zihinlerindeki biz ve öteki kavramlarını dış dünyaya daha net bir biçimde yansıtmaklarını düşünürler.

Bireylerin etnik kimliklerine karşı yürütülen saldırılar sonucunda, gerek birey düzeyinde, gerekse grup düzeyinde beklenilmeyen tepkilerle karşılaşabilmektedir. Bir kişinin toplumsal ya da mesleki kimliği tehdit altına girdiğinde, şiddetli bir endişe duyulmaktadır. Buna örnek olarak, sevilen birini yitirme, sevgiyi yitirme, bedeninin bir parçasını yitirme ya da özsaygıyı yitirme gibi kayıplar verilebilir. Bununla birlikte, bahsedilen tehlike sinyal grubuna dâhil olmayan tehditler sonucunda, endişe

algısının duyulmaması olası görülmektedir (Volkan (a), 2009, s. 44). Ancak, herhangi bir ulus kimliği veya grup kimliğine gerçekleştirilen saldırı, ulusun veya grubun bireyleri tarafından tehdit olarak algılandığı takdirde, grup gerçekleşen bu saldırıyı kişiselleştirmektedir. Bu duruma örnek olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) 11 Eylül'de gerçekleştirilen terör saldırısı verilebilir. Saldırı sonucunda milyonlarca Amerikalı, bir araya gelerek, teröre karşı şiddetli tepkiler vermiş ve halkın çoğunluğu dönemin ABD Başkanı George W. Bush'un teröre karşı giriştiği savaşta, ona sorgusuz destek vermişlerdir.

Verilen bu örnekten de anlaşılacağı üzere kişisel kimlik, geniş grup kimliğiyle aslında iç içe girmiş vaziyettedir. Ancak, etnisite kavramı bahsedilen bu geniş grup kimliğinin ayrıcalıklı bir kategorisini oluşturmaktadır. Bir diğer ifadeyle tehdit unsuru, etnik kimlik kavramına yönelik gerçekleşmişse, grup kimliğinin herhangi bir diğer unsuruna yönelik saldırıdan çok daha şiddetli bir reaksiyon verilmektedir.

Bireylerin sıklıkla başvurdukları etnik kimlik kavramı, gruplar için de geçerlidir. Grupların etnik kimlik kavramına başvurmasıyla, ötekileştirme durumu gündeme gelmektedir. Burada grupların etnik kimliklerini besleyen unsurlar: seçilmiş travma veya büyük bir felaket olarak belirtilebilir. Bu seçilmiş travma veya büyük felaket, etnik grubun "öteki düşmana" karşı, kendiliğinden psikolojik savunma mekanizmasını harekete geçirir. Bu savunma mekanizması nefret, öfke ve endişenin bir arada bulunduğu büyük bir havuz gibidir. Bu duygulara sahip olan bir topluluk, ancak karizmatik bir lider sayesinde örgütlenip bir araya gelebilir. Karizmatik lider halkın endişelerini kendi endişeleriyle birleştirerek, kendi kurallarına bağlı yaşayan bir ulus oluşturma arayışı içerisine girebilir. Burada liderin asıl amacı, toprakları belirlenmiş siyasi bir otonomi kazanmaktır.

(2) Çocukluk Dönemi ve Etnik Kimliğin Oluşum Süreci

İnsan kişiliğinin temelleri 0-5 yaş arasında atılmakta ancak kişilik, kendini tam olarak 5-7 yaşlarında geliştirmekte ve kimliğini düzene oturtmaktadır. Bu yaş döneminin ardından gelen dönemde ve ergenlik döneminde, o güne kadar sahip olunan normlar tekrardan değerlendirilmekte, bunun neticesinde algılamalarda farklılaşmalar başlamaktadır. Bu dönem sonlarına yaklaşıldığında ise gençlerde politizasyon süreçlerine dâhil olma isteği artmaktadır. İçinde bulunduğu kimlik arayışının nedenlerinden ötürü ergenlik çağında olan bu gençler, diğer yaşlara oranla kolaylıkla herhangi bir gruba dâhil olma eğilimi gösterebilirler. Durum bu kapsamda değerlendirildiğinde, gençlerin ergenlik dönemlerinde diğer yaşlara oranla terörist faaliyetlerine daha fazla dâhil olabilme özelliğine sahip olduğu düşünülmektedir. Gençlerin kendilerini yaşlılarından farklı ve üstün göreceği

herhangi bir gruba dâhil olma arayışları, terörist örgütler tarafından iyi değerlendirilmekte ve bu gençlerin beyinleri kolaylıkla yıkanmaktadır. Bu dönemde gençler, kendi düşüncelerini yansıtan karizmatik bir liderin kolaylıkla etkisi altında kalabilmektedir. Gençlerin içerisinde bulundukları bu durum, “psikolojik mensubiyet” ya da “aidiyet” kavramlarıyla açıklanabilir (Çevik, 2009, s. 46).

İnsanların etnik bilinçlerinin gelişimlerini analiz etmede başvurulacak en güvenilir kaynak, çocuk psikolojisidir. Bunun nedeni, çocukluk döneminde ben ve diğerleri kavramı oluşumunun kolayca görülebilmesidir. Çocuklarda zamanla gelişmeye başlayan bu kavram, büyümeyle beraber şekillenir. “Ben ve diğerleri” kavramı üzerine inşa edilmiş olan gerçek “etnik kimlik” bilinci ise, çocuklarda 5-7 yaşları arasında grup içerisinde oluşmaktadır. Bu gelişim sürecinin iyi bir şekilde analiz edilmesi sonucunda sağlıklı bir insandaki gelişme süreci ve sağlıklı bir insandaki gelişme süreci kolaylıkla ayırt edilebilmektedir (Çevik, 2003, s. 472). Bahsedilen bu dönem içerisinde oluşturulmuş olan ben ve diğerleri arasındaki belirgin fark, kimlik duygusunun yapı taşı oluşturulan unsurlardan bir tanesini meydana getirmektedir. Çevik (2003, s. 472) çocuktaki kimlik gelişimini şu şekilde özetlemektedir:

“Çocuk üçüncü yaşın sonunda gerçek bir benlik kavramına ulaşır. Ayrılma bireyleşme süreci içinde çocuk, gelişmekte olan kimliğini koruyabilmek için çeşitli savunma mekanizmaları kullanır. Bu savunmalardan dışa yönelik olanlar yansıtma, dışlaştırma, yer değiştirme, bölünme gibi savunmalardır. İçe dönük olanlar ise içe alma, özdeşleşmedir. İçe alınan yaşantılar, seçilmiş travmalar, seçilmiş zaferlerdir.”

Bahsedilen bu unsurlar, sağlıklı bir çocuk bünyesinde, “biz ve diğerleri” kavramlarının oluşumunu anlatmaktadır. Bu kavramlara ilave olarak çocuk, büyüdükçe etnik kimlik kavramını şekillendirmekte ve en son olarak grup kimliği kavramını belirlemektedir.

Şu ana kadar, normal şartlarda çocukluk dönemini geçiren kişilerdeki etnik kimlik bilincinin gelişmesi ve yerleşmesi anlatılmıştır. Nitekim bazı insanlar, çocukluk ve gelişim dönemlerinde çeşitli travmalarla karşılaşmış olabilirler. Çocukluk ve bunu müteakip ergenlik döneminde aileleri tarafından hor görülen, hırpalanan ve ilgisiz bırakılan çocuklar, ileriki yaşlarda bu travmaların etkisi altında kalabilirler.

Travmatik özelliklere sahip olan çocukların terörist faaliyetlerinde bulunmalarının diğer gençlere oranla daha fazla olduğu düşünülmektedir. Bunun nedeni, aileleri tarafından hiçe sayılan bu çocuklarda var olma duygusunun ve kendini kanıtlama gereksiniminin ön plana çıkmış olmasıdır. Böylece, bu travmatik özelliklere sahip olan çocuklar şiddete kolayca başvurabilmekte ve bir grup çatısı altında değer gördüğünü hissetmektedir.

Daha önce bahsedildiği gibi, gerçek anlamda işlevsel terörist profil özelliklerini taşımayan bireyler, ergenlik dönemleri bitip olgunlaşma dönemlerine geçtikçe terörist faaliyetlerden uzaklaşabilirler. Öte yandan, çocukluk ve ergenlik dönemlerinde bu tür travmalar yaşayan bireyler, bulunduğu sosyal çevrenin etkileriyle birlikte terörist olma içgüdüleriyle başa ıkamayabilir. Bu gibi durumlarda, sorunun çözümü açısından, derinlemesine inceleme yapılarak bireyin çocukluk döneminde yaşadığı travmalara kadar gidilir. Aynen psikologların yaptığı gibi, hükümetlerin de, terörist hareketlere aynı mikro seviyede yaklaşarak, durumu daha geniş bir pencereden değerlendirmesi etkin çözüm açısından önemli görölmektedir.

Teröristler bağlı oldukları grubun seçilmiş zafer ve seçilmiş travmalarını paylaşmaktadırlar. Bunun nedeni teröristin çocukluk döneminde yaşadığı travmayı, içinde bulunduğu grubun travmasıyla özdeşleştirmesi veya bir diğer ifadeyle aynılaştırmasından kaynaklanmaktadır. Bu durumda, terörist birey, ait olduğu hissine kapıldığı grubu şiddetle savunmaktadır. Teröristin ait olduğu grup kimliğine tehdit gelecek şekilde oluşturulan herhangi bir baskı, teröristin çocukluk çağındaki davranışlarına geri dönebileceğini ve bunun sonucunda kuracağı ilişkilerin aynen çocukluk yıllarındaki gibi katı olacağını göstermektedir. Bir başka ifadeyle, oluşturulan baskı sonucunda çocukluk dönemindeki ilkel duygu ve düşüncelere geri dönülebilmektedir (evik, 2003, s. 473).

Aslında teröristlere yaklaşımda belirlenmiş kolay bir çözüm yöntemi bulunmamakla birlikte, bu alanda hükümetlerin tavrı oldukça önemlidir. Uygulanan baskıcı politikalarla mağduriyet seviyesi arttırıldığı takdirde, terörün sona ermesi oldukça güç gözökmektedir. Aksine, bu sebepten ötürü terörün direncinin ve boyutlarının da artacağı düşünölmektedir.

(3) Mağduriyet

Günümüzde modern toplumların karşılaştığı en büyük sorunlardan biri, toplumun bazı kesimlerinin sahip olduğu veya yaratmaya çalıştığı mağduriyet algısıdır. Toplum tarafından mağdur edilme ya da kurban edilmiş olma algısı, girişilecek eylemler için haklı gerekçe veya meşru müdafaa alanlarını yaratmak için bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu kapsamda Bilgin (2005, s. 253) “kurban őikâyet ediyor; duygusal őantaj uyguluyor, diğerleri ise suçluluk duyuyor. Bu, özellikle azınlıklar konusunda çok eskiden beri işleyen bir mekanizma” ifadeleriyle mağduriyet algısının uluslar içerisindeki ayrılıkçı hareketlerin yapı taşlarından birini oluşturduğunu ifade etmiştir.

John Mack (1979) araştırmalarında, teröristlerin kendi içlerinde yaşadıkları mağduriyet duygusunu ön plana çıkarmıştır. Araştırmasında teröristlerin kendilerini

mazlum bireyler olarak ve karşılarındakileri de zalim olarak yansıtmalarındaki temel amacı yürüttükleri eylemlerin bir diğer ifadeyle mağdur ettikleri insanların acısıyla empati yapmaktan kaçınmalarından ötürü olduğunu iddia etmektedir (Çevik, 2003, s. 471).

Mağduriyet konusunda Knutson (1984, ss. 295-298), bireylerdeki mağdur kimliğinin tamamen ortadan kalkmasının mümkün olmadığını, karşılaşılan ilk sorunla beraber, bireyde bulunan mağduriyet hissinin sorunun devamına yönelik endişe ve kaygı düzeyini arttıracaklarını düşünmektedir. Bu nedenle saldırıya maruz kaldığını düşünen etnik kimliğine sahip kişiler, gelecekte olması muhtemel yeni saldırıları ve oluşacak kayıpları engellemek amacıyla, önce hareket edip eylemde bulunmak isteyecektir. Bu durum oldukça rasyonel verilmiş bir karar gibi görülse de, istihbarat analizlerinin karar verme süreçleri içerisinde önemini tekrardan ortaya koymaktadır. Bireyler, A'dan Z'ye kadar olan geniş opsiyonlar yelpazesinde en kolay ve en kısa yolu seçerek, eylem tarzını kendilerince en etkili olan, terörist eylem olarak belirlemektedir. Bunun nedeni ise, içlerinde bulundukları mağduriyet duygusunun birçok öz benlik savunmasını harekete geçirmesi olarak belirtilebilir.

Mağdur edildiğini düşünen birey ya da grup, içinde bulunduğu öfke ve hiddeti, mağduriyeti yaratan gruba karşı yöneltmektedir. Bu konuda Bilgin (2005, s. 96), gruplar arası ilişkilerde mağdur olma algısının avantajlı bir durum olduğunu belirterek, mağdur olduğunu iddia eden grubun zihinlerde karşı gruptan alacaklı olduğu izlenimi sağlayacağını ifade etmiştir. Bu sayede, mağdur olduğuna inanan grup, içindeki öfke ve nefretle girişeceği mücadele için meşruiyet zeminini oluşturacağı belirtilmiştir. Bu durumun ne kadar çıkmaza saplandığı Çevik'in (2009, s. 71) açıklamasıyla anlaşılabilir: "Mağdur eden empati yapamaz saldırır, mağdur olan da tehdit altında hisseder saldırır". Bu duruma, ileride ayrıntılarıyla değinileceği üzere, Türkiye Cumhuriyeti içerisinde iki farklı etnik unsur arasında yaşanan ya da yaşandığı iddia edilen etnik sorun örnek olarak verilebilir.

Teröristlerin içlerinde bulundukları sözde mağduriyet durumları, teröristlerin başarılı olmaktan son derece çekindiklerinin bir göstergesi olarak da sunulmaktadır.

"Carol Weinberg terörist grupların kendi başarılarını bile bozma eğilimi içinde olduklarını belirtmiştir. Çünkü başarı, mağdurluk ve mazlumluk gibi temel kimlik öğelerini yok etme veya kaybetme tehlikesini doğurur. Bu nedenle etnik teröristler için şu soru akla gelebilir. Acaba etnik teröristler gerçekten politik bir sonuca mı ulaşmak istiyorlar yoksa bunlar şiddet için bir bahane mi oluyor..." (Çevik, 2003, s. 472).

Bu nedenle, etnik tabanlı terörizme en uygun çözümlerden biri, ülkenin politik sistemi içinde ayrılıkçı ve hatta radikallere bile yer vermek olduğu düşünülmektedir. Böylece, terörizmden vazgeçiş sürecinde terörizmi sürdüren teröristler kendilerine

bir yer bulabilir. Bu yer radikal olabilir, fakat bu toplumda kabul gören bir yerdir. Bu meşru alana kayma teşvik edilerek terörizme kayış engellenebilir (Çevik, 2003, s. 474). Öte yandan, toplum içindeki terör kurbanları ve özellikle terörle mücadelede bulunmuş kişiler bu sürecin dışarısında tutulmamalı ve bir teröristin kazanılması bir vatanseverin kaybedilmesinden daha önemli görülmemelidir.

(4) Seçilmiş Zafer ve Seçilmiş Travma

Politik psikoloji, gruplar arasında çıkan çatışmaların nedenlerinden birini yaşanan zaferler veya travmalara bağlamaktadır. Disiplin, gruplar arası yaşanan çatışmaların nedenlerini bir grup için seçilmiş travma açısından değerlendirirken, aynı olayı diğer grup içinde seçilmiş zafer kapsamında yorumlamaktadır. Bu durum, aynen terörizmin tanımında ortaya çıkan özgürlük savaşçısı - terörist ikilemine benzemektedir.

Tarihsel süreçte, büyük grupların çatışması sonucunda, seçilmiş zafer ve seçilmiş travma kavramları meydana gelmiştir. Bu kavramlar nesilden nesile aktararak, çatışmalar neticesinde meydana gelen kin ve nefret duyguları, diri ve güncel tutulmaktadır. Birey düzeyinde güncel tutulan bu duygular, zamanla aynı duyguları taşıyan insanların bir araya gelmesiyle, oluşturdukları grubun kimliğini meydana getirmektedir.

Grup kimliği oluşumunda Volkan (2009 (a), ss. 50-51), yedi adet ilmikten söz etmiştir:

- (a) Olumlu duygularla birlikte olan, paylaşılmış, somut imgeler deposu
- (b) Paylaşılmış “iyi” özdeşimler
- (c) Diğerlerinin “kötü” niteliklerinin özümsemesi
- (ç) (Devrimci ya da dönüşüm gerçekleştiren) liderin iç dünyasının özümsemesi
- (d) Seçilmiş şerefler (zaferler)
- (e) Seçilmiş örselenmeler (travmalar)
- (f) Kendi özerkliğini geliştiren simgelerin biçimlenmesi

Bahsedilen bu ilmiklerden son dört tanesi geniş grup kimliğinin oluşumunda ve sürdürülebilmesinde oldukça etkin rol oynadığı bilinmektedir.

Seçilmiş travma, bir grubun başka bir gruba yoğun şekilde aşağılanma ve mağdur edilme duygularını yaşatmasına neden olan olaylar için kullanılmaktadır (Volkan (b), 2009, s. 238). İddia edilen mağduriyet durumuyla ve zulümle karşılaşmış olan etnik grup, yaşanan bu olayı bir travma haline getirip olayı çeşitli yöntemlerle sembolize etmeye çalışır. Bunun neticesinde incelemeye konu etnik grubun mensuplarında, karşıt grup için bilinçdışı savunmalar meydana gelir. Nesilden nesile aktarılacak olan bu düşünce sistemi, etnik gruplar arasındaki

çatışmayı sürekli kılmaktadır. Kalıtımsal bir durummuş gibi devam eden bu düşmanlık sürecine verilebilecek en açıklayıcı örneklerden biri, Musevilerin, Hitler dönemiyle temellerini atmış olduğu duygular veya Ermenilerin yıllardır savunduğu sözde soykırım politikaları verilebilir. Musevi halkının “Büyük Felaket” (Holocaust) neticesinde, dış dünyaya karşı geliştirdiği kendilerinin yok edilmesi korkusu, bir diğer ifadeyle seçilmiş travması, halen günümüz İsrail politikalarında etkin bir faktör olarak görüldüğü düşünülmektedir.

Aynı şekilde söz konusu durum, Ermeni halkı için de geçerlidir. I. Dünya Savaşı sonucunda vaat edilen topraklara kavuşamayan Ermenilerde, o dönemlere ait travmalar bulunmakta ve bunlar aradan uzun yıllar geçmesine rağmen halen gündemde tutulmaktadır. Geçen süreç içerisinde bu travmalar, Ermenileri bir arada tutan bir unsur olarak görülüp, kimliklerinin bir parçası haline gelmiştir. Bu nedenle, Ermeni toplumunda sözü edilen bu travmanın kaybı, neredeyse kimlik kaybıyla eş tutulduğu düşünülmektedir.

Travmatik olaylar, geçmişte tecrübe edilmiş ve etkileri insanlar üzerinde en uç noktada stres yaratacak boyutlarda hissedilen olaylar olarak adlandırılabilir. Politik psikoloji ise, bu olaylara neden olan etmenleri ve olayların daha sonraki boyutlarında bıraktığı olumsuz etkileri araştırarak; bunların diğer olaylarla olan bağlantılarını incelemektedir (Koopman, 1997, ss. 831-832). Yaşanan her travmatik olayın psikolojik boyutları olmasına rağmen, bütün travmatik olaylar, politik psikoloji disiplininin araştırma alanına girmemektedir. Travmatik olayların politik psikoloji disiplininin araştırma alanına dâhil olabilmesi için bazı sınırlamalara ve özelliklere sahip olması gerekmektedir. Politik psikolojinin, herhangi bir olayı travmatik boyutlarda kabul edebilmesi, olayın nerede, nasıl ve hangi amaçlar doğrultusunda gerçekleştiğine bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir. Bunlara ilave olarak, politik psikolojinin araştırma alanına girebilmesi için travmatik olayların, bireysellikten öte grup kimliği üzerine etkileri bulunması gerektiği söylenebilir.

Yaşanan travmatik olaylar her bireyde farklı tepkimelere neden olmaktadır. Sahip olduğu diğer psikolojik özellikler ve içinde bulunduğu sosyolojik yapı neticesinde, terörist olmaya meyilli kişiler, yaşadıkları herhangi bir travmatik olay sonucunda, terörist olmaya karar vermişlerdir. Bu alanda yürütülen çalışmalar bu ifadeyi destekler niteliktedir. “Örneğin Montville’nin İsrail, Ermenistan ve Kuzey İrlanda’dan teröristlerle yaptığı çalışmada bunların (deneklerin) işkenceden sonra terörist olmaya karar verdiğini görmüştür” (Çevik, 2003, s. 473). Burada bireylerin karşılaştıkları şiddet hareketleri onların kendi kişisel güvenlik duygularının kaybına neden olduğu ve bunun neticesinde bireyin kendini sürekli savunma mekanizması içinde tuttuğu bilinmektedir. Birey, karşılaştığı yüksek oranda şiddet yüzünden, kendi

içinde mağduriyet duygusunu yaşamakta ve bundan sonra karşılaşacağı durumlara vereceği reaksiyonlar, bilinç dışında oluşturduğu savunma mekanizması tarafından yönlendirilmektedir.

Daha önce bahsedildiği gibi, bir grup için seçilmiş travma olarak kabul edilen bir olay, denklemin öteki tarafındaki diğer grup için seçilmiş zafer olarak benimsenebilmektedir. Burada bahsedilen seçilmiş zafer kavramı, bir grubun, başka bir grup önünde zafer kazanma ya da başarılı olma duygularını yaşıtan olaylar için kullanılmaktadır (Volkan (a), 2009, ss. 66-70). Bahsedilen seçilmiş zaferler de aynen travmalar gibi etnik grup tarafından efsaneleştirilerek, nesilden nesile aktarılmaktadır.

Tıpkı seçilmiş travmada olduğu gibi, seçilmiş zafer de o etnik kimliğin bir parçası halini almıştır. Nitekim olayların, seçilmiş zafer ya da seçilmiş travma olarak kabul edilmesinin bazı sınırlamaları mevcuttur. Örneğin, bir olayın seçilmiş travma olabilmesi için, “olayı yaşayan grubun ya da ulusun (ya da ulus altı grupların), bu ulusu (ya da ulus – altı grupları) oluşturan bireylerin, olayla ilgili kayıp duygularını ve bununla bağlantılı olarak ortaya çıkması gereken yas duygularını yaşayamaması gerekmektedir” (Çevik, 2009, s. 18). Olaydaki kayıpla ilgili yas ve acı yaşandığında, travma etkilerini yok edeceğinden, seçilmiş travma oluşmamaktadır. Bahsedilen yas ve acı birey tarafından yaşanıyorsa, bu durum klinik psikolojide “patolojik yas” olarak da tanımlanmaktadır. Öte yandan, eğer yas tamamlanamazsa, bu durum kişi ya da toplumlar üzerinde takıntılı davranışların görülmesine neden olmaktadır.

Yas sürecinin tamamlanamaması halinde görülen takıntılı davranışların neden olduğu durumlar hakkında en ufak bir irdeleme yapmak, grup üyelerinin aşırı tepki vermesine neden olabilir. Eğer yenilgiye uğramış olan bir grup aşırı derecede aşağılanmışsa ve bu durum grupta kızgınlık, öfke ve nefret düzeyini gerektirdiğinden fazla arttırmışsa grup üyelerinin duyguları dışarıya oldukça şiddetli yansımaktadır.

Büyük grup kimlikleriyle aşırı özdeşim kuran etnik ayrılıkçı teröristler açısından seçilmiş travma ve seçilmiş zaferlerin etki potansiyelleri, beklenen standartların da üzerinde olabilmektedir. Daha açık bir anlatımla, seçilmiş travmalar zaman içerisinde saplantılara; seçilmiş zaferler ise narsistik kabullenmelere daha kolay dönüşebilmektedir. Söz konusu dönüşüm süreçleri, terörist bireyin örgüt içindeki radikalleşmesine ivme kazandırmakta; bunun sonucunda şiddete başvurulmasını kolaylaştırmaktadır. Öte yandan, şiddete başvurma verdiğini kolaylıkla beraber, anılan şiddetten duyulması beklenen pişmanlık ise, rahatça bastırılabilir.

(5) Regresyon (Gerileme)

Politik Psikoloji disiplini içinde regresyon (gerileme), açıklanması gereken önemli kavramlardan bir tanesini oluşturmaktadır. Regresyon, seçilmiş travmalar sonucunda grup kimliğinin sürdürülebilmesi, korunması ve onarılmasına yönelik geliştirilen bir savunma mekanizması olarak belirtilmektedir (Volkan (a), 2009, s. 83).

Sağlıksız bir ruh yapısında, gerilemenin devamlılığı görülmektedir. Bu durum bireylerin sağlıksız olan ruh yapısına oldukça olumsuz bir etki yapmaktadır. Freud'a göre gerileme, "bireyin tehdit altında kaldığı durumlarda daha önce saplandığı erken aşamalara geri dönmesidir" (Altıntaş ve Gültekin, 2005. s. 15). Burada bahsedilen erken aşamalar, Freud'un psiko-analitik yaklaşım kuramında, bireyin doğuştan sahip olduğu cinsellik ve saldırganlık tutumlarıdır (Cüceloğlu, 2007, s. 31). Araştırmanın konusu dâhilinde olan kısım etnik kimliğe yapılan ve bireyde tehlike duygusunu yaşatan saldırılar olduğundan, bu tip durumlarda birey doğuştan getirdiği saldırganlık dürtüsüyle saldırıya, oldukça şiddetli bir cevap vermektedir. Bu şekilde birey geçmişe saplanıp kalmakta ve gelişim gösterememektedir. Freud (2000, s. 127), gerilemelerin sonuçlarının sürekli olduğu durumlarda patolojik yapılı insan profilinin oluştuğunu belirtmektedir. Normal şartlar altında, ruh sağlığı konusunda sıkıntı yaşamayan sağlıklı bir insanda, gerileme süreci ardından ilerleme süreciyle devam etmektedir.

c. Etnik Ayrılkçı – Bölücü Terörist Profiline İlişkin Yaklaşım ve Değerlendirmeler

Terörizm alanında yürütölen politik psikolojik araştırmalarda, teröristlerin birey olarak ele alındığı doğrudur. Bununla birlikte, bireyler herhangi bir terörist örgütün mensubu olduktan sonra, artık tek başlarına değerlendirilmemektedir. Birey artık, terörist kimliği altında bağılı olduğu örgütün bütün özellikleriyle beraber, bir grup profili altında incelenmektedir. Bu nedenle bireylerin tek tek irdelenmesinden ziyade, bağılı olduğu örgütün içerisinde değerlendirilmesi, terörle mücadelede istenilen sonuca yönelik bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir. Burada amaç tek tek terörist bireylere odaklanmaktan çok, onların bağılı oldukları örgütün genel karakteristik yapısı içerisinde araştırılmasıdır.

Teröristler, elleri silah tutan ve kanlı eylemlerin sorumlusu olan insan kümeleri olmaları haricinde, incelenmesi ve profillerinin çıkarılması gereken bir topluluk olarak benimsenmektedir. Demokratik toplumlarda teröristler, "hüküm süren yönetime şiddetle karşı olan, liberal demokratik değerler yüzünden yabancılaşmış ve çaresiz insanlar" olarak nitelendirilebilmektedir (Wilkinson, 1977, s. 177). Teröristler, içlerinde bulunduğu çaresizlik ve zayıflık durumunun, ancak kendi gibi olan

insanlarla bir araya gelerek üstesinden gelmeye çalışmaktadırlar. Ancak bu şekilde “teröristler kendi psikolojilerinde yaşadıkları bölünmüşlük, mağdurluk ve ezikliği toplumun mağdur ve ezilmiş kesimleriyle bir araya getirerek, kendilerine bir destek ve korunma sağlayabilmektedirler” (Çevik, 2009, s. 78). Bu sayede, mücadelelerinde sözde haklı bir gerekçeyi ortaya çıkarmalarının daha kolay olacağına inanmaktadırlar.

Freud, psiko-analitik yaklaşım teorisinde, insan davranışlarının temelinde bilinçaltına itilmiş arzuların yattığını belirtmiştir (Cüceloğlu, 2007, s. 30). Bu arzular, farkında olmadan bilinçaltında bulunup insanların davranışlarına istemeden yön vermektedir. Bu nedenle, “normal dışı davranışların kaynağı, çözüme ulaşamamış bilinçaltındaki çelişkilerdir” (Cüceloğlu, 2007, s. 476). Terörist faaliyetler normal dışı davranış olarak kabul edilebileceğinden ötürü, psiko-analitik seviyede mutlak incelenmesi gerektiğine inanılmaktadır. Bu kapsamda, teröristlerin davranışlarını ve neden terörist olunduğunu anlayabilmek için, psikologlar bazı teoriler geliştirmişlerdir. Bunlar dört ayrı bölümde incelenebilir (Houghton, 2009, ss. 202-204).

(1) Düş Kırıklığı - Saldırganlık Teorisi (Frustration - Aggression Theory)

Bahsedilen teori, terörist davranışın altında yatan etkenleri araştırmada, en önemli görülen teorilerden birini oluşturmaktadır. Teori, bireylerin düş kırıklığına uğratıldığında veya hedeflerine ulaşılması engellendiğinde, saldırganlık tutumu sergileyebileceklerini belirtmektedir. Sözü edilen saldırganlık faktörüne kolaylıkla başvurulabilmesinin nedeni; daha önce belirtilen, insan içgüdüsünde bulunan saldırganlık dürtüsüyle açıklanabilir.

Terörizm alanında ise bu teori, “yer değiştirme prensibine” göre uygulanabilmektedir. Terörizmin temelinde yatan ve teröristlerin sürekli olarak dışa vurdukları saldırganlık durumu, aslında terörist bünyelerde başka bir objeyle yer değiştirmiştir. Bir diğer ifadeyle, teröristlerin yaşadıkları hayal kırıklıkları, zamanla öfkeye dönüşebilmekte ve bunun sonucunda aşırı yoğunlukta şiddete başvurabilmektedirler. Literatürde bu durumu daha detaylı anlatabilecek bir araştırma yapılmıştır. 1981 yılında Batı Almanya’da terörist örgütler üzerine yapılan bir çalışmaya göre, daha önce de belirtildiği gibi teröristler, çocukluk yaşlarında travma geçirmiş insanlar olarak kabul edilmişlerdir. Bu teröristlerin 4’te 1’i çocukluk yaşlarında ailesini kaybetmiştir. Aile kaybı, çocuklarda dış dünyaya karşı kızgınlık ve eksiklik duygusunu ortaya çıkarmıştır. Bu durum, çocuğun anne ve babası olan diğer çocuklara ve topluma karşı öfkeyle dolmasına neden olmuştur. Bunun

sonucunda, çocuğun içindeki öfke zamanla yerini şiddete bırakmıştır (Houghton, 2009, s. 203).

Bu teorik çalışmanın en büyük zorluğu, teoriyi bireysellik seviyesinden, grup seviyesine yükseltmek olmuştur. Bunun nedeni de grupların saldırganlıklarının sadece bireylerin yaşadıkları düş kırıklıklarıyla açıklanamamasından kaynaklanmaktadır. Bireylerle karşılaştırıldığında, grupların kendi içlerinde karar vermelerini etkileyen farklı dinamikler bulunmaktadır. Öte yandan bireyler, grupların aksine tek başlarına karar verebilmektedir; bu sebepten, şiddet yönelimleri farklı bir açıklamaya tabi tutulmaktadır.

(2) Narsisizm - Saldırganlık Teorisi (Narcissism - Aggression Theory)

Teröristlerin motivasyon unsurları incelenirken, onları suça yönelten unsuru sadece yaşadıkları travmalar olarak görmek pek doğru olmayacaktır. Nitekim belirtilebilir ki; insanlar gündelik yaşamlarında çeşitli travmalarla karşılaşmakta ancak, her travma yaşayan insan terörist olmamakta ve olacağı da görülmemektedir. Hâlbuki geniş kapsamda düşünüldüğünde, yaşanan travmalar insanların olgunlaşmaları gibi olumlu sonuçlar dahi doğurabilmektedir. Bu nedenle araştırmacılar, insanları terörist kimlik altında suç işlemeye ve şiddet eylemlerini gerçekleştirmeye yönelten narsisizm adında bir başka unsurun olduğunu saptamışlardır (Houghton, 2009, ss. 203-204).

Narsisizm adını Yunan mitolojisinde bulunan Narcissus'tan almıştır. Narcissus bir gün, suda kendi yansımasını görmüş ve buna âşık olmuştur. Narcissus'un gösterdiği bu aşırı derecede öz benlik sevgisi ya da başka bir deyişle özseverlik, zamanla narsisizm ismini almıştır. Volkan (2009 (a), s. 283), sağlıklı gerçekleştiği takdirde narsisizmi; bireylerin sağ kalımı, çalışmaları ve kimliklerini güçlü bir biçimde devamını sağlaması bakımından zorunlu olduğunu iddia etmektedir. Bu tespitten yola çıkarak, aslında her insanın içinde bir parça narsistik yapı bulunduğu söylenebilir. Nitekim narsisizm, bütün bireylerde bu derece sağlıklı etkilere yol açmamıştır.

Narsisizm ile terörist davranışlar arasındaki etkileşimi Weinberg çalışmalarında ortaya koymuştur (Weinberg, 1992, s. 77). Weinberg'e göre teröristlerin motivasyon unsurlarından birinin, narsisizm duygusu olma nedeni, onların mağduriyet ve öz benlik kavramlarının tehdit altında olmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, normal narsistik yapıdaki insanlarda görülen öz benlik duygusunu koruma amaçlı yürütülen saldırganlık durumu, aynen teröristler için de geçerli olmaktadır. Teröristlerin içinde bulunduğu varsayılan söz konusu

yaralanmış narsisizm duygusu, karşıt gruba karşı duyulan öfke ve şiddet duygusu ile tetiklenebilmekte ve bu gruba karşı terör eylemi ortaya çıkabilmektedir.

Narsisizm duygusunu normalden fazla hissedenden insanlar, kendilerinin aşırı önemli olduğuna inanmakta ve kendi değerlerinin dünyadaki tüm değerlerden daha üstün olduğunu düşünmektedirler. Ancak, diğer insanlar onların bu önceliklerini paylaşmamaktadır. İnsanların içlerinde bulunan aşırı narsistik duygular, bireylerin üstünde bir baskı oluşturup onları öz benliklerini korumak amacıyla şiddete yöneltmeye neden olmaktadır. Literatürde bu durum “abartılmış narsisizm” ya da “yaralanmış narsisizm” olarak adlandırılır (Çevik ve Ceyhun, 1995, s. 28).

Narsisizmin sonuçları her bireyde farklı tepkimelere neden olmaktadır. Bazı insanlar, en ufak bir tehdit algılamasında kendilik değerinin tehlike altında olduğunu hissederek, bu durumu ortadan kaldırmak amacıyla kolayca şiddete yönelebilir. Gerçekleştirilen bu saldırganlık durumunda hedef, birey üzerinde öz benlik tehdidi durumunu ortaya çıkaran, diğer gurubun üyeleridir. “Birey burada kendini ilerde tekrarlaması olası olan engellemelere, aşağılanmalara, mağduriyet duygusuna ve yokluklara karşı güvence altına almaya çalışır” (Kellecioğlu, 2007, s. 21). Bu nedenle yaralanmış narsisizmi, diğer grup üyelerine karşı geliştirilen bir savunma mekanizması olarak değerlendirmenin doğru olduğu düşünülmektedir.

Aslında narsisizm, politik psikoloji disiplini içerisinde ana maddelerden birini oluşturmak yerine, gelişmekte olan bir bölüm olarak kabul edilmektedir. Bu konuda Post (1993, s. 102), Pearlstein ve Vamık Volkan’a atıfla terör olgusunu, şahıslarda bulunan narsistik kişilik bozuklukları kapsamında incelemiş ve bahsedilen klinik ve teoretik açıklamalarda bulunmuştur.

(3) Psiko-analitik - Freudsal Hesaplamalar (Psycho-analytic - Freudian Accounts)

Freud’a göre, insanların davranışları altında, aslında, birçok farklı motivasyon yatmaktadır. İnsanların farkında olmadan davranışlarına yön veren motivasyonların çoğu, bastırılmış ve toplum tarafından kabul görmeyen unsurlardan oluşmuştur. Bu motivasyonlardan biri “Ödip Kompleksidir” (Oedipal Complex). Bahsedilen bu dönem, psiko-seksüelitenin gelişmekte olduğu çocukluk yıllarına rastlamaktadır. Bu dönemde çocuk, annesinin sevgisine karşı, babasını düşman veya rakip olarak görmektedir. Sorun, görüldüğü ilk dönemlerde çözülmezse, ileriki yıllarda büyük problemlere dönüşebilmektedir. Farkında olarak ya da olmayarak babaya karşı duyulan bu öfke, insanların ileride baba figürüyle özleştirdiği otoriteye, şiddet kullanarak karşı gelmesine neden olabilmektedir. Bu profildeki insanların terörizme

başvurmalarının temelinde, kendi özel hayatlarında yaşadıkları mücadeleyi dışsallaştırarak halka yansıtma yatmaktadır (Houghton, 2009, s. 204).

Bununla birlikte Freud, geniş grup psikolojisinin, grup üyelerinin ödipal sorunlarının bir yansıması olduğu kuramını dile getirmiştir. Bu kurama göre “bir birey, ödipal dönemde bir oğlan çocuğunun babasına yönelik saldırganlığını yüceltmesi ve onunla özdeşleşmesinde olduğu gibi, liderine sadık olmaktadır” (Volkan (a), 2009, s. 49). Bu şartlar altında aynı özelliğe sahip ve aynı lideri benimseyen bireyler bir araya gelip aynı dışsallaştırmayı paylaşırlar.

(4) Bölünmüş Kişilik Kuramı (Borderline) (Sınır Kişilik Yapılanması)

Aile içerisinde bireyin kişisel güvenliğine olan inancının zarar görmesi ve yıkılması sonucunda, birey herhangi bir çıkış noktası aramaktadır. Bu çıkış noktası bulunamadığı zaman, kişi içerisinde bulunduğu öfkeden korkar ve bunu yönelteceği bir kurban seçer. Bu konuda Post (1990, s. 28), teröristlerin kendilerini büyük görme yoluyla benliklerini idealize ettiğini ve beğenmediği, hatta nefret ettiği zayıflıklarını da karşıt grubun üstüne atarak yansıttığını belirtmiştir. Bu nedenle, teröristler, yaşadıkları sıkıntıların nedenlerini kendi içlerinde aramaktan çok, dış dünyada aramaya çalışan kişilikler olarak tanımlanabilmektedir. “Terörist olan kişiler, ya kendi aileleri ya da başka etnik grupların üyelerini kurban olarak seçmişlerdir” (Çevik, 2003, s. 473). Bunun nedeni, kendilerine ait olan “kötü kavramının” nedenlerinin dış dünyada saklandığını düşünmeleridir.

Daha önce bahsedildiği gibi, bu tanımlardan teröristlerin akıl hastası olarak kabul edildiği düşünülmemelidir. Teröristler, akıl sağlığı konusunda bir patoloji olmayan ancak, psikolojik problem olarak ego bölünmesi yaşayan kişilikler olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, teröristlerin gündelik yaşamlarında sıradan insanlar gibi davranması ancak, egolarındaki bölünmenin dışa yansıması sonucunda terörist faaliyetler içerisinde bulunmalarıyla açıklanabilir.

Bu bölünmenin “temelinde çocukluk döneminde bilinç dışında yaşanan iyi ben ve kendinden dışlanan kötü ben ayrışması en temel özelliktir... Bu tür yapıya sahip olan birey kendi “grandiyöz benliğini” idealize eder. Kendi güçsüz yönlerini ve nefret ettiği yanlarını bölerek ayırır ve diğerlerine yansıtır” (Çevik, 2003, s. 473).

Bu tip bireyler, yaşanan acıların ve unutulması istenen kötü hatıraların kaynağının daima dışarıda olduğuna inanırlar. İçlerindeki bu öfkeyi yansıtacakları “bize” ait olmayan bir düşman ararlar. Kendi sorunlarının nedenlerini başkalarında arama düşüncesiyle ve grup egolarında bahsedilen bölünmüşlük duygusuyla yaşayan

bireyler, içlerindeki öfkeyi dışa yansıtmak için yaşadıkları bölünme sayesinde, suçluluk duygusu duymadan kolaylıkla terörizme başvurabilir.

Sınır kişiliği yapılanması yaşayan birey, çevresine yönelik değerlendirmelerinde keskin ayrıştırmalara yönelmektedir. Volkan (2009 (a), s. 273) bu durumu, "... katı bir ak ve kara anlayışıyla değerlendirir: Şeyleri ve özellikle kendisi içinde olmak üzere kişileri, gerçek dışı bir biçimde mutlak anlamda kötü ya da mutlak anlamda iyi olarak görür". Kısacası, söz konusu olan bu kurama göre, teröristler aynı zamanda iki farklı karakter yapısına bürünebilmektedir. Çok kanlı bir eylemi gerçekleştirdikten sonra rahatça aileleriyle beraber yemek dahi yiyebilmektedirler. Teröristlerin gerçekleştirdikleri korkunç eylemlerden sonra bu tip normal tavırlar sergileyebilmelerinin nedeni, kendi içlerinde ruhsal bölünme yaşamalarıdır. Teröristlerin içlerinde bulundukları bölünmüşlük mekanizması, onları "insanlık dışı eylemler yaparken, aynı zamanda normal bir insanmış gibi görünmesini (lerini) sağlar" (Çevik, 2009, s. 103). Bahsedildiği gibi teröristler, gerçekleştirdikleri eylemin boyutu ne olursa olsun, kendi içlerindeki öfkeye neden olan dış dünyadan intikam aldığını düşündüklerinden, herhangi bir suçluluk duygusu yaşamamaktadırlar.

ç. Ait Olma ve Var Olma Kavramları

İnsanlar, isteklerini dile getirdiklerinde bunlara değer verilmediğini görünce, kendi içlerinde büyük yıkım yaşarlar. Kısacası, insanların psikolojik olarak var olabilmesi için, diğer insanlar tarafından tanıklık edilmesine ihtiyaçları vardır. Diğer insanlar o bireyin hangi yönüne tanıklık yaparlarsa, o insanın, tanıklık yapılan yönü daha fazla gelişir. Bu durum insan kişiliğinde temellerini özellikle 4-5 yaşlarında atmaktadır. Daha açık bir ifadeyle kişi, çocuğunun yalan söylemeyeceğine inanır ve onu nasılsa "o yalan söylemez" diye savunursa, aradan yıllar geçse dahi o çocuk yalan söyleyememektedir. Bu durumdan anlaşılacağı üzere, yapılan tanıklık çok önemlidir. Tüm bunlara karşılık, daha önce bahsedilen korku kültürünün yaptığı tanıklık ele alınırsa, terör sorunu gibi büyük sorunlar ortaya çıkabilmektedir.

İnsanların çevreleri ile iletişimleri, varlıklarını sürdürebilmeleri için çok önemlidir; fakat bundan daha önemli olan bir şey de, insanların kendileri ile olan iletişimleridir. Bireyin kendisi ile olan iletişimi anlamını yitirdiğinde, bu kişi kendisine saygısını kaybetmiş demektir. Kendisine saygısı olmayan bir insan için; başkalarının kendisi ile ilgili olan fikirleri de, ona karşı olan saygısı da önem taşımaz. Bu kişilerden, başkalarının haklarına değer vermeleri beklenemez; çünkü tek düşündükleri kendi çıkarlarıdır. Teröristler de aslında, kendi iç dünyaları ile iletişimlerini koparmış ve kaybedecek bir şeyi olmayan insanlardır. Ne kendi

yaşantıları, ne de başkalarının hayatları ve düşünceleri onlar için bir anlam ifade etmez. İçlerinde oluşan bu boşluk, ancak kendisi gibi aynı duygulara sahip insanlarla bir araya gelerek ortadan kalkabilir.

İnsanlar önemsendikleri ve kabul edildikleri bir ortamda yaşamak isterler. Bu konuda Cüceloğlu (2008, ss. 136-137), insanların varoluş temellerini incelemiş ve bunlardan ilkinin ait olma ve var olma isteği olarak belirlemiştir. Cüceloğlu'na göre varoluşun temelleri:

- (a) Ait olma ve var olma isteği
- (b) Önemsenme isteği
- (c) Kabul edilip, yargılanmama isteği
- (ç) Değerli olma isteği (daha büyük bir grubun vazgeçilmez bir parçası olma isteği)
- (d) Yapabilir olma isteği (yapacağıma güvenin isteği)
- (e) Sevimye layık olma isteği (birinin karşılık beklemeden sırf beni sevdiği için bana zaman ayırması isteği)

Belirlenen bu noktalar, bu ana kadar anlatılmak istenenleri yansıtmaktadır. İnsanların varoluşlarının ilk gereksinimi, ait olma, birey olma dengesidir. Aslında bu, çok küçük yaşlardan itibaren aile yaşantısında başlayan bir durumdur. Ailenin çocuğa karar özgürlüğü sunmaması, içerisinde “bizim dediğimizi yapmalısın” mesajı barındırmaktadır. Bu da, bireylerin kendine güvensiz ve başkaları tarafından yönlendirilmesi gereken yani, gelişmemiş birer kişilik sahibi olmalarına neden olur. Bu özelliklere sahip birey için, ait olma isteği oldukça önem arz etmektedir

Mack (1983, ss. 50-54) insanların kendilerini bir yere ait olarak hissetmelerini, insanlar için yaşamsal derecede önemli görüldüğünü ifade etmekte ve insanların kendini değerli hissetmelerini sağladığını düşünmektedir. Bu nedenle Mack (1983, s. 54), insanların ait oldukları gruplarına sadece bireysel çıkarları doğrultusunda değil hayatta kalma açısından oldukça sıkı duygusal bağlarla bağlandığını dile getirmiştir. Kısacası, bireylerin gruplarla olan ilişkileri üç ana tema üzerinde önemli görülmektedir. Bunlardan ilki aidiyet kavramıdır. İkinci olarak, bireysel anlamda hayatta kalma ve güvenlik sebepleri sıralanabilirken, son olarak da kendi değerli hissetme ve hayatta var olduğunu hissetme duyguları verilmiştir (Mack, 1983, ss. 54-56).

Nerede olursa olsun insanlar, ait oldukları ve bulundukları yere uyum sağlamak arayışındadır. Bu durum psikopolitik açıdan ele alındığında, insanların içlerindeki ait olma ve hayatta kalma motivasyonlarıyla açıklanabilir. Bir diğer ifadeyle teröristler, terörün olduğu bir ortamda terörist gibi davranmak zorunda kalırlar. Bu durum, teröristlerin içlerinde bulunan bölünme duygusunun

tamamlanabilmesi için grup olma veya bir gruba ait olma gereksinimini ortaya çıkarır. Terörist olsun ya da olmasın insanlar, kendilerine yakın gördükleri diğer insanlarla aynı grup içerisinde bulunma gereksinimi duyarlar. Bunun sonucunda toplumsallaşma durumu oluşur. Toplumsallaşmanın olduğu yerlerde kişi, birey olarak var olduğunu hisseder. Bunun engellendiği durumlarda ise kişi, içine kapanık kişilik profili sergilemektedir. Nitekim yeri geldiğinde, bastırılmışlığın sonucu olarak içine kapanık olan bireyde, diğer insanlara karşı öfke ve nefret duygusu oluşabilmektedir.

Post (1990, s. 28), önceki bölümde bahsedildiği gibi, gerçekleştirilen terör eylemlerinin ardında, dış dünyaya karşı nefret ve öfke duygularının bulunmasına rağmen, bu eylemlerin asıl amacının teröristler için bağlı oldukları grup tarafından kabul edilmek ve mükâfatlandırılmak olduğunu dile getirmektedir. Bunun nedeni, ezilen insan (teröristler kendilerini ezilen, dışlanan insan olarak nitelendirmektedir) için bir şey yapabiliyor olmanın verdiği hazdır. Çünkü o insan bir şey yaptıkça, kendini o şeye ait hissetmeye başlar. Otoritenin ona dayattığı veya yapması için emrettiği şeyi başarmak, kendini geliştirmemiş insan için bir marifet olarak görülmektedir. Otoritelerin gücünü ve kendi acizliklerini kabullenme durumu, farkında olmamaktan, farkında olup cesaret edememekten veya umursamazlıklarından kaynaklanır. Bu nedenle, bu karakterdeki insanlar, sorgulamadan, yaptıklarının sonuçları üzerine düşünmeden direkt olarak harekete geçerler. Ayrıca kendi sorumluluklarının farkında olmayıp yapılması gerekeni söyleyen kişinin sorumlu olduğu düşüncesine sahiptirler. Kısacası, kendilerinden istenileni yapmak, onlar için kabul edilmek ve bir yere ait olma hissi yaratmaktadır.

d. Geniş Grup Kimliği Algısı

Aidiyet duygusu içerisinde grup olgusu ve geniş grup kimliği açıklanması gerekli olan önemli kavramlar olarak görülmektedir. Geniş grup kimliği kavramı, rastlantısal sonuçlardan ötürü dahi bir araya gelmesi çok düşük bir ihtimal olan insan kümelerinin, aynı etnik, dini veya ulusal ideolojiye ait olmaya ve aynı seçilmiş zaferlere inanmaya dayalı yoğun bir aynılık duygusuyla birbirlerine bağlanan insanlar olarak açıklanabilir. Söz konusu olan kimlik kavramı aslında grubun üyelerinin kişisel kimlikleriyle iç içe geçmiş vaziyette olup, her bir birey için hayati önem taşımaktadır.

“... paylaşılmış çaresizlik ve küçük düşürölme gibi geniş grup kimliğine yönelik ciddi tehditler, geniş grubun üyeleri tarafından bireysel olarak yaralanma ve kişisel olarak tehlike olarak algılanmaktadır; bunlar ortak bir bunaltı ya da dehşet tepkisi ve her bireyin özgül kişisel savunmalarının da ötesinde,

kendiliğin parçalanmasına karşı paylaşılmış savunmalar yaratırlar” (Volkan (a), 2009, s. 45).

Tanımlamadan anlaşıldığı gibi, geniş grup kimliğiyle, kişisel kimlik arasındaki bağın bu kadar kuvvetli olmasının nedeni, bireylerin etnik veya ulusal kimliklerinin kendi öz kimliğiyle beraber gelişmesinden kaynaklanmaktadır. Birey etnik veya ulusal kimlik içerisinde, kendi kimliğiyle derin bir aynılık duygusu yaşamaktadır. Bu nedenle geniş grup kimliği kişisel kimlikle aynı derecede yaşamsal öneme sahiptir. Bu durumu Volkan (2009 (a), s. 14) etkileyici bir örnekle açıklamaktadır:

“Geniş grup kimliğimizle, sıradan zamanlarda olan ilişkimiz, soluk almak gibi bir şeydir. Sürekli bir biçimde soluk alırız ve birisi bize yaşamak için bunu yapmak zorunda olduğumuzu anımsatmadıkça bunun farkında değilizdir. Zatürree olduğunuzu ya da dumanla kaplı bir binada bulunduğunuzu düşünün: bu gibi durumlarda soluk alıp verişimize dikkat etmemiz gerekmez; aldığımız her soluğun sürekli farkındayızdır. Geniş grup kimliğimiz saldırıya uğradığında zatürree yaşayan ya da dumanla kaplı binada bulunan bir birey gibi davranırız; geniş gruba ait olduğumuzu, onun özelliklerini, ona olan duygusal yatırımımızı ve de geniş gruba bağlı olan binlerce ya da milyonlarca kişiye ne kadar benzediğimizi açıkça fark ederiz.”

Herhangi bir grubun mensubu olmak, o grubun belirlediği kurallara ve ilkelere bağlılığı gerektirir. Bu kapsamda grup üyeleri arasından, grubun ilkelerini grubun diğer üyelerine oranla daha fazla savunan ve grubunun kurallarına yine diğerlerine oranla daha fazla bağlı olan kişiler, grup tarafından desteklenmekte ve hatta gerekli koşullar oluştuğunda liderlik ünvanıyla mükâfatlandırılmaktadır. Öte yandan, grubun ilke ve kurallarına uymayan üyeler de, grup tarafından dışlanıp suçun büyüklüğüne göre cezalandırılmaktadır. Sözü edilen bu durum, terörist gruba ait olsun ya da olmasın, her tip grup profili için geçerli kabul edilebilir. Terörist grupların normal gruplardan farklı olan yanı ise, siyasi amaçlı şiddet içeren eylemler içerisine girişmeleridir. Bu nedenle terörist gruba bağlı olan birey, grup tarafından desteklenebilmek ve kabul görmek adına eylemlerinde şiddet oranını oldukça arttırabilmektedir. Bahsedilen bu durumda dikkati çeken husus, grubun aynı ilkeler ve aynı yasalar altında yaşayan ve birbirine benzeyen insanlar tarafından oluşturulduğu gerçeğidir. Buradaki benzerlik ilkesi, grup oluşumunda en önemli etkenlerden birini oluşturmaktadır. Bu durum, günlük yaşamdaki ikili ilişkilerde insanların kendine benzeyen insanları tercih etmesinde dahi görülebilmektedir.

Sözü edilen grup kimliğini güçlendiren bir diğer etken de düşman ve düşmanlık kavramıdır. Bu nedenle, gruba karşı yöneltilen şiddet ve baskı ortamı ne kadar artarsa gruba bağlılığın da aynı oranda artacağı düşünülmektedir. Burada bireyler, grup kimliklerini ve birey kimliklerini bir gibi görmektedir (Eriksen, 1995, s. 428). Bireylerin grup kimliklerine bağlılığı, grup kimliklerinden veya ulusal kimliklerinden ayrılmanın kendilerine yarar sağlayacağı bilinse dahi, bu değişime

karşı direnç gösterilmesi örnek olarak verilebilir (Stern, 1995, s. 223). Durum etnik tabanlı grup kimliğı açısından değerdendirildiğinde, etnik alanda karşılaşılan ayrımcılık ve ayrıştırırmacılık politikaları, bireyleri kendi etnik kimliklerine sıkı sıkıya bağlamakta ve kuvvetli bir grup kimliğı yaratmaktadır (Stern, 1995, s. 230).

Bireye birey olma duygusunu yaşatan ve gruba aidiyet hissini kazandıran duygu, Klein (1946, ss. 3-12) tarafından “yansıtımalı özdeşim” (projective identification) teorisiyle açıklanmıştır. Klein, yansıtımalı özdeşimi daha önce anlatılmaya çalışılan bölünmüş kişilik yapısı içinde bir savunma mekanizması olarak belirtmiştir. Bahsedilen bu teori, yine bebeklik ve çocukluk dönemi esas alınarak, bebeklerin anneye olan ilişkilerinde iyi ve kötü kavramlarının zamanla şekillenmesi ve anne kavramıyla özdeşerek bebeğın iyi ve kötü kavramlarını dışa yansıtması veya başkasına aktarması olarak belirtilmiştir. Yansıtımalı özdeşim kuramı sayesinde, davranışların aynen bebeklik döneminde olduğu gibi istenilen kalıba sokulup kontrol altında tutulabileceğı düşünölmektedir.

Klein’in birey seviyesinde gerçekleştirdiğı bu tanımlama, Wilfred Bion sayesinde grup seviyesine çıkarılmıştır (Morris, 1996, s. 40). Grup seviyesine çıkarılan bu tutum, bireyin üyesi olduğu grupla giriştiğı çatışma sonucunda kendisinin haklı olduğunu düşündüğü davranışların tümünü kapsamaktadır. Aynı durum bir geniş grupla, bir alt grup arasında da görölebilmektedir. Bion bu durumu, daha önce bahsedilen gerileme sürecinin yaşanmaması için grubun olumsuz yönlerini dışa vurduğu yansıtımalı özdeşim sürecini devreye sokması olarak tanımlamıştır (Kellecioğlu, 2007, ss. 28-29). Bir diğerd ifadeyle, grup üyeleri kendilerine ait olan olumsuz tüm duygu ve düşüncüyü, karşı gruba yansıtarak üzerlerindeki baskı ve stresi azaltmaya çalışmaktadırlar.

Burada üzerinde durulması gereken bir diğerd önemli husus da grup kimliğinin oluşma şeklidir. Eriksen’in (1995, ss. 428-429) “bizlik ve bize aitlik” (we-hood and us-hood) olarak tanımladığı bu durum, grupların psikolojik özelliklerini belirtmede ve grupların karar verme süreçlerinin nasıl şekillendiğini görmede önemli bir unsur olarak kabul edilmektedir. Bu iki yaklaşımdan, bize aitlik yaklaşımı grupların kendilerini aşırı derecede beğenmeleri ve kendilerini diğerd tüm gruplardan üstün görmeleri olarak tanımlanabilirken, bizlik yaklaşımı ise grup hakkında daha ılımlı reaksiyonların verildiğı yaklaşım türü olarak ifade edilebilmektedir (Eriksen, 1995, s. 429). Bu durumda bizlik yaklaşımını benimseyen grupların sistem içersine dâhil olma, sisteme uyum sağlama ve ortaklaşa sistemi yaratma şeklinde özelliklerini ortaya koyarken, bize aitlik yaklaşımını benimseyen grupların, ayrılıkçı gruplar olarak ifade edilmesini sağlamıştır (Eriksen, 1995, ss. 432-434). Bu kapsamda etnik

ayrılıkçı terörist örgütler, bize aitlik yaklaşımıyla yaşayan gruplar olarak ifade edilmektedir.

Bahsedildiği gibi, gruba aidiyet duygusunun önemi kadar, ait olan grubun hayatta tutulması da grup üyeleri için oldukça önemli görülmektedir. Grubun asıl amacı, inandıkları ortak amaca ya da bir diğer ifadeyle zafere ulaşmaktan öte, varlıklarını meşru hale getirecek olan mücadelenin kendisidir. “Terörist gruplar kendileri için oldukça güç amaçlar seçerler. Başarılı olabilecekleri bir durumla karşılaştıkları zaman ise şiddet eylemleri yaparak başarıyı yaşayamazlar” (Çevik, 2003, ss. 473-474). Bunun nedeni, başarılı olma durumu sonucunda örgütün amacına ulaşmış olması ve bundan sonra başka bir amacının var olmaması durumudur. Bir diğer ifadeyle, başarılı olma durumu içlerinde duydukları ve kişiliklerinin bir parçası haline gelmiş olan mağdurluk ve mazlumluk duygularını yok edecek ve beslenme kaynaklarından birinden mahrum olacaklardır. Bu durum, psikolojik açıdan değerlendirildiğinde ölümle eş seviyede görülmektedir.

Burada sözü edilen; örgütlerin kendilerine belirledikleri kısa hedefler veya eylemlerinin sonucunda ulaşmak istedikleri kısa vadeli amaçlar değil, onların nihai amaçlarını belirtmektir. Bu durumu Jerrold Post’un “Başarının Tehdidi Kavramı” ile açıklamak mümkündür. Çevik, Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü için vermiş olduğu Politik Psikoloji yüksek lisans dersinde (Kellecioğlu, 2007, s. 29, Abdülkadir Çevik Ders Notları) Post’un başarının tehdidi kavramını, terörist örgütler açısından ele almaktadır. Bu kapsamda teröristlerin, kendi varlıklarını sürdürebilmeleri için, terörizme muhtaç oldukları tespiti yapılmıştır.

4. BÖLÜCÜ TERÖR ÖRGÜTÜ PKK

a. Bölücü Terör Örgütü PKK’nın Tarihçesi

Bölücü terör örgütü PKK’nın, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde gerçekleştirdiği terör sürecinin her ne kadar 1984 yılında başladığı bilinse de, örgütün temelleri daha önceki yıllarda Osmanlı İmparatorluğu bünyesinde başlayan ve Türkiye Cumhuriyeti bünyesinde gelişen olaylara dayanmaktadır. İnanılmaktadır ki; hiçbir grup bir gecede terör örgütü olmadığı gibi, hiç kimse de bir gecede terörist olmaya karar vermemiştir (Jenkins, 1982, s. 16). Bahsedilen bu süreç, doğuştan var olan bir olgu değil, bir “inşa süreci” sonucunda ortaya çıkan bir sonuç olarak değerlendirilmektedir. Bu inşa sürecinin oluşumunda, terör örgütlerinin yürüttüğü sosyolojik ve psikolojik faaliyetler oldukça etkindir. Bahsedilen bu uzun soluklu terörist olma eyleminin altında yatan farklı motivasyon unsurlarını anlayabilmek ve doğru analiz edebilmek için, terörist eylemlerin tarihsel süreç içerisindeki gelişimini incelemek önemli görülmektedir.

Günümüzde Türkiye Cumhuriyeti'nin karşılaştığı Kürtçülük kökenli, bölücü - ayrılıkçı faaliyetler, Cumhuriyet öncesi döneme dayanmaktadır. Geçmişte isyanlar, bugünse bölücü terör örgütü PKK tarafından yürütülen terörist faaliyetler olarak kabul edilen bu saldırıların amacı, "bağımsız bir Kürt devleti" kurmaktır. Halen bu amaç uğruna terörist mücadelesini yürüten örgütün bölücü faaliyetleri, tarihsel süreçte dört aşamada incelenebilir:

- (a) Aşiret İsyanları
- (b) Meşrutiyet Dönemi Dernekleşme Faaliyetleri
- (c) Cumhuriyet Dönemi İsyanları
- (ç) 1970 Sonrasında Gerçekleştirilen Terörist Faaliyetleri

Belirtilen her ayrı dönemde terörist mücadele tarzlarının farklı olmasına rağmen, etnik ayrılıkçı bölücü karakter az ya da çok bulunmuş ve bölücü terör örgütü PKK, sözü edilen mücadele tarzları kapsamında uzun soluklu bir varlık ve değişim göstermiştir. Nitekim bölücü terör örgütü PKK'nın ilk yıllarında vurgulanan, "bağımsız Kürt devleti" kurma hedefi, 90'lı yılların sonunda başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Günümüz Türkiye'sinde ise bahsedilen bağımsız devlet modeli, örgüt mensuplarınca "özerk bölge" ya da diğer bir ifadeyle "federasyon" halini alarak yumuşatılıp kabul ettirmeye çalışılmaktadır.

Bölücü terör örgütü PKK'nın temellerini oluşturan ilk ayrılıkçı tabanlı Kürtçü unsurlar aşiret isyanları şeklinde, Osmanlı İmparatorluğu döneminde İngiltere himayesinde ortaya çıkmıştır. I. Dünya Savaşı sonucunda, İngiltere'nin işgali altında bulunan Osmanlı topraklarında yaşayan Kürtlerin bir bölümünü devlet kurma vaadiyle kandıran İngilizler, onları bu bölgede isyana teşvik etmiştir. Şeyh Sait ve Dersim İsyanları, ayrılıkçı Kürtlerin tarih boyunca gerçekleştirdiği isyanlardan yalnızca bir kaçını oluşturmaktadır. Bu dönemde ayrılıkçı Kürtler, kendileriyle barış yapılmadığı iddiasıyla sözde mücadelelerinin temellerini buna dayandırmaktadır. Bir takım ayrılıkçı Kürtler, I. Dünya Savaşı sonucunda devletlerarası yapılan barış antlaşmasının, kendileriyle de ayrıca yapılmasının gerekli olduğuna inanmaktadırlar. Bunun nedeni vaat edilen Kürdistan devletinin daha kurulmadan, parçalandığı algısıdır (HPG Broşürü). Bunun sonucunda, ayrılıkçı Kürtler kendi devletlerini kendileri kuracaklarına inanmışlar ve bahsedilen isyanlara ve terör eylemlerine girişmişlerdir.

Bölücü terör örgütü PKK'nın Türkiye Cumhuriyeti içerisindeki gelişiminin, bölgesel parametreler ile büyük ölçüde ilintili olduğu düşünülmektedir. Bu parametrelerden en önemlisi, 1945 yılında İran'ın Kuzey bölgesinde kurulan "İran Kürdistan Demokrat Partisi" (İ-KDP)'dir. Bu dönemde Sovyetler; İran ve Irak'ın kuzeyinde kalan bir bölümü, I. Dünya Savaşı sırasında İran'dan Nazi Almanyasıyla

geliştirdiği iyi ilişkilerden ötürü intikam almak ve Arap yarımadasındaki petrolü kontrol etmek amacıyla ele geçirmiştir. II. Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle bölgeden çekilen Sovyetler, Mehaabad'da bağımsız bir "Kürt Cumhuriyeti"ni kurmuştur (Armaoğlu, 2005, ss. 424-426). Oluşturulan bu Kürt devletinin savunma bakanı da, ileriki yıllarda adının sıkça duyulacağı, Molla Barzani olarak belirlenmiştir. Nitekim on bir ay sonra, İran'ın bölgedeki kontrolü tekrardan ele geçirmesiyle Barzani, Sovyetlere sığınmış ve 1958 yılına kadar Sovyetlerin elinde, istenilen zamanda bölgede karışıklık yaratabilecek olan bir koz olarak bulundurulmuştur (Özcan, 1999, s. 14).

1958 yılında Irak'ta General Kasım önderliğinde gerçekteşirilen askeri darbe sonucu, Irak'ta monarşi yıkılmıştır (Armaoğlu, 2005, ss. 512-515). Gerçekleşen askeri darbe ile yönetimi ele geçiren "Hür Subaylar" grubu, Barzani'ye af çıkarıp tekrar ülkeye dönmesine izin vermiştir. Ülkeye döndükten kısa bir süre sonra yönetimle anlaşamayan Barzani, "Irak Kürdistan Demokrat Partisi" (I-KDP)'ni kurmuş ve geliştirdiği siyasi ilişkiler sayesinde Türkiye Cumhuriyeti içerisindeki etkinliğini arttırmaya başlamıştır.

Aynı tarihlerde Türkiye Cumhuriyeti'ne bakıldığında, 1961 Anayasası ile ülkede geniş bir özgürlük ortamı oluşmuş ve bu ortamda Kürtçülük faaliyetleri oldukça hız kazanmıştır. Bu dönemde, Türk basınında Kürt meselesi tartışılmaya başlanmış ve siyasal anlamda Kürtçülük çalışmaları hareketlenmiştir. Bu gelişmeler ışığında, I-KDP'nin Türkiye uzantısı olarak, "Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi" (T-KDP) 1963 yılında Silopi'de kurulmuştur. Kendilerini o yıllar içerisinde sol görüşe yakın gören ayrılıkçı Kürtler, Marksist-Leninist ideoloji altında sözde "Bağımsız Kürt Devleti" kurma düşüncelerini ortaya çıkarmaya başlamışlardır. Bu düşünceler ışığında, T-KDP'nin uzlaşmacı tutumunu beğenmeyen ve koyu bir şekilde Marksist ideolojiyi benimseyen Kürtçüler, 1969 yılında "Doğu Devrimci Kültür Ocakları" (DDKO)'nı kurmuştur (Özcan, 1999, ss. 16-20).

12 Mart 1971 yılında gerçekteşirilen askeri muhtırayla beraber, DDKO ve "Türkiye İşçi Partisi" (TİP) yürüttüğu Marksist Kürt hareketlerini askıya almak zorunda kalmıştır. Bu dönemde, öğrenci hareketleri oldukça gerilemiş ve örgüt üyelerinin büyük kısmı ya tutuklanmış ya da Avrupa ülkelerine, Suriye'ye ve Irak'a kaçmıştır. Tüm bunlara rağmen bölücü terör örgütü, küçük çapta da olsa bazı silahlı saldırılara devam etmiştir. Mahir Çayan'ın lideri olduğu "Türkiye Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi" (THKP/C)'nin rehine alma operasyonu sonucu, 30 Mart 1972 yılında Mardin Kızıldere'de silahlı bir çatışma çıkmıştır. Olayın ertesi günü, yaşanan bu çatışmayı protesto etmek amacıyla izinsiz bildiri dağıtan bir grup Ankara Yüksek

Öğrenim Derneği (AYÖD) öğrencisi gözaltına alınmıştır. Bu dönemde gözaltına alınanlardan biri de terörist başı Abdullah Öcalan olmuştur (Mumcu, 1996, s. 6).

Türkiye Cumhuriyeti'nin günümüzde karşılaştığı terör sorununu, 1965 yıllarında yaşanan iç çatışmalarla beraber değerlendirerek, PKK'nın kuruluş ideolojisinin daha kolay anlaşılacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda, II. Dünya Savaşı'nın ardından yayılmaya başlayan Sovyet komünizminin ülkelerin coğrafi sınırları içerisinde yarattığı siyasi karışıklıklar derinlemesine incelenmelidir (Özdağ, 2008, s. 23). Bahsedilen bu dönemde, dünya genelinde gençlik ayaklanmaları ön plana çıkmış ve Türkiye bu durumdan en fazla etkilenen ülkelerden biri olmuştur. 1970'li yıllara gelindiğinde Türkiye toprakları içerisinde ideolojik iç çatışmalar ve karşılıklı saldırılar neticesinde gençler arasında örgütlenme ve kutuplaşma üst noktalara ulaşmıştır. Bölücü terör örgütü PKK'nın ideolojik anlamda ilk yapılanmaları da bu yıllara dayanmaktadır. Örgütün temelleri 1974 yılında, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde okuyan ve AYÖD altında gençlik organizasyonlarını yürüten Abdullah Öcalan⁴ ile derneğin diğer üyelerinden Kesire Yıldırım (Öcalan), Haki Karaer, Cemil Bayık ve Kemal Pir tarafından atılmıştır (Demirel, 2007, s. 464).

Bölücü terör örgütü PKK tarihsel süreç içerisinde değerlendirildiğinde, örgütün dönemsel stratejilerini yasa dışı kongreler eşliğinde aldığı kararlar doğrultusunda belirlediği görülmektedir. Gerçekleştirilen bu yasa dışı kongreler, bölücü terör örgütü PKK'nın bahsedilen yıllar içerisindeki taktik ve stratejilerini ortaya çıkardığı gibi, aynı zamanda örgütün süreç içerisindeki ideolojik ve operasyonel düzeydeki değişimini anlamak açısından da önemli görülmektedir.

Bölücü terör örgütü PKK, terörist başı Öcalan ve 22 terör örgütü mensubunun katılımı ile 27 Kasım 1978 tarihinde Diyarbakır'ın Lice İlçesi Fis (Ziyaret) Köyü'nde "kuruluş kongresi" eşliğinde kurulmuştur (Bayık, 2007). Bölücü terör örgütünün gerçekleştirdiği ilk yasa dışı toplantı, terör örgütü tarafından "1'inci kongre" olarak kabul edilmiştir (Pirim ve Örtülü, 2000, s. 179). Burada üzerinde dikkatle durulması gereken husus, sözü edilen yasa dışı kongrenin yerinin bilinçli olarak Diyarbakır seçilmesidir. Bunun nedeni; Diyarbakır'ın "Kuzey Kürdistan'da merkez bir role sahip olması, tarihte mücadelesiyle oynadığı bir kimliğe sahip olması" şeklinde belirtilmiştir (Bayık, 2007). Bölücü terör örgütünün ilk kongreyi Diyarbakır'da yapmasının önemini, terörist Bayık (2007) "Amed/Diyarbakır sadece geçmişte mücadeleye katılmasıyla sınırlı kalmadı. Günümüzde de Diyarbakır, mücadelemizde sürekli bir merkez rolü oynadı. Bu da bir kuruluş kongresinin Diyarbakır'da yapılmasının ne kadar doğru ve yerinde bir karar olduğunu gösteriyor" ifadeleriyle açıklamıştır.

⁴ Abdullah Öcalan, 1947 yılında Şanlıurfa'nın Ömerli köyünde dünyaya gelmiştir. Gerçek adı 'Artvin Agopyan' olup ismini Abdullah: Apo olarak değiştirmiştir.

Bölücü terör örgütünün gerçekleştirdiği 1'inci kongrede; “Mahallî teşkilatlar, yurt dışı komiteleri ve silahlı direnme komitelerinin bundan sonra yapılacak kongrelere delege gönderecekleri” ifade edilmiştir (Özcan, 1999, s. 404). Bu kapsamda, “hazırlık komitelerini teşkil etmek ve silahlı propaganda birlikleri ile eylem hedeflerini gerçekleştirmek” üzere önceden gerekli hazırlıkların yapılmış olduğu Gaziantep, Şanlıurfa, Adıyaman, Mardin, Siirt, Tunceli-Erzincan, Elazığ-Malatya, Bingöl-Muş-Erzurum, Van-Hakkâri, Kars, Ağrı “bölge temsilciliklerine” üst düzey örgüt mensupları gönderilmiştir (Pirim ve Örtülü, 2000, s. 180).

Bölücü terör örgütünün düzenlediği 1'nci kongrede ayrıca, öncelikle terör örgütünün tüzüğü oluşturulması gündeme getirilmiş ve terörist başı Öcalan tarafından hazırlanan “Tüzük ve Parti Programı” aynen kabul edilmiştir (Özcan, 1999, s. 42). Bu kapsamda bölücü terör örgütünün en temel amacının “Türkiye Cumhuriyeti'nin sömürgeci boyunduruğunu parçalamayı hedeflemeyen, bölgesel özerklik, otonomi vs. gibi, özünde sömürgecilikle uzlaşmayı getiren teslimiyetçi anlayışları teşhir edilmeli, bunlara karşı kararlı bir mücadele verilme(si)” olduğu ifade edilmiş ve bölücü terör örgütünün Türkiye Cumhuriyeti'ni bölme konusundaki hedefi açıkça ortaya konulmuştur (Özcan, 1999, s. 367).

Bu kongrede, bölücü terör örgütünün diğer amaçları (Öcalan, Kuruluş Kongre Konuşması);

- (a) “Örgüt sempatizanlarına ve bölge halkına tarihi aktarımlarda bulunmak suretiyle partinin ortaya çıkış sürecini ve amaçlarını anlatarak sağlam bir teorik altyapı oluşturmak,
- (b) İlerici güçlere ve halkın sosyal, kültürel ve siyasi alanda gelişmesine yeniden alan yaratmak,
- (c) Teori ve pratik gelişme için örgütlenmek,
- (ç) Gelişen durumlara göre her türlü fırsatı değerlendirmek,
- (d) Misak-ı Milli'yi ve Lozan Antlaşması'nı reddetmek,
- (e) Siyasi bağımsızlık kazanmak ve demokratik halk hükümetini yaratmak,
- (f) Amaçlarına ulaşmak için çeşitli örgütler ve ittifaklar kurmak,
- (g) Gerektiğinde bölge çapında (Türkiye, Suriye, Irak ve İran) bir cumhuriyetler birliği yaratmak ve her parçadaki halkın kendi öz gücüne dayanarak bir mücadele vermek,
- (ğ) Gerek ideolojik, gerek politik alanda örgütsel varlığın korunmasında arkalarında her zaman güçlü bir silahlı kuvvet oluşturmak” şeklinde belirtilmiştir.

Bunlara ilave olarak, “devletin güvenlik güçleri ve istihbarat kaynakları, Türk milliyetçi örgütleri ve bunların önde gelen liderleri, Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri'ndeki nüfuzlu ve popüler kişiler, Güneydoğulu milletvekilleri, belediye

başkanları, aşiretlerin ileri gelenleri(nin)” terör örgütünün hedefleri arasında olduğu belirtilmiştir (Şehirli, 2000, s. 269). Bu amaçlar doğrultusunda örgütün gerçekleştirdiği ilk saldırılar, Urfa’nın Hilvan-Siverek kesiminde en başta Bucak ve Süleyman aşiretleriyle, bazı Kürt örgütlerine karşı olmuştur (Ersever, 2010, ss. 66-67). Belirtilen bu hedeflerden, bölücü terör örgütü PKK’nın kuruluş yıllarında ilk başta destek kazanmak amacıyla Kürt etnik tabanlı halk üzerinde şiddet uyguladığı ve daha sonra bölgedeki aşiretlere de onlardan daha üstün bir güç olduğunu göstermek için saldırdığı sonucu ifade edilebilir.

Mayıs 1979’da bölücü terör örgütü PKK mensuplarının, güvenlik güçleri tarafından yakalanmaya başlamasının ardından, terörist başı Öcalan, Haziran 1979 tarihinde Türkiye’den Suriye’ye kaçmıştır. Bunun üzerine terörist başı Öcalan, Türkiye Cumhuriyeti içerisinde bulunan üst düzey örgüt mensuplarına “etkili bir eylemle PKK’nın kamuoyuna ilan edilmesi” talimatını vermiştir (Pirim ve Örtülü, 2000, s. 180). Terörist başı Öcalan’ın talimatları doğrultusunda 30 Temmuz 1979 tarihinde Hilvan-Kurtbaşı Köyünde bombalı ve silahlı terör eylemi gerçekleşmiş ve “PKK’nın kuruluş bildirisinin sonuç bölümü” olay yerine bırakılmıştır (Pirim ve Örtülü, 2000, s. 180). Böylece bölücü terör örgütü PKK’nın kamuoyuna duyurulması planı gerçekleştirilmiştir. Bununla beraber, bu dönemde Suriye’ye kaçan terörist başı Öcalan’ın, Suriye yönetimi tarafından Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) ile irtibat kurması ve bölücü terör örgütü PKK mensubu teröristlerin Lübnan’daki FKÖ’ye ait kamplarda eğitim almaları da sağlanmıştır (Özcan, 1999, ss. 88-90).

20-25 Ağustos 1982⁵ tarihinde bölücü terör örgütü PKK’nın 2’nci kongresi, terörist başı Abdullah Öcalan başkanlığında, Suriye’nin Ürdün sınırına yakın bir bölgesinde yapılmıştır (Pirim ve Örtülü, 2000, s. 184). Belirtilen 2’nci kongrede; örgüt içinde terörist sayısının istenilen oranda artırıldığı, silahlı eğitimin istenen seviyeye ulaştığı ve güvenlik gerekçesiyle Lübnan’da daha fazla kalınamayacağı gerekçeleri ile Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde terör eylemlerini gerçekleştirmek için Irak’ın kuzeyine gidilmesinin gerektiği belirlenmiş ve ilk giriş yapılacak bölgenin “Botan/Şırnak” olmasına karar verilmiştir (Özcan, 1999, s. 90). Ayrıca, “silahlı propaganda birliklerinin kadro, silah ve donanım bakımından hazırlanması” kararı da alınmıştır (Şehirli, 2000, s. 271).

Alınan kararlardan bir diğeri de, bölgede terör eylemlerini sürdüren silahlı terörist gruplara, “büyük bir eylemle silahlı propagandadan gerillaya geçişin yapılması” ve “Kürdistan Kurtuluş Birliği” (HRK)’nın ilan edilmesi olarak belirtilmiştir. Bu talimatlar doğrultusunda, 15 Ağustos 1984 tarihinde Şemdinli ve Erüh’ta yapılan

⁵ Bazı kaynaklar 20-25 Ağustos 1981 olarak ifade etmektedir (Özdağ, 2007, Türk Ordusunun PKK Operasyonları).

terörist eylemlerle bölücü terör örgütü PKK, Türk kamuoyunda tekrardan adını duyurmuştur (Özcan, 1999, ss. 95-96). Saldırılarına müteakip, 1985 yılında ise bölücü terör örgütü PKK tarafından “tüm halkın temsil edildiğı ve yönetildiğı siyasi organizasyon” olarak kabul edilen “Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi (ERNK)” kurulmuştur (Pirim ve Örtülü, 2000, s. 158).

Sözü edilen bu dönemde; bölücü terör örgütü PKK, kendisine ekonomik ve siyasi açıdan destek verecek ülke ve örgütlerle işbirliğı arayışına girişmiş, örgüt mensuplarına, FKÖ örneğinde görüldüğü gibi, askerî eğitim sağlama ortamı yaratmış, Irak’ın kuzeyinde ve Suriye’de emniyetli ve kalıcı kamplar oluşturmuştur (Doğan, 2007, s. 83).

Bölücü terör örgütü PKK’nın 25-30 Ekim 1986 tarihleri arasında gerçekleştirdiğı 3’üncü kongre, terörist başı Öcalan başkanlığında, Lübnan’da bulunan Helvi Kampında yapılmıştır (Pirim ve Örtülü, 2000, ss. 186-187). Bu kongrede; 2’nci kongrede alınan kararlar doğrultusunda silahlı terörist grupların bölgede varlıklarını sürdürebildiğı, terör örgütünün kendisini dış dünyaya tanıttığı ve büyük ölçüde dış desteğın sağlandığı değerdendirmeleri yapılmıştır. Bununla beraber HRK’nin lağvedilerek yerine “Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu” (ARGK)’nın kurulması kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda, ARGK’nın “ihtiyaç duyduğu personelin sağlanabilmesi amacıyla askerlik kanununun çıkarılması ve uygulanmasına” karar verilmiştir (Pirim ve Örtülü, 2000, ss. 186-187). Bununla beraber ERNK’nın Avrupa’da örgütlenilmesi kararı alınmıştır (Özcan, 1999, s. 98). Bu sayede halk üzerindeki etkinliğın ERNK ile sağlanması, silahlı çatışmaların ise ARGK tarafından yürütölmesi ve siyasal alanın da parti unsuru olan PKK tarafından organize edilmesi planlanmıştır (Faraç, 2010, s. 17).

26-31 Aralık 1990 tarihleri arasında bölücü terör örgütü PKK, 4’üncü kongresini Irak’ın kuzeyinde bulunan Haftanın bölgesinde yapmıştır (Pirim ve Örtülü, 2000, s. 190). Bu kongrede; “örgütlenme ile ilgili olarak faaliyetlerin en üst seviyede siyasi büro ve askerî komite şeklinde pratik olarak birbirinden ayrılması, halk ayaklanmaları sürecine gelinmesinden dolayı ERNK’nın örgütlenmesinin bu ihtiyaca göre şekillendirilmesi, basın yayın faaliyetlerinin geliştirilmesi” kararları alınmış ve dönemin konjonktürel değerdendirmeleri ışığında sosyalist bloğın dağılmasıyla klasik Marksizm olarak kabul edilen ideolojiden ayrılmaya çalışan bazı değerdendirmeler yapılmıştır (Pirim ve Örtülü, 2000, ss. 190-191). Alınan kararlardan bir diğeri de bölücü terör örgütünün kuruluş yıllarında izlediğı “kitleye şiddet uygulamasının görünüşte terk edilmesi, aşiretlere ılımlı ölçülerde yaklaşılarak kazanılmaları” konuları da değerdendirilmiştir (Şehirli, 2000, s. 309). Bölücü terör

örgütü PKK'nın aldığı bu kararlar, terör örgütünün meşruiyetini arttırma ve değişen siyasi düzene ayak uydurma olarak da değerlendirilebilir.

Kongrede aldığı kararlar doğrultusunda iç ve dış kamuoyunda etki kapasitesini arttırabilmek amacıyla bölücü terör örgütü PKK, 1992 yılında "Kürdistan Ulusal Meclisi" (KUM)'u kurmayı planlamıştır. KUM meclisi üyeleri Irak'ın kuzeyinde bulunan Zeli Kampı'nda toplanmış ve yaklaşık 3 aylık eğitimden geçirilmiştir. Bununla beraber, "KUM'un oluşturulabilmesi için önce Eyalet Meclislerinin teşkilatlandırılması, KUM'un da Eyalet Meclisi temsilcilerinden oluşturulması" kararlaştırılmıştır (Pirim ve Örtülü, 2000, ss. 194-195).

Bölücü terör örgütü PKK gerçekleştirdiği bu kongreyle beraber, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde siyasallaşma faaliyetlerine oldukça hız vermiştir. kongrede, örgütün siyasi partilerle ilişkilerini kuvvetlendirme kararına istinaden, 1990 yılında Kürt kökenli vatandaşların haklarını savunacağını iddia eden "Halkın Emek Partisi" (HEP) kurulmuştur. 1991 yılında, "Doğru Yol Partisi" (DYP) ve "Sosyal Demokrat Halkçı Partisi" (SHP)'nin kurduğu koalisyon hükümeti ışığında HEP, SHP ile seçim birlikteliğine girmiş ve daha önceleri Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)'nde Kürt kökenli meclis üyeleri olmasına rağmen, ilk defa Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde yaşayan Kürt kökenli vatandaşların oylarıyla seçilen milletvekilleri TBMM'de görev almak üzere seçilmişlerdir (Demirel, 2007, s. 504).

Türk hukuk sisteminde yasal bir parti olarak faaliyet gösteren ve sözde Kürt kökenli vatandaşların haklarının savunucusu olan HEP üyeleri, meclisin daha ilk gününde ülkenin ve milletin bölünmez bütünlüğü üzerine yemin edilmesi hususunda gerçekleştirilen yemin törenini reddederek, bölücü terör örgütü PKK ile ilişkilerini açıkça ortaya koymuşlardır (Demirel, 2007, s. 504).

14 Temmuz 1993 tarihinde Anayasa Mahkemesi tarafından bölücü terör örgütü PKK'nın Avrupa'daki faaliyetleriyle ilgili olarak kapatılan HEP'nin kapatma kararında;

"Yurt dışında dış merkeze bağlı olarak Avrupa temsilciliği ve Ortadoğu temsilciliği şeklinde faaliyet sürdürülmektedir. F. Almanya, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, İsveç, İsviçre, Yunanistan PKK'nın faaliyet gösterdiği ülkelerdir. Bu ülkelerden F. Almanya, Fransa, Danimarka, Hollanda, İsveç ve İsviçre'deki çalışmalar Demekler aracılığıyla devam ettirilmektedir. F. Almanya'da legal olarak Kürdistan Yurtsever İşçi Kültür Birlikleri Federasyonu, Kürdistanlı Yurtsever Sanatçılar Derneği (HUNDE-KOM) ve bağlı dernekleri tarafından örgütsel faaliyetler sürdürülmektedir" ifadeleri bulunmaktadır (Anayasa Mahkemesi Kararı, 1992/1).

Anayasa Mahkemesi'nin aldığı bu kapatma kararında, bölücü terör örgütünün Avrupa'daki yayın faaliyetleri (periyodik olarak yayın yapanlar) ile ilgili olarak;

“F. Almanya’da Serxwebun (Bağımsızlık) adlı Türkçe-Kürtçe gazete ve Kürdistan Report (Kürdistan Raporu) adlı Almanca dergi, Berxwedan (Direnme) adlı Türkçe-Kürtçe ve Arapça dergi, Fransa’da Dossler Du Kurdistan (Kürdistan Dosyası) adlı Fransızca dergi ve Bulletin Deş Kurdistan-Komitees (Kürdistan Komite Bülteni) adlı bülten ve Hollanda’da Soreşa Kürdistan (Kürdistan Devrimi) adlı Türkçe dergiler yayımlanmıştır” şeklinde tespitlerde bulunulmuş ve bunlara ilave olarak terör örgütünün Fransa, İsviçre, Danimarka ve Hollanda’da yayın yapan radyoları da propaganda amacıyla kullandığı belirtilmiştir.

Bölücü terör örgütü PKK, HEP’in kapatılması kararı neticelendirilmeden partinin adını, “Özgürlük ve Demokrasi Partisi” (ÖZDEP) olarak değiştirmiş; ancak bu değişim partinin kapatılmasına engel olamamıştır. Avrupa’dan sonra Türkiye Cumhuriyeti’nde de legalleşme faaliyetlerini sürdürmek amacıyla, “Kürt cephesini oluşturan bütün örgütlerin yasal temsilciliğini” yapabilmek için ilk önce Demokrasi Partisi (DEP)’i daha sonra Halkın Demokrasi Partisi (HADEP)’i kurduğu bilinmektedir (Pirim ve Örtülü, 2000, ss. 194-198). Nitekim zaman içerisinde görülmüştür ki, her iki parti de kapatılan partiden yalnızca isim bazında farklılık göstermekte, izlediği siyaset ise büyük oranda aynı doğrultuda devam etmektedir. Bu partiler içerisinde HADEP, söz edilen Kürt sorununa daha ılımlı bir açıdan yaklaşmak istemiş; ancak, zaman içerisinde önceki partilerde görüldüğü gibi bölücü terör örgütü PKK ile yakınlaşma içerisine girmiştir.

Sonuç olarak HEP; 7 Haziran 1990 – 14 Temmuz 1993, DEP; 7 Mayıs 1993 – 16 Haziran 1994, HADEP ise; 11 Mayıs 1994 – 13 Mart 2003 tarihleri arasında faaliyetlerini sürdürmüşlerdir (TBMM). Bu kapsamda DEP 1994 yılında, HADEP 2003 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmıştır (Anayasa Mahkemesi 1994/2 ve 2003/1).

Bölücü terör örgütü PKK, Körfez Krizinin yaşandığı bu dönemde Irak’ın kuzeyinin Irak yönetimine kapatılmasını, bu bölgede yaşayan Kürtlerin ayrıcalıklı olarak korunması olarak değerlendirmiş ve bu bölgedeki “siyasi etkinliğini” artırmak amacıyla Haziran 1991 tarihinde Irak’ta “Kürdistan Özgürlük Partisi” (PAK)’ı kurmuştur (Pirim ve Örtülü, 2000, s. 192).

Bölücü terör örgütü PKK’nın, 8-28 Ocak 1995 tarihleri arasında Irak’ın kuzeyinde gerçekleştirdiği 5’inci kongrede, terörist başı Öcalan tarafından kongrenin, ordulaşma ve iktidarlaşma amaçları doğrultusunda gerçekleştirildiği belirtilmiştir (Pirim ve Örtülü, 2000, s. 201).

Gerçekleştirilen 5’inci kongrede, bölücü terör örgütü parti programı ve tüzüğünde değişiklikler yapılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti’ni bölme amacını ortaya koyan ve 1’inci kongredeki belirtilen “Türkiye Cumhuriyeti’nin sömürgeci boyunduruğunu parçalamayı hedeflemeyen, bölgesel özerklik, otonomi vs. gibi,

özünde sömürgecilikle uzlaşmayı getiren teslimiyetçi anlayışları teşhir edilmeli, bunlara karşı kararlı bir mücadele verilmelidir” ifadeleri bu kongrede de aynı şekilde kabul edilmiştir (Özcan, 1999, s. 395).

Bölücü terör örgütünün düzenlediği kongrede alınan kararlar doğrultusunda, terör örgütünün dış destek sağlaması ile ilgili “örgüte yardım etmeleri kaydıyla her devlet, grup veya kişi ile ittifaka girilmesi” kararlaştırılmıştır (Pirim ve Örtülü, 2000, s. 200). Bu kapsamda, bölücü terör örgütü PKK, diğer Marksist-Leninist örgütlerle birlikte hareket etme stratejisini belirlemiştir. 1996 yılında imzalanan “Birlik Protokolü” ışığında örgüt yurt dışındaki Marksist-Leninist örgütlerle birlikteliklerini belgelemiştir (Demirel, 2007, ss. 464-465). Bununla bölücü terör örgütü;

“örgütün nihai hedeflerinden olan uluslararası alanda taraf statüsü elde edilmesi, kitleler üzerindeki toparlayıcı, harekete geçirici özelliğini kaybetme belirtisi gösteren silahlı faaliyetlerden doğacak örgütsel duraklama ve boşluğu bertaraf etmek üzere hareketin yönünün bir müddet siyasal alana çekilmesi” stratejisini belirlemiştir (Pirim ve Örtülü, 2000, s. 201).

Bu kongrede yapılan değerlendirmeler ve yayınlanan talimatlarda; bölücü terör örgütü PKK yurtdışındaki ilişkilerini geliştirmek ve sözde “Kürt sorununa” desteğin artmasını sağlanması amacıyla “Sürgünde Kürdistan Parlamentosu” (PKDW)’nin oluşturulması kararını almıştır. Aynı şekilde yurt içinde de benzer yasal mekanizmalar oluşturulması ve olanların da güçlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. PKDW’nin kurulmasına ilişkin çalışmalar 12 Ocak 1995 tarihinde bölücü terör örgütünün hazırlık komisyonu tarafından resmen başlatılmış ve bölücü terör örgütünün “Kurucular (örgüt jargonuyla lider)” kadrosu tarafından Brüksel’de yapılan basın toplantısında; “Kürdistan Sürgün Parlamentosu, üyelerini daha önce PKK tarafından atanan KUM üyelerinden ve DEP yöneticilerinden seçer” şeklindeki açıklamalarıyla PKDW’nin niteliği hakkında bilgi vermiştir. Sonuç olarak, 12 Nisan 1995 tarihinde Hollanda’nın Lahey şehrinde terörist başı Öcalan’ın talimatları doğrultusunda, 65 kişilik PKDW’nin kuruluşu ilan edilmiştir (Pirim ve Örtülü, 2000, ss. 163-164).

Kuruluşun ardından PKDW “28 Temmuz 1995 tarihinde Viyana’da 2’nci Kongresini, 4 Aralık 1997 tarihinde Irak’ın Süleymaniye kentinde 1’inci Ulusal Kongre Hazırlık Konferansını, 13 Aralık 1997 tarihinde Brüksel’de 2’nci Ulusal Kongre Hazırlık Konferansını, 28 Mart 1998 tarihinde İsveç’te Ulusal Kongre Hazırlık Komitesi toplantısını, 23 Mayıs 1998 tarihinde Brüksel’de 8’inci Olağan Genel Kurul Toplantısını” gerçekleştirmiştir (Pirim ve Örtülü, 2000, ss. 164-167). Bunlara ilave

olarak ileriki yıllarda PKDW'nin, ERNK ve ERNK'ya bağlı olan kuruluş⁶ temsilcilerinden oluştuğu ortaya çıkmıştır.

Bölücü terör örgütü PKK, bu kongrede alınan kararlar doğrultusunda 1995 yılı içerisinde, Avrupa'yı sözde demokratik faaliyetlerinin merkezî hâline getirme çabalarına oldukça ağırlık vermiştir. Yürütülen faaliyetlerin önde gelenleri kapatılan DEP'in üyeleri ve Kürtçülük veya Kürt milliyetçiliği adına isim yapmış kişilerden oluşmuştur. Bu faaliyetlerde bölücü terör örgütünün amacı, "örgütü terörist kimliğinden kurtarmak ve bütün Kürtlerin temsilciliğini yaptığı imajını yaratmak" olarak belirtilmiştir (Pirim ve Örtülü, 2000, s. 201). Bu kapsamda, bölücü terör örgütünün oluşturduğu heyetler vasıtasıyla Avrupa'da ulusal veya uluslararası alanlarda hizmet veren remi kuruluşlarla temasa geçilmiş ve siyasi partilerden ve hükümet dışı kuruluşlardan destek sağlanması amaçlanmıştır. Böylece bölücü terör örgütü PKK, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde ileride değinileceği üzere etnik ayrıştırmaya gitmek amacıyla Kürt sorununu yaratmaya çalışmıştır. Yaratılmaya çalışılan bu sorunun tek çözüm yolu olarak da kendileriyle - kendilerini Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan tüm Kürt kökenli vatandaşların temsilcisi olarak görerek - masaya oturulması gerektiğini belirtmiş ve Avrupa'ya da aynen Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaptığı gibi, bölücü terör örgütünün tüm Kürtlerin temsilcisi olduğunu dile getirmiştir (Pirim ve Örtülü, 2000, s. 201).

Bölücü terör örgütünün düzenlediği 5. kongrede belirtilen bir diğer önemli husus da; bölücü terör örgütü PKK'nın propaganda faaliyetlerini yürüttüğü MED TV'nin 30 Mart 1995'te kurulması olmuştur (Laçiner, 2011). Bu kanalda yürütülen Panel, Walet Roj, Güneş Ülkesi gibi programlarda bölücü terör örgütü PKK'nın fikir ve söylemleri halka aktarılmaktadır. Avrupa Konseyi Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi Daimi Komitesi'nin 22 Mart 1999 tarihinde aldığı karar kapsamında, İngiliz Bağımsız Yayın Kuruluşu ITC, MED TV'nin şiddet, suç içeren ve kamu düzenini ihlalini teşvik eden yayınlardan ötürü yayın lisansını aynı tarih itibarıyla 21 gün ve daha sonra da tamamen kapatmıştır. Bu kapatma kararı ardından örgüt bir süre yayın yapamamış, ancak, 29 Mart 1999 tarihinde merkezi Almanya'da bulunup, Vatikan tarafından finanse edilen CTV (Christian Tv) kanalında yayınlarına başlamıştır (Demirel, 2007, ss. 478-479). Nitekim terör örgütü, yapılan bu yayınların etkili olmadığı inancına kapılarak 08 Temmuz 1999 tarihinde Fransa'da MEDIA S.A. adlı bir şirket kurmuş ve MED TV, MEDYA TV olarak isim değişikliğine gitmiştir.

⁶ Bu kuruluşlar; YAJK (Kürdistan Özgür Kadınlar Birliği), YWRK (Kürdistan Yurtsever Aydınlar Birliği), YCK (Kürdistan Gençler Birliği), HÜNDER-KOM, Kürdistan Yurtsever Esnaflar Birliği, Kürdistan Yezidiler Birliği, Asuriler Birliği, KUM Avrupa Grubu, Kapatılan DEP eski milletvekilleri ve yöneticileri; KON-KURD (Avrupa Kürt Dernekleri Federasyonu), KİH (Kürdistan İslam Hareketi), KAB (Kürdistan Aleviler Birliği) olarak belirtilebilir.

Burada amaç, Türk kamuoyunu etkilemek kadar, Avrupa kamuoyunda PKK terör örgütünün tanıtımını ve propagandasını yapmak olmuştur (İddianame, ss. 70-71).

MEDYA TV adlı kanal 29 Temmuz 1999 tarihinden itibaren bölücü yayın hayatına Roj TV adı altında devam etme kararı almıştır. Halen Danimarka'da kapatma davası görülen ve Avrupa Birliği devletleri tarafından son yıllarda yasadışı faaliyet yaptığı gerekçesiyle güvenlik güçlerinin baskınlarına uğrayan Roj TV, yayınlarında bölücü terör örgütü PKK'nın propagandasını yapmanın yanısıra dağ kadrosuyla birebir röportajlarına da yer vermektedir.

Bu dönemde, Türkiye Cumhuriyeti'nin askerî ve siyasi makamlarının Suriye'ye karşı kararlı tutumu neticesinde; terörist başı Öcalan, 9 Ekim 1998 tarihinde Abdullah Sarıkurt adına düzenlenmiş sahte pasaportla ve havayoluyla Atina'ya geçmiştir. Bölücü terör örgütü PKK'nın Yunanistan sorumlusu terörist Ayfer Kaya ile beraber Yunanistan yetkilileriyle görüşen terörist başı Öcalan, aynı gün Moskova yakınlarına geçmiştir. Burada Jerinovski'nin partisinden milletvekili Mitrapano'nun tahsis ettiği evde bir süre kalmıştır. Rus Hükümetinin sıkıştırması üzerine yine aynı pasaport ile 12 Aralık 1998 günü Roma'ya geçmiştir. Roma'ya gelişinde İtalyan milletvekili Mantovani ile temaslarda bulunmuştur. 16 Ocak 1999 tarihinde terörist Ahmet Yaman ile beraber tekrar Rusya'ya dönmüştür. Rus Hükümetinin baskısı sonucu, 29 Ocak 1999 günü Rusya'dan Atina'ya geçmek zorunda kalmıştır. 2 Şubat 1999 günü Atina'dan Kenya'nın başkenti Nairobi'ye geçmiş ve Yunanistan Büyükelçiliği'ne yerleşmiştir. 15 Şubat 1999 günü ise Nairobi Havaalanı'nda Türk güvenlik kuvvetlerinin operasyonu sonucu yakalanmıştır (Pirim ve Örtülü, 2000, s. 219).

1999 yılının Ocak-Şubat döneminde, bölücü terör örgütü PKK'nın 6'ncı kongresi Irak'ın kuzeyinde bulunan Kandil Dağı'nda yapılmıştır (Pirim ve Örtülü, 2000, s. 213). Gerçekleşen 6'ncı kongreyi, terörist başı Öcalan'ın - daha sonra bölücü terör örgütünün gerçekleştirdiği her kongrede olduğu gibi - hazırlayıp gönderdiği "politik ve örgütsel rapor" yönlendirmiştir. Bu kapsamda; terör örgütünün yenilenmesi ve yeniden yapılandırılması yaklaşımı çerçevesinde yaşanan sorunlar belirtilmiştir. Bu sorunun oluşmasındaki en büyük etkenlerden biri şüphesiz terör örgütünün liderinin yakalanması olmuştur.

Bölücü terör örgütünün düzenlediği 6'ncı kongrede alınan kararlar doğrultusunda ARGK'nın sayıca sürekli büyütülmesi, askerî eğitim ve nitelik bakımından da sürekli geliştirilmesi kararlaştırılmıştır. Öte yandan ERNK'nın da tamamen yeniden örgütlenip geliştirmesi zorunluluğu belirtilmiştir. Bölücü terör örgütünün sözde demokratik ayağında ise, diplomatik faaliyetlerin geliştirilmesi için

Avrupa'daki tüm sosyalist ve demokratik çevrelerle ilişki içerisinde olmanın gerekliliği ön planda tutulmuştur.

Kongrede alınan bir diğer önemli karar ise; bölücü terör örgütü PKK'nın Karadeniz ve Akdeniz'e yayılma çabaları ve buradaki terör eylemlerini arttırma girişimleri olmuştur. Bu amaç doğrultusunda oluşturulan "Anadolu Halk Kurtuluş Ordusu" ARGK gibi sürekli güçlendirilmesi gerekli görülmüştür (Serxwebun (a), 1999). Tüm bunlara ilave olarak, bölücü terör örgütleri sansasyonel eylem yaratmak amacıyla intihar türü terörist eylemlerini artırılmasına karar vermiştir (Serxwebun (b), 1999).

Bölücü terör örgütü PKK'nın, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter yapısının parçalanması yönündeki amacı da "Devletleşme yolundaki ulusal kurumlaşma çalışmalarını aksatmadan geliştirmenin, ulusal meclis ve ulusal kongre çalışmalarını ilerleterek ulusal birliği en ileri düzeyde yaratmanın tarihsel önemi" (Serxwebun (b), 1999) ifadeleri ile bir kez daha ortaya konulmuştur. Kısacası bu kongreyi önemli kılan kararlar örgütün silahlı saldırılarında taktik ve operasyonel düzeyde kendini geliştirme çabaları içerisine girmiş olması ve eylem tarzlarının veya sözde mücadelelerinin gayri nizami mücadele⁷ şeklinde yapılması için tekrardan çalışmalara başlanmış olması olarak belirtilebilir (Demirel, 2007, ss. 481-488).

1999 yılında, terörist başı Öcalan'ın yakalanmasıyla birlikte, örgütte yeniden yapılanmalar hız kazanmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken husus, bölücü terör örgütü liderlerinin yakalanmasına rağmen örgütte tam anlamıyla bir otorite boşluğunun oluşmamış olmasıdır. Örgüt içerisinde bir panik havası yaşandığı ve örgütün sözde organları arasında ufak çaplı çatışmalar olduğu doğrudur. Ancak, lider olma yolunda kimse kendini aday göstermemiş veya gösterememiştir. Bir sonraki kongre kararlarından da görüleceği gibi bölücü terör örgütü tek liderlerinin terörist başı Öcalan olduğunu belirterek, örgüt içerisinde herhangi bir otorite boşluğu oluşması durumuna fırsat tanımamıştır. Bölücü terör örgütünün bu girişimi, daha önce bahsedilen grup kimliği oluşumundaki liderin katkısı boyutlarında incelendiğinde, terörist başı Öcalan'ın bölücü terör örgütü PKK içerisindeki etkisini ve örgüt elemanlarının sözde liderlerine olan bağlılık ve inanmışlık duygusunu ortaya koymaktadır.

Bölücü terör örgütü PKK'nın olağanüstü 7'nci kongresi, 2-23 Ocak 2000 tarihleri arasında Irak'ın kuzeyinde gerçekleştirilmiştir (Yurtsever (a), 2000). Kongreye, İmralı Adası'nda tutuklu bulunan terörist başı Öcalan 4 Aralık 1999 tarihi,

⁷ Söz konusu gayri nizami mücadele ve unsur, bölücü terör örgütü PKK jargonunda gerilla olarak vurgulanmaktadır. Bölücü terör örgütü "gerilla vazgeçilmez yaşam güvencemizdir ve her şeyimiz gerilla ordumuzundur" şeklindeki açıklamalarıyla, bu mücadele tarzının terör örgütü açısından önemini belirtmiştir (İddianame, s. 60).

"Kürtler demokrasinin motorudur" başlıklı bir "politik rapor" göndermiştir (Öcalan, 2000).

Bölücü terör örgütünün düzenlediği 7'nci kongrede alınan en önemli kararlardan biri, "parti programının" değiştirilmesi olmuştur. Yeni "parti programında"; "Bölge halklarının, sorunlarını barışçıl-demokratik yöntemlerle çözerek Demokratik Ortadoğu Birliğini temel amaç edinmeleri" belirtilmiştir (Serxwebun, 2000). Bu kapsamda 7'nci kongrede alınan kararlar "Demokratik Dönüşüm ve Birlik Manifestosu" adı altında hazırlanmıştır. Bu kararlar doğrultusunda, terör örgütü stratejik ve kapsamlı bir barış projesi hazırlamanın gerekliliğini belirlemiştir (Demirel, 2007, ss. 493). Belirtilen "parti programında" dikkati çeken bir diğer husus da bölücü terör örgütünün ayrı bir devlet kurma hayallerinde görülen değişikliktir. "Ayrı devlet kurmanın 21. yüzyıl dünyasında fazla gerekli ve gerçekçi olmadığı" söylemleri bölücü terör örgütünün gelecek dönemki stratejilerini belirleyen bir karar olarak dile getirilmiştir (Serxwebun, 2000).

Tüm bu değerlendirmeler ışığında, bölücü terör örgütü PKK, terörist başı Öcalan'ın yakalanmasının verdiği öfkeyle, sözü edilen yeni yapılanma içerisinde "Kürdistan'a Barış" ifadesi altında amaçlarına ulaşmak için terör eylemlerine devam ederken bir yandan da "demokratik siyasal mücadele" söylemlerine başladığı belirtilebilir (Yurtsever (b), 2000). Bu kapsamda, örgütün sözde kurumlarının isimlerinde ve yapılanmalarında değişikliklere gidilmiştir. Bölücü terör örgütünün; silahlı kanadı olan ARGK'nın, "Halk Savunma Gücü" (HPG) olarak, siyasi kanadı olan ERNK'nın ise, "Kürt Demokratik Halk Birlikleri" (YDK) adı altında "Sivil Toplum Örgütü" (STÖ) şeklinde teşkilatlanması kabul edilmiştir (Yurtsever (b), 2000). Bunlara ilave olarak, bölücü terör örgütü, gerçekleştirdiği bu kongreyi yeniden yapılanma içerisine girdiğini göstermek amacıyla, aynen 1'nci kongre kadar önemli görmüştür (Demirel, 2007, ss. 493).

Bölücü terör örgütü PKK'nın, siyasi ve propaganda alanlarındaki faaliyetlerini yürüttüğü ARGK ve ERNK kollarının isimlerinin değiştirilmesinin ardında "ince bir taktik" yattığına inanılmaktadır. Aslında ileriki yıllarda görüleceği üzere, örgütün bu iki kolunun söylenenin aksine, fonksiyonlarında herhangi bir değişikliğe gitmediği, yalnızca isim değişikliğine giderek 7'nci kongrede kararlaştırılan yeniden yapılanma sürecinde stratejik bir hamle yaptığı düşünülmektedir (Faraç, 2010, s. 36).

Bölücü terör örgütü PKK'nın 8'inci kongresi, 4-14 Nisan 2002 tarihleri arasında yapılmıştır (Bayık, 2002). Terörist başı Öcalan'ın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) sunduğu savunmalar 8'inci kongrede "Başkanlık Raporu" olarak tanımlanmış ve "Demokratik Uygarlık Manifestosu" olarak benimsenmesi kabul edilmiştir (Serxwebun (a), 2002). "Demokratik Uygarlık Manifestosunda",

bölücü terör örgütü PKK'yı kuranlar ile Hz. İsa ve havarileri arasında bir benzerlik kurulmaya çalışılmış ve bu şekilde, Avrupa devletlerinin Hristiyan toplumlarının sempatileri kazanılmaya çalışılmıştır (Serxwebun (b), 2002).

Sözü edilen “Başkanlık Raporunda”; “daha barışçıl, daha demokratik, daha özgürlükçü ve adil bir sistem” oluşturulmaya çalışıldığı belirtilmiş ve bu kapsamda “yeni bir strateji oluşturularak kadro ve örgüt yapısının yenilenip yeniden yapılanmanın gerekliliği” vurgulanmıştır (Serxwebun (c) ve Serxwebun (a), 2002). Bu gereklilik doğrultusunda; bölücü terör örgütü PKK, 4 Nisan 2002 tarihi itibarıyla “her alanda PKK adıyla yürütülen faaliyetlerin durdurulduğu” açıklamış ve en üst örgütlenme olarak “Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi” (KADEK) adıyla yeni bir yapı oluşturulmuştur. KADEK'in kuruluş bildirgesi incelendiğinde, bölücü terör örgütü PKK'nın yürüttüğü “ulusal direniş misyonunun” son bulduğu, bunun yerine artık “demokratik kurtuluş” misyonunun getirildiği görülmüştür (Serxwebun (a) ve Serxwebun (c), 2002). Nitekim bölücü terör örgütü PKK'nın halk gücünü oluşturan HPG kanadının, örgütün sözde siyasal ve kitlesel mücadelesine karşı geldiği takdirde devreye sokulacağı bildirilmiştir. Bu kararlar doğrultusunda örgüt terörist mücadelesini “... Kürt kimliği, Kürt dili ve kültürü üzerindeki baskıların terörizmi” olarak dile getirmiştir (Karataş, 2005, s. 194). Bir diğer ifadeyle, bölücü terör örgütü yürüttüğü sözde mücadelesinde, etnik kimliklerine karşı tehdit unsuru oluşturan etkenleri ortadan kaldırmak amacıyla şiddete başvurulacağının sürdürüleceğini belirtmiştir.

Bölücü terör örgütü PKK'nın 8'inci kongresinde, terör örgütünün amacının “tüm parçalardaki çözümü Demokratik Ortadoğu Birliği hedefi temelinde yürütmek, tüm Kürtlerin birlikteliğiyle demokratik sosyalizme doğru ilerlemek” olduğu belirtilmiş ve “silahlı unsurların tasfiye edilmeyeceği, iktidar olma çabası yerine, bu görevin demokratik uygarlık çizgisinde gelişecek siyasi partiler ile Sivil Toplum Örgütleri(ine) bırakılacağı” ifade edilmiştir (Abışgil, 2002). Alınan bu kararlar günümüze kadar geçen süreçte bölücü terör örgütünün Demokratik Toplum Partisi (DTP) gibi sözde siyasi partilerle ilişkilerinin temellerini oluşturmuştur.

Bu kongrede, bölücü terör örgütü PKK'nın “programı ve tüzüğünün” yeniden yapılandırılması ile yeni bir “örgütlenme sistemi” oluşturulmaya çalışılmıştır (Serxwebun (a), 2002). Bu süreçteki yapılanmalar Türkiye Cumhuriyeti içerisinde olduğu kadar, dışarısında da sürdürülmüştür.

Türkiye'deki “siyasal örgütlenme”; “Türk ve Kürt halklarının demokratik potansiyelini içinde birleştirecek, yasal, demokratik siyasal partileşme” şeklinde ifade edilmiş, Irak'taki “siyasal örgütlenme” ise; “Güney Kürdistan ve Irak alanına yönelik siyasal örgütlenmeler(dir)... Buna göre mevcut Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) ve

Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) yapılanmaları dışında kalan bütün güçleri içinde toplayan bir siyasal partileşmeye ihtiyaç vardır” ifadeleriyle belirtilmiştir (Serxwebun (c), 2002). Bununla beraber Avrupa’daki siyasal örgütlenme;

“Avrupa’da var olan örgütlenme durumunu yeni stratejiye uygun hâle getirebilmek için ... üstte YDK adıyla oluşan çatı örgütlenmesi temelinde, bütün alanlarda değişik kurum ve kuruluşlarda kitleleri örgütleyerek, genelde Kürt sorununun demokratik çözümü yönünde gelişen serhildan (ayaklanma) mücadelesine destek veren bir eylemliliği bu alanda geliştirirken, özel olarak da bu alandaki Kürt topluluğunun kültürel demokratik haklarını kazanmasını hedefleyen bir mücadeleyi sürdürmek, çalışmalarını buna göre örgütleyip yürütmek esas olmalıdır” şeklinde ifade edilmiş ve “Kürdistan Ulusal Kongresi” (KNK)’nın bu alanda yürüttüğü faaliyetlerin önemi ifade edilmiştir (Serxwebun (c), 2002).

Terör örgütünün bünyesindeki yapılanma ile ilgili olarak, kadın hareketi kapsamında oluşturulan “Kürdistan Özgür Kadın Partisi” (PJAK)’ın, vakıflar ve dernekler vasıtasıyla dünyanın değişik bölgelerindeki kadın hareketleriyle ilişki içerisinde olması belirtilmiş ve buna ilave olarak; “Demokratik Aydınlanma Birliğinin, Dil ve Tarih Kurumunun, Dış İlişkiler Komitesinin” örgütlenmesi gerektiği ifade edilmiş ve “Kürt Enstitülerinin yeniden örgütlenmesi, birbiriyle uyumlu ve ilişkili hâle getirilmesi, değişiklik alanlarda yeni enstitülerin açılarak yaygınlaştırılması yönünde” kararlar alınmıştır (Serxwebun (c), 2002).

Düzenlenen bu yasa dışı kongrede dikkati çeken bir diğer önemli husus, bölücü terör örgütü PKK’nın demokratik toplum projesine dâhil etmeye çalıştığı diğer etnik kökenli unsurlardır. Bu durum,

“Ortadoğu’da Ermeniler, Süryani-Asuriler ve Kafkas kökenli başka halk grupları da vardır. Bu halkların da rolleri, daha geriden olmak üzere Kürtlerinkine benzerdir. Bölgenin bütün halkları, bilinçli ve örgütlü bir yapıda ve dayanışma içinde geliştirecekleri özgürlük ve demokrasi mücadelesiyle bölgeyi demokratik uygarlığa taşıyacaklar ve halkların Demokratik Ortadoğu Birliğini yaratacaklardır” şeklinde ifade edilmiştir (Serxwebun (ç), 2002).

Bölücü terör örgütü PKK’nın KADEK ismi altında gerçekleştirdiği 9’uncu kongresi ve aynı zamanda 1’inci Genel Kurul Toplantısı; 27 Ekim-6 Kasım 2003 tarihleri arasında Irak’ın kuzeyinde bulunan Kandil Dağı’nda yapılmış ve terörist başı Öcalan’ın “Özgür İnsan Savunması” bildirisiyle kongrenin ilerleyişi belirlenmiştir (Serxwebun (a), 2003).

Bu kongrede; “KADEK feshedilerek Kürdistan Halk Kongresi (KONGRA-GEL)” adıyla yeni bir yapı oluşturulmuştur. Bu değişimin nedenleri;

“Demokratik ekolojik sisteme denk düşecek yeni bir örgütsel yapılanmanın yolunu açmak, kapsayıcı, demokratik, özgür katılıma imkân veren ve Leninist parti etkilerini aşan yeni bir yapılanmaya yol açmak, bu temelde Kürt halkını temsil edebilecek, uluslararası kriterlere uygun, meşru, demokratik ve yasal siyaset yapabilen bir muhataplık durumunun gelişmesinin yolunu açmak,

egemen ulus devletlerle Kürt sorununun barışçıl demokratik çözümünü gerçekleştirmek” olarak belirtilmiştir (Serxwebun (b), 2003).

Yasadışı kongre kararları çerçevesinde bölücü terör örgütü PKK’nın isim değişikliği ile hangi ülkede yaşarsa yaşasın “tüm Kürtlerin temsilcisi” olma söyleminin devam ettiği görülmektedir. Yeni ismiyle beraber bölücü terör örgütü, PKK (KADEK)’nın devamı olmadığını iddia etse de, yönetici kadro ve HPG kadronun bu örgütte de aynen daha önce belirttikleri sözde mücadelelerini yürüttüğü gözlemlenmiştir (Karataş, 2005, ss. 195-196).

Bölücü terör örgütü PKK, Türkiye Cumhuriyeti’nin var olan anayasasının Kürtlere ait olmadığı inancı taşıyarak Kürt kökenli vatandaşların isteklerini dile getiren bir anayasa olması konusuna vurgu yapmış ve buna zemin oluşturacak “Demokratik Haklar Bildirgesi” hazırlanmıştır (Serxwebun (c), 2003). Sözü edilen bildirmede, “Bilimsel, teknik devrim ve iletişim alanındaki baş döndürücü gelişmelerin ulusal ve siyasal sınırları anlamsız hâle getirdiği, federatif yönetimin zorunlu olduğu” vurgulanmıştır (Serxwebun (ç), 2003).

Kongrede, yeni “program” (Serxwebun (d), 2003) kabul edilmiş, ayrıca bölücü terör örgütünün bünyesindeki yapılanma ile ilgili olarak; “Demokratik Aydınlanma Birliği ile eşgüdüm hâlinde çalışacak bir Basın Yayın ve Enformasyon Komitesinin (Serxwebun (e), 2003), Bilim-Teknik Komitesinin, Kültür-Sanat Komitesinin (Serxwebun (f), 2003), Gençlik Komitesinin (Serxwebun (g), 2003), Adalet ve İnsan Hakları Komitesinin (Serxwebun (h), 2003), Kadın Komitesinin (Serxwebun (ı), 2003)” oluşturulması belirtilmiştir.

Bahsedilen komitelerin yanısıra, “Ekonomi Komitesi” adlı komite, bölücü terör örgütü PKK’nın ekonomik alanda güçlenmesini hedeflemiş ve “Avrupa ülkelerinde yaşayan ve sermaye sahibi olan Kürt ve Asuri-Süryani işadamlarının ortak bir sigorta şirketi kurmalarını” teşvik etmiştir (Serxwebun (i), 2003). Burada amaç uluslararası alanda iş yapan Kürt işadamlarının ortak bir sermaye oluşturmaları olarak da ifade edilebilir.

Bir diğer komite de bölücü terör örgütü PKK’nın legalleşme faaliyetlerine hareket veren ve siyasallaşma alanında organize olmasını sağlayan “İç Siyasi Komitesi”dir. Sözü edilen komite, “Kürtlerin yaşadığı devletlerin içinde yasa dışı değil, yasal parti ve kurumlarla çalışır” (Serxwebun (j), 2003). Burada da bölücü terör örgütünün yasallaşma amacının görüldüğü ifade edilebilir.

Sözü edilen “İç Siyasi Komitenin” dış siyaset ayağını oluşturan “Dış İlişkiler Komitesinin” görevleri;

“Kürt sorununu, Birleşmiş Milletler (BM), AB gibi uluslararası platformlara taşıyarak çözümü için çalışır ve soruna meşruiyet kazandırmayı hedefler. Başta Avrupa olmak üzere ABD ve uluslararası alanda demokratik kurumlar

ve STÖ'lerle ilişki ve ittifaklar geliştirir. Barış ve dostluk komitelerini kurar, lobiler oluşturur. Kürt sorununun çözümüne katkıda bulunacak uluslararası çapta, Demokratik Çözüm ve Barış Konferansı'nı toplamaya çalışır. KONGRA-GEL'in (bölücü terör örgütü PKK) uluslararası alanda Kürt halkının meşru iradesi ve siyasi temsilcisi olarak muhatap kabul edilmesi için çalışır, önem arz eden devletler başta olmak üzere ilgili tüm devletlerde resmî temsilcilik açmayı hedefler." şeklinde belirtilmiştir (Serxwebun (j), 2003).

Sözü edilen yasadışı kongrede bölücü terör örgütüne bağlı "Seçim Kurulu" oluşturulması kararı alınmıştır. Bu kurul, "öncelikle Kürdistan' da ve yurt dışında yaşayan Kürtlerin nicelik ve nitelik düzeyini (mezhep, etnik kimlik, yaş oranı, meslek, cinsiyet, işsizlik oranı, ekonomik düzey vb. özellikler) tespit etmeyi" hedefleyecektir (Serxwebun (k), 2003). Buna ilave olarak, "kentlerde özgür belediyeler ve kent meclisleri, köylerde ve kırsal kesimlerde ise köy ve belde meclisleri kurum olarak geliştirilmelidir." kararı da alınmıştır (Serxwebun (l), 2003).

Bölücü terör örgütü PKK'nın, bütün kurumlarının ve STÖ'lerinin bir arada hareket etmesini sağlaması amacıyla "Demokratik Toplum Koordinasyonu" adlı koordinasyon oluşturulmuş ve parçaları; "siyasal partiler, özgür kadın hareketi, özgür gençlik hareketi, emekçi kesimler, işçi, köylü, memur, meslek sahipleri vb. aydınlar, etnik ve inanç grupları, kültür ve sanat kurumları, bunların dışında çeşitli işlevler gören sivil toplum kuruluşları" olarak belirtilmiştir (Serxwebun (l), 2003).

Bölücü terör örgütü PKK'nın, 10'uncu kongresi ve aynı zamanda 2'nci olağanüstü genel kurul toplantısı, 16-26 Mayıs 2004 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir (Serxwebun (a), 2004). Terörist başı Öcalan'ın "Bir Halkı Savunmak" başlıklı yazısı, kongreye "politik rapor" olarak sunulmuştur. Terör örgütünün bu kongrede de üzerinde durduğu husus federasyonlaşma olarak göze çarpmaktadır (Serxwebun (b), 2004).

Gerçekleştirilen yasa dışı kongrede bölücü terör örgütü PKK'nın tüzüğü değiştirilmiştir. Alınan kararlar doğrultusunda terör örgütünün yeni genel yapılanması, "Önderlik, Genel Kurul (kongrenin en yüksek karar organı), Başkanlık, Yürütme Konseyi, Yürütme Konseyine bağlı Komiteler, Disiplin Kurulu" şeklinde belirlenmiştir (Serxwebun (c), 2004).

Kongrede yapılan değerlendirmeler sonucunda bölücü terör örgütü PKK, durum değerlendirmesi yaptığında "ABD, bölge politikası ve istikrarı için Kürtleri temel bir dayanak olarak değerlendirmektedir. Bu kendiliğinden bir federasyonlaşmanın önünü açmaktadır. Bu durum, demokratik birlik çözüm imkânlarını daha da artırmaktadır" sonucuna ulaşmıştır (Serxwebun (b), 2004).

Kongrede alınan önemli kararlardan bir diğeri de, "KONGRA-GEL (bölücü terör örgütü PKK) bünyesinde oluşturulan Başkan (terörist başı) Apo'ya Özgürlük Komitesinin yeniden yapılandırılması" kararıdır (Serxwebun (c), 2004). Daha önce

belirtildiği gibi kararlar terörist başı Öcalan'ın önderliğinde hazırlanmıştır. Alınan bu karar göstermektedir ki terörist başının örgüt içerisindeki etkisi halen devam etmektedir.

Bölücü terör örgütü PKK'nın düzenlediği 11'inci kongre 28 Mart - 4 Nisan 2005 tarihleri arasında yine Irak'ın kuzeyinde gerçekleştirilmiştir. Kongreyi önemli kılan karar, kurulması planlanan Kürdistan Demokratik Konfederalizmi (KKK) olmuştur (Serxwebun (a), 2007). Burada yaratılmaya çalışılan Türkiye Cumhuriyeti'nin ulus devlet modeli içerisinde demokratik konfederalizm modeli yaratmaktır (Serxwebun (b), 2007). Gerçekleştirilen yasadışı toplantıda "Ortadoğu'nun en temel, köklü ve mutlaka  özölmesi gereken sorunlarından birisinin Kürdistan sorunu" olduğu belirtilmiştir (Serxwebun (c), 2007).

Bölücü terör örgütü PKK'nın 12'nci kongresi aynı zamanda 3. olağanüstü genel kurul toplantısı, 4-21 Mayıs 2005 tarihleri arasında tekrardan, Irak'ın kuzeyinde gerçekleştirilmiştir. Bir önceki yasa dışı kongrede bahsedilen KKK projesi, bu kongrede onaylanmış ve "ortak bir Kürt konferansı" düzenleme konusunda  ağırıda bulunulmuŐtur (Kongra-gel (a), 2007).

Sözü edilen KKK sözleşmesi incelendiğinde, bölücü terör örgütü içerisinde aynen bir devlet mekanizmasının yaratılmaya çalışıldığı gör lmektedir. Aynı zamanda sözü edilen sözleşme incelendiğinde "İran'da, Türkiye'de, Suriye'de, hatta Irak'ta oluşacak bir Kürt yapılanmasında tüm Kürtler bir araya gelerek kendi federasyonlarını, birleŐerek de üst konfederalizmi oluŐtururlar" ifadeleriyle bölücü terör örgütü PKK'nın Türkiye Cumhuriyeti'ni bölme çabaları tekrardan gözler önüne serilmiŐtir (Serxwebun, (d) 2007).

Bölücü terör örgütü PKK'nın düzenlediği bu kongrede dikkati çeken bir diğer husus ise, PAJK, Özgür Kadın Hareketi (KJB), Özgür Kadınlar Birliği (YJA) gibi birliklerin oluŐumuyla terör örgütü içerisindeki kadın hareketlenmelerinin başlamış olmasıdır (Serxwebun, (d) 2007).

Bölücü terör örgütü PKK'nın düzenlediği 13'üncü kongre, aynı zamanda 4'üncü genel kurul toplantısı, 17-23 Nisan 2006 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Kongrede alınan kararlar doğrultusunda terörist başı Öcalan'ın örgüte liderlikteki pozisyonu yinelenmiŐtir. Bir önceki yasa dışı kongrede alınan ortak bir Kürt konferansı çağırısı bu kongrede de tekrardan belirtilmiştir (Kongra-gel (b), 2007).

Bölücü terör örgütü PKK'nın düzenlediği 14'üncü kongre, aynı zamanda 5'inci genel kurul toplantısı, 16-22 Mayıs 2007 tarihleri arasında, tekrardan Irak'ın kuzeyinde gerçekleştirilmiştir. Kongrede alınan en önemli kararlardan biri KKK sisteminin ismini günümüzde adının oldukça fazla duyulduğu "Kürdistan Toplum Birliği" (KCK) olarak deđiŐtirilmiŐ olmasıdır (Kongra-gel (c), 2007). Aynen önceki iki

yasa dışı kongrede alınan kararlar gibi konferans çağrısı yinelenmiő ve terörist başı Öcalan'ın bölücü terör örgütüne liderliğı tekrarlanmıőtır (Kongra-gel (c), 2007).

Terörist başı Öcalan sözü edilen kongreye "politik rapor" adı altında gönderdiğı değerlendirmelerde "Kürtler'in istediğı sadece demokratik özerkliktir. Demokratik özerklik olmazsa; terör eylemleri artacaktır" şeklindeki ifadeleriyle bölücü terör örgütünü Türkiye Cumhuriyeti içerisinde yaşayan tüm Kürt kökenli vatandaşları temsil eder gibi göstermeye çalıştğı görölmektedir (Kongra-gel (d), 2007).

Terörist başı Öcalan düzenlenen yasadışı kongreye gönderdiğı politik raporda bölücü terör örgütünün DTP ile ilişki içerisinde olduğunu belirtmiőtır. Raporda belirttiğı bazı hususların DTP tarafından yürütölmesini istemiőtır. Bu hususlar terörist başının kendi ifadeleriyle;

"DTP, Kürt sorununun demokratik çözümü için, stratejik Türk-Kürt ittifakının yaratılabilmesi için daha aktif politikalar geliőtirmelidir. DTP demokratik koalisyonu öncülük yapmalı. Tüm sol ve sosyalistleri, emek hareketlerini, demokrasi güçlerini bu çatı altında toplamalı. őayet bununla sonuç alınamayacağı anlaşılırsa bağımsız adaylarla seçimlere girebilmelidir. Bu durumda DTP kendi kararını kendisi verecektir. Adaylar kadın ve erkek olsun. Kadının olması önemli. Ancak her tarafta iş yapabilecek, yetenekli insanların aday olmalarına dikkat edilmeli. DTP, demokratik ulusal bütönlüğü yakalamada üzerlerine düşeni yapabilmelidir. Yalnız dikkatinizi çekiyorum, ben ulus-devlet etrafında birleőtmekten bahsetmiyorum. Ben "demokratik ulus" diyorum. Kürtler demokratik ulus çerçevesinde birliklerini sağlamalıdır" şeklinde ortaya konulmuştur (Kongra-gel (d), 2007).

Bu ifadeler bölücü terör örgütünün siyasal partilerle giriőttiğı ilişkilerinin boyutlarını açıkça göstermektedir.

b. Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Politik ve Stratejik Hedefleri

Bölücü terör örgütü PKK'nın amacı; sözde kuruluş manifestosunda belirtilen Marksist-Leninist ilkeler doğrultusunda, Türkiye Cumhuriyeti toprakları içerisinde büyük oranda Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgeleri'ni kapsayacak şekilde, Irak'ın kuzeyi ve İran'ın bir kısmının dâhil olduğu sözde Bağımsız Birleőtik Kürdistan'ı kurmak olarak belirtilmiőtır. Örgüt bu amacına ulaşmak için, Türkiye Cumhuriyeti Devleti otoritesini güçsüz kılmayı, güvenlik güçlerine ve sivil halka silahlı saldırılar düzenlemeyi ve propaganda yoluyla halkın desteğini kazanmayı hedeflemiőtır (Kürdistan Devriminin Yolu, 1978, ss. 129-130).

Bölücü terör örgütü PKK, Türkiye Cumhuriyeti'nin bekası ve ülkenin güvenliğini, anayasal rejim ve ulus devlet yapısını, toplumun refahını ve barıőını tehdit etmektedir. Bu durum Türk Ceza Kanunu'nun 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ile terör suçu olarak belirlenmiőtır. Bahsedilen yasaya göre;

"Terör; cebir ve şiddet kullanarak, baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini,

siyasi, hukuki, sosyal, laik ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir.”

Belirtilen yasa doğrultusunda, bölücü terör örgütü PKK'nın yürüttüğü sözde mücadele terör suçu sayılmaktadır. Bölücü terör örgütü PKK, sözü edilen amaçlar doğrultusunda terör faaliyetlerini sözde eyalet bölgelerine göre yürütmek amacındadır. Bahsedilen bu eyaletler; Botan, Behdinan, Garzan, Erzurum, Gap, Serhat, Mardin, Güneybatı, Dersim, Çukurova'dır. Bunlara ilave olarak Marmara, Ege ve Orta Anadolu Bölgeleri, eyalet altyapısını hazırlamak amacıyla, Metropol Bölgeleri olarak belirtilmektedir (Özdağ, 2005, ss. 75-76).

c. Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Strateji ve Konseptleri

Bölücü terör örgütü PKK, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde kendi jargonlarıyla kırsal kesim olarak ifade edilen, ağırlıklı olarak ülkenin Doğu kesimindeki dağlık alanlarda terörist faaliyetlerini yürütmektedir. Bahsedilen bu alanlar, örgüt tarafından stratejik alan olarak belirtilmektedir (İddianame, ss. 25-37). Stratejik alan seçiminde, bölücü terör örgütü Kürt kökenli vatandaşların ağırlıklı olarak yaşadığı ve ülkenin ekonomik ve refah düzeylerinin diğer bölgelere oranla daha düşük olduğu alanları seçmiş, bu sayede etki alanlarını daha fazla genişletebileceğine inanmıştır. Bu alanlarda bölücü terör örgütü, devlet otoritesini hiçe sayma girişimlerinde defalarca bulunmuş ve yürüttüğü propaganda sayesinde örgütün devletten daha güçlü olduğu imajını çizmeye çalışmıştır.

Bölücü terör örgütü PKK'nın Türkiye Cumhuriyeti içerisinde yürüttüğü sözde mücadelesi, düşük yoğunluklu çatışma (DYÇ) teorisince değerlendirilmektedir (Özdağ, 2005, s. 21). DYÇ, Soğuk Savaş döneminden sonra ortaya çıkmış bir kavram olarak kabul edilebilirken, halen kavramsallaşması hususunda sıkıntılar yaşanmaktadır. Bunların yanısıra tanımlamak gerekirse; “DYÇ, propagandadan ve bir devleti çökertici faaliyetlerden, mücadele içerisindeki devletler ya da gruplar arasında silahlı kuvvetlerin gerçek anlamda kullanılmasına kadar çeşitlilik gösteren, politik-askeri bir savaştır” (Özdağ, 2005, s. 17). Bölücü terör örgütü PKK'nın yürüttüğü sözde mücadelesini bu kapsamda değerlendirmenin, bölücü terör örgütüne karşı verilen mücadelenin etkinliği açısından hayati önem taşıdığı düşünülmektedir.

Bölücü terör örgütü PKK'nın stratejisi, Maoist paradigma kapsamında üç boyutta kurgulanmıştır: Stratejik Savunma, Stratejik Denge ve Stratejik Saldırı

(Demirel, 2007, s. 467). Bahsedilen ilk dönem olan Stratejik Savunma döneminde güvenlik güçleri, örgütün etki alanlarına hâkim pozisyonundadır. Bu nedenle örgüt, genel anlamda stratejik olarak savunmada kalmışken; fırsat bulduğu anlarda taktiksel saldırılar gerçekleştirerek, örgütün adını duyurma çabasında bulunmuştur. İkinci dönem olan Stratejik Denge döneminde ise, yürütülen silahlı saldırılar siyasal boyutlarda desteklenmeye başlanmıştır. Bu dönemde temel amaç boykot ve grevler vasıtasıyla tüm işçi ve devrimci güçlerin desteğinin sağlanmasıdır. Stratejik Denge dönemi, örgütün en kanlı saldırılarını gerçekleştirdiği dönemdir. Terör örgütü, bir evvelki dönemde sağlamaya çalıştığı siyasi destek ve mücadeleyi taban yayma çabasıyla, Türkiye Cumhuriyeti'nin silahlı kuvvetlerine karşı saldırılarını oldukça arttırmıştır. Türkiye Cumhuriyeti güvenlik güçlerinin yürüttüğü mücadeleler sonucunda bölücü terör örgütü PKK Stratejik Saldırı dönemine geçememiştir.

Bölücü terör örgütü PKK'nın izlediği bu stratejik gelişme süreci, Necati Alkan (2000, s. 95-96) tarafından, Abdullah Öcalan'ın yakalanışı öncesi "I. Dönem (1978-1998)" ve sonrası "II. Dönem (1998 ve sonrası)" olarak da farklı bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir. İfade edilen Birinci dönemde, PKK'nın temel amacı; daha önceden bahsedildiği gibi Marksist-Leninist ideolojiler çerçevesinde, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'ni ve Suriye, İran ve Irak Devletleri'nin bir kısmını içine alan sözde Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistan Devleti'ni kurmaktır. Bölücü terör örgütünün bu dönemdeki stratejisi "Ulusal Demokratik Halk Devrimi" olup, mücadele yöntemi de Mao'nun "Uzun Süreli Halk Savaşı" olarak belirlenmiştir (Özdağ, 2005, s. 12). Daha önce belirtildiği gibi bu dönem, kendi içerisinde Stratejik Savunma, Stratejik Denge ve Stratejik Saldırı olarak üç ana başlık altında incelenmektedir.

Alkan'ın bahsettiği ikinci dönem (1998 ve sonrası) ise, bölücü terör örgütü PKK'nın sözde mücadelesini, Marksist-Leninist ideolojiden etnik anlamda bölücü-ayrılıkçı mücadele yöntemine çevirdiği dönemdir. Bu dönemde temel amaç; Türkiye'nin üniter yapısını yeniden şekillendirmektir. İkinci dönemde bölücü terör örgütünün stratejisi "siyasal mücadele" olarak değişmiş, yöntemi de yasal zeminlerde yürütülen her türlü faaliyetin silahlı mücadeleyle desteklenmesi olarak belirlenmiştir. Bir diğer ifadeyle bölücü terör örgütü, bu dönem itibarıyla siyasallaşma sürecine hız vermiştir.

Bölücü terör örgütü PKK'nın terörist mücadelesinin dönemsel incelenmesi bir kenara bırakıldığında, terör örgütünün gerçekleştirdiği terör saldırıları iki ana teze dayandırılmaktadır. Bunlardan ilki meşru müdafaa tezi olup daha önce bahsedilen 7. kongrede alınan kararlar doğrultusunda, ARGK üzerinde yapılan isim değişikliği bu tezi destekler niteliktedir. Burada amaç; TSK'nın teröristlere karşı askeri operasyon

yapmaması halinde, bölücü terör örgütü PKK'lıların herhangi bir faaliyet veya saldırı içerisine girmeyeceği; ancak, TSK tarafından yürütölen bir askeri operasyonla karşılaştıklarında, teröristlerin kendilerini savunacağı mesajını vermektir (Faraç, 2010, s. 36).

Bölücü terör örgütü PKK'nın sözde mücadelesini dayandırdığı bir diğer tez de, terörist başı Abdullah Öcalan'ın ortaya attığı "Demokratik Cumhuriyet" tezidir. Bu tez doğrultusunda, bölücü terör örgütü yine 7. kongrede alınan kararlar doğrultusunda ERNK yapılanmasında da isim değişikliğine giderek, terörist mücadelesini demokrasi zeminine kaydırmayı ve bölücü-ayrılıkçı Kürtlerin de siyasete dâhil olmalarının gerekliliğini savunmaktadır (Faraç, 2010, s. 36).

TASNİF DIŞI

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUM

BÖLÜCÜ TERÖR ÖRGÜTÜ PKK İLE MÜCADELEDE POLİTİK PSİKOLOJİK BOYUT

Terörizmle mücadelede etkin sonuca ulaşabilmek için, politik psikoloji disiplininin temellerinden birini oluşturan “neden” sorusunu, terörizm alanına uyarlamak uygun görülmektedir. “Terörizm neden vardır?” sorusuna verilen cevaplar ışığında, amaca yönelik terörle mücadele stratejilerinin belirlenmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir. Terörizmin nedenlerini ve insanları terörizme iten sebepleri en ince ayrıntısına kadar incelemek ve bu kapsamda terörle mücadele politikaları belirlemek, ülkeleri başarıya ulaştıracak yöntemlerden biri olarak görülmektedir. Öte yandan, terörizmin çok nedenli yapısını tek bir nedene indirgeyerek açıklamaya çalışmak, terörizmi anlama ve algılama konusunda zafiyetlere neden olabileceği göz ardı edilmemelidir (Çitlioğlu, 2005, s. 313). Bu nedenle, genel anlamda bakıldığında terörizmi yaratan etkenler ekonomik, sosyal, kültürel ve psikolojik olarak belirtilebilirken, sorun daha özel bir çerçevede ele alınırsa, terör sorununun ortaya çıktığı ülkenin içerisinde bulunduğu şartlar, ülkenin etnik yapısı, gelir dağılımının bölgelere göre oranı, vb. unsurların terörizmin ortaya çıkmasına neden olduğu söylenebilir.

Türkiye Cumhuriyeti’nin karşılaştığı bölücü terör örgütü PKK sorunu; alınacak olan siyasi ve askeri tedbirlerin yanı sıra, psikolojik araştırmaları gerektiren bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Sorun ister etnik tabanlı, ister dini tabanlı olsun, terörizm gibi bir olgunun doğru analiz edilebilmesi için disiplinler arası bir yaklaşıma ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle terörle mücadelede öncelikli hedef olarak terörizmin nasıl nerede ve hangi koşullarda meydana geldiği incelenerek, daha sonra teröristlerin psikolojik yönleri ele alınmalıdır (Başbuğ, 2011, s. 73). Bu açıdan değerlendirildiğinde terörizmin silahlı mücadele alanında ve taktik düzeyde nasıl bitirileceği incelendiği kadar, sorunun temeline inen psikolojik yönlerinin de incelenmesi gerektiği görülmektedir. Bu kapsamda, bölücü terör örgütü PKK’nın, bahsedilen tarihsel süreç içerisinde aldığı kararların psikolojik yönleri incelenmesi bölücü terör örgütü ile mücadele açısından oldukça önemli görülmektedir.

Tüm bu değerlendirmeler göz önünde bulundurularak, bölücü terör örgütü PKK politik psikoloji konseptler çerçevesinde incelenirken, terör örgütünün öncelikli olarak hangi alanlarda psikolojik faaliyetler yürüttüğünün tespit edilmesi mücadele açısından önemli görülmektedir.

a. Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Propaganda Faaliyetleri

Bölücü terör örgütü PKK Türkiye Cumhuriyeti'nde düşük yoğunluklu bir çatışma (DYÇ) stratejisi benimsemiştir. Genel anlamda bakıldığında DYÇ'ler, psikolojik alanda yürütülen mücadelelerle birbirlerine oldukça bağlıdır (Özdağ, 2005, s. 108). Sorun bu açıdan değerlendirilmeye çalışıldığında, bölücü terör örgütü ideolojik, silahlı ve siyasal alanda yürüttüğü terörist mücadelelerinde propaganda unsuruna oldukça önem vermiştir. Propaganda unsurunu bölücü terör örgütünün yürüttüğü terörist mücadelesinin bir parçası ve bölücü terör örgütünün reklamını yapan bir diğer mücadele alanı olarak belirtmenin uygun olacağı düşünülmüştür. Bu nedenle bölücü terör örgütü ile mücadelede bu hususun mutlaka göz önünde bulundurulması gerektiğine inanılmaktadır. Ayrıca bölücü terör örgütü PKK'nın psikolojik alanda yürüttüğü terörist mücadelesini anlayabilmek için - daha önce ayrıntılı şekilde ifade edilmeye çalışıldığı üzere - tarihsel süreç içerisinde gözden geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

(1) İdeolojik Alanda Propaganda

İdeolojik unsur, her terör örgütünün yapı taşını oluşturduğu gibi, bölücü terör örgütü PKK'nın da terörist mücadelesinin temellerini oluşturmuştur. Bölücü terör örgütü, ilk yıllarında Sovyet Komünizminin etkisiyle Marksist-Leninist politikalar benimsediyse de, günümüz şartlarında terör örgütünün temel dayanak noktası etnik ayrılıkçı politikalar olmuştur.

Bölücü terör örgütü PKK'nın sürekliliğini devam ettirmesinde ve örgütün gelişmesinde, Sovyetlerin çöküşünün etkileri oldukça büyüktür. Sovyetlerin çöküşünden sonra ortaya çıkan devletlerde, "mikro milliyetçilik, etnik milliyetçilik ve etnik kimlik" kavramları tartışılmaya başlanmıştır (Çevik, 2009, s. 33). Bu durum Fransız ihtilalinden sonra üzerinde düşünölmeye başlanan milliyetçilik akımlarına ve bunların sonucunda "kendi kaderini tayin hakkı"na (self determination) benzetilmektedir.

Soğuk Savaşın bitmesiyle, terör örgütlerinde dinsel ve etnik dogmaların ön plana çıktığı gözlenmiştir. Bunun sonucunda, uzun süredir tartışılan milliyetçilik ve etnik kimlik kavramları bölücü terör örgütü PKK'nın kendi Marksist-Leninist çizgisinden kaymasına ve Türkiye Cumhuriyeti içerisinde Kürt etnik kimliği kavramını gündeme getirmeye başlamasına neden olmuştur. Türkiye toprakları içerisinde ve özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan halkın bir bölümünün sol kesime yakın olan görüşleri, zamanla örgütün ortaya attığı görüşlerle birleşir hale gelmiştir.

Terör örgütlerinin benimsedikleri ideolojik unsur, silahlı alan tarafından desteklenmekte ve örgüt stratejileri bu şekilde belirlenebilmektedir. Bölücü terör

örgütü PKK'nın ideolojik planları doğrultusunda yürütölen, 'uzun süreli halk savaşında' terör örgütü, halkı politik açıdan bilinçlendirme ve halkı devletten koparma amacıyla çeşitli propaganda faaliyetleri yürötmektedir. Bunun iki farklı nedeni bulunmaktadır: Bunlardan ilki, örgütün ideolojik eğitim çerçevesinde kendi ideolojisini halka benimsetmeye çalışması ve terörist mücadelelerini tabana yayma girişimi olarak değeriendirilebilmektedir. Verilen bu ideolojik eğitimin bir diğeri nedeni de, bölücü terör örgütünün silahlı kanadının, Türkiye Cumhuriyeti güvenlik güçleri karşısındaki zayıflığını halkın desteğı ile tolere etme çabasıdır. Bölücü terör örgütü, halkı organize ederek, yanına çekmeye çalışmakta ve her kazandırdığı yeni birey, aşiret ya da yerleşim birimini örgütün propaganda faaliyetleri açısından önemli görmektedir. (Özcan, 1999, s. 177). Bu durumun, bölücü terör örgütü PKK ile mücadele ederken mutlaka göz önünde bulundurulması gerektiğine inanılmaktadır.

(2) Silahlı Alanda Propaganda

Terör örgütleri için şiddet, ideolojilerini gerçekleştirebilmek için vazgeçilmez bir unsur olarak kabul edilmektedir. Diğeri terör örgütleri gibi bölücü terör örgütü PKK'nın şiddet unsurunu kullanarak giriştiğı eylemler, silahlı propaganda alanını oluşturmaktadır. Bu alan, terör örgütlerinin güç gösterisinde bulunduğı ve halkın dikkatini çekmeye çalıştığı, silahlı güç kullanmak suretiyle giriştikleri eylemler olarak nitelendirilebilmektedir.

Silahlı propaganda, terör örgütlerinin sıkça başvurdukları bir yöntem olarak kabul edilmektedir. Terör örgütlerinin silahlı saldırılarındaki hedefleri daha önceden Jenkins'in (2002, s. 11) tiyatro tanımıyla belirtilmeye çalışılmıştır. Durum bu açıdan değeriendirildiğinde, bölücü terör örgütü PKK'nın yürüttüğü eylemlerde amaç ölen ya da yaralanan kişilerin sayısından öte, sansasyonel bir eylem yapmış olmaktadır. Burada olası saldırıyla karşılaşabilecek grup, geniş bir yelpaze içerisinde değeriendirilmekte ve kitle sayısından çok etki kapasitesine göre belirlenmektedir. Amacın yalnızca dikkat çekmek olduğı varsayılan eylemlerde, rastgele seçilmiş hedeflerden, üst düzey yöneticilere, şehirlerin seçilmiş bölgelerinden, rastgele seçilmiş merkezlere kadar değerişebilen geniş bir saldırı opsiyonu bulunmaktadır. Bunlara ilave olarak metro, otobüs gibi toplu taşımanın sıkça kullanıldığı vasıtalarla, uçak gibi daha geniş bir etki bırakabilecek ulaşım araçlarına saldırılar yapılması olağan görölmektedir. Yapılan eylemin sansasyonelliğı sayesinde saldırıyı gerçekleştiren bölücü terör örgütü basın-yayın organları tarafından sürekli gündemde kalacağı terör örgütü tarafından bilinmektedir. Bu nedenle bölücü terör örgütü PKK, silahlı propagandasını mutlaka medya tarafından desteklemek istemiştir. Ancak bu şekilde uluslararası toplumların veya yerel halkın dikkatini

ekebileceğine inanmaktadır. Sözü edilen bu durum karŐısrında bölücü terör rgt ile mücadelede medya kuruluşlarının bilinçlendirilmesinin önemli olduğu dŐnlmektedir.

Bölücü terör rgt PKK'nın silahlı alanda yürüttüğü propaganda, Türkiye Cumhuriyeti otoritesini sarsmaya yönelik bir girişim olarak kabul edildiğinden, devlete karşı bir g gösterisi olarak da algılanabilir. Burada amaç, bölücü terör örgütünün arzuladığı korku ve baskı ortamının halk arasında hâkim duygu olması ve bu korku nedeniyle halkın terör örgütüne destek vermesi olarak belirtilebilir. Bu nedenle, bölücü terör rgt PKK ile mücadelede özellikle bölge halkının desteğinin oldukça önemli olduğu ifade edilebilir.

(3) Siyasallaşma Süreci İçerisinde Propaganda

Bölücü terör rgt PKK, ideolojik ve silahlı alanda yürüttüğü propagandalarının yanı sıra siyasallaşma süreci içerisinde de propaganda faaliyetlerine girmiş ve bu alanda yürüttüğü propaganda, en az diğerleri kadar etkin olmuştur. Bölücü terör rgt, siyasallaşma gibi legal bir faaliyetin őemsiyesi altına girmeye çalıŐsa da, bu dönem zarfında illegal faaliyetlerde bulunmuş / bulunmaktadır.

Burada terörizmin bir diğer unsuru olan örgüt unsurundan bahsetmek önemli grlmŐtr. Örgüt unsuru, terörizmin vazgeçilmezlerinden sayılıp aynı ideolojiyi benimseyen, organize olmuŐ illegal bir yapılanma olarak belirtilebilir. Örgütü aynen geniş grup kimliği gibi, bireylerin kimliklerini saran bir dış kimlik olarak tanımlamanın doğru olacağı dŐnlmektedir. Bireyler kendi kimlikleriyle dâhil oldukları örgütte, grup kimliği kazanmakta ve grup içerisinde kendi kimlikleri ikinci planda kalmaktadır.

Günümüzde rgtleŐme çalışmaları siyasallaşma çalışmalarıyla desteklenmektedir. Yakın tarihsel süreç içerisinde, terör örgütüne müzahir siyasal partilerin yürüttüğü siyasallaşma faaliyetlerinde, gerçekleşen hemen her mitingde bölücü terör örgütünün sözde bayrakları ve sözde liderlerinin posterleri grlmektedir. Bununla beraber, söz konusu siyasal partiler kendilerini Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan Kürt kökenli vatandaşların temsilcisi olarak görmekte ve her fırsatta bölücü terör rgt PKK'nın propagandasını yapmaktadır.

Yrtlen siyasallaşma sürecinin, bölücü terör örgütünün silahlı saldırıları kadar etkin olduğu söylenebilir. Bölücü terör örgütünün siyasallaşma süreci içerisinde izlediği temel politika, Türk halkının zihninde farklı bir Kürt etnik kimliği yaratmak ve aynı ülke sınırları içerisinde yıllardır beraber yaşayan bu iki etnik grubu birbirinden ayırmaktır. Irk temelinde yaŐatılmaya çalışılan bu ayrışma, ülkenin milli birlik ve beraberliği açısından oldukça tehlikeli grlmektedir. Sözü edilen politik

psikolojik yaklaşımın, bölücü terör örgütüyle mücadelede ön planda tutulmasının önemli olduğu düşünölmektedir.

(4) Medyanın Propaganda Açısından Kullanılması

Küreselleşen dünyada, verilmek istenilen mesajı hedef kitleye ulaştırmada ve gerçekleştirilen eylemlerin etkinliğini arttırmada en önemli yöntemlerden biri kitle iletişim araçlarının etkin kullanımıdır (Romano, 2002, s. 128). Burada önemli olan husus, hedef kitleye ulaşabilecek en etkili haberleşme aracını seçmektir. Örneğin, ülke geneline bakıp okur-yazarlık oranının düşük olduğu belirlendiğinde, böyle bir karakteristik yapıya sahip topluma istenilen mesajın kitap, makale ya da broşürlerden ziyade daha fazla görsel içerikli araçlarla sunulması daha etkili bir sonuç alınmasını sağlayacağı düşünölmektedir.

Günümüzde etnik ayrılıkçı terör örgütleri, etnik unsurun bilinçlendirilmesinde etnik kimlik kavramının politize edilmesinde ve propaganda unsuru olarak kitle iletişim araçlarını oldukça etkili kullanmaktadır (Romano, 2002, s. 128). Bu kapsamda, terör örgütleriyle ilişkili kitle iletişim organları bulunmakta, bunun yanı sıra diğer yayınlar çoğunlukla bilinçsiz şekilde terör örgütlerinin propagandasına alet olmaktadır. Bu durum, günümüz terörle mücadele stratejilerinde oldukça önemli bir bölümü oluşturduğu düşünölmektedir.

Günümüz haberciliğinin, terör sorunu hakkında bilinçsiz oluşu ve sırf popölarite adına bazı haberlerin günlerce halka yansıtılması, terör örgütlerinin isteyip de başaramadığı ortamı sağlamaktadır. Bu sayede terör örgütleri halk arasında sürekli gündemde bulunmakta ve isminin dahi halk arasında dolaşmasıyla halk üzerinde bilinç veya bilinç dışı düzeyde korku ve tedirginlik ortamı yaratmaktadır. Bu sayede örgütler, varlıklarının devamını sağlamış ve eylemlerinde istedikleri sonuca ulaşmış olurlar.

Daha önceden Jenkins'in (2002, s. 11) terörizmi bir tiyatroya benzetmesi örneğinde açıklandığı gibi, terörizmin gerçek hedefinin öldürdüğu insanlardan çok, bu insanlar vasıtasıyla halk üzerinde yarattığı etki olduğu unutulmamalıdır. Durum bu açıdan değerlendirildiğinde bazı medya kuruluşlarının, adeta terör örgütüne yardım yapar nitelikte olduğu söylenebilir. Bu konu süre bazında karşılaştırıldığında, gerçekleştirilen terör olaylarının dünya basınında bahsedilme süreleri ile Türkiye Cumhuriyeti'ndeki basın yayın ve kuruluşlarında bahsedilme sürelerinin birbirinden farklı olduğu değerlendirilebilir.

Günümüzde televizyon, herhangi bir olayın aşağı yukarı her eve girmesini sağlayan bir kitle iletişim aracı olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda televizyon, izleyicilerin ilgisini çekmeye yönelik araç olarak kullanıldığında, gösterdiği görsel

öğeler oldukça önemlidir. Sözü edilen öğeler, mesajı ileten tarafından izleyicilerin zihinlerine adeta kodlanarak sokulmaktadır. Televizyonların olay yerinden aldığı görüntüler - özellikle insan sağlığını olumsuz etkileyecek olanları - insanlar üzerinde baskı, korku ve endişe ortamı yaratmaktadır. Yine Jenkins'in (2002, s. 11) terörizm tanımında değinildiği üzere, terörizmin bir gösteri olarak belirlenmesi, televizyonun da bir gösteri aracı olarak kullanılması, terörizm ve televizyonu bir noktada kesiştirmektedir.

Terör örgütleri, medyanın olayları olduğu gibi kamuoyuna aktarmasından faydalanmaktadırlar. Medya, gerçekleşen terörist eylemleri, abartarak, sansasyonel bir şekilde vermektedir. Ayrıca bu durum medya kuruluşları tarafından günlerce tekrarlanmakta ve bu şekilde terör örgütleri toplum tarafından "tanınan, hatta yaptıkları şiddeti haklı ve kendilerini de bir kahraman durumuna getirebilmektedir" (Alkan, 2009, s. 104).

Kitle iletişim araçlarının terör örgütü eylemlerini ve teröristleri haber yaparken kullandıkları terminoloji de oldukça önem arz etmektedir. Burada kullanılan gerilla veya özgürlük savaşçısı gibi tabirler, terör örgütünün meşru görülme olasılığını gündeme getirebilmektedir. Bu durum hem yerli hem de dış basın tarafından hassasiyet gösterilmesi gereken bir husus olarak düşünülmektedir. Durum, Türkiye Cumhuriyeti'nin, bölücü terör örgütü PKK mücadelesinde karşılaşılmış örneklerle açıklanabilmektedir. Bölücü terör örgütü PKK'nın faaliyet gösterdiği ilk yıllarda, bu konuda var olan genel bir bilinçsizlik hali, kitle iletişim araçlarının söylemlerine de yansımıştır (Alkan, 2009, s. 105). Bu nedenle, günümüz bölücü terör örgütü PKK ile mücadele stratejilerinin bu açıdan değerlendirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Diğer bazı terör örgütleri gibi, bölücü terör örgütü PKK, kitle iletişim araçlarını oldukça etkili kullanan bir aktör olarak kabul edilebilir. Bilerek ya da bilmeyerek Türk basınının bazı kuruluşları bölücü terör örgütünün gerçekleştirdiği terör eylemlerine, uzun süre gündemde tutarak terör örgütünün propagandasını yapmaktadır. Bunların yanı sıra tarihsel süreç içerisinde, bölücü terör örgütü PKK'nın propaganda faaliyetlerini yürüttüğü MED-TV ve Roj'un gelişim süreci daha önce açıklanmaya çalışılmıştır.

b. Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Ortaya Çıkışındaki Politik Psikolojik Faktörler

Politik psikoloji çerçevesinde, terörizm neden vardır sorusunu, bölücü terör örgütü PKK neden vardır şeklinde uyarlamak, bölücü terör örgütü ile mücadelede başlangıç noktası olarak kabul edilebilir. Bölücü terör örgütünün ortaya çıkmasına

neden olan etkenlerin başında, terörist bireylerin içlerinde bulunduğu ekonomik ve sosyolojik yapı verilebilir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri, Türkiye Cumhuriyeti'nin bölgelere göre kalkınma sıralamasında sonlarda bulunmaktadır. Nitekim ülkede görülen ekonomik istikrarsızlık ve bölgeler arasında eşit olmayan gelir dağılımı sorunları, terörizmin elini kuvvetlendiren etkenlerden yalnızca birkaçını oluşturmaktadır.

Bölücü terör örgütü PKK'nın ortaya çıkışındaki bir diğer etken de toplumsal alanda yaratılmaya çalışılan çatışmalar olarak belirtilebilir. Burada söz konusu olan çatışma, kültürel ve etnik tabanlı çatışmalardır.

(1) Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Etnik Kimlik Ayırıştırması

Etnik kimlik kavramı, daha önce ifade edildiği gibi bireyi saran ikinci bir kimlik gibi kabul edilmektedir. Bu kimliğe yönelik yürütülen herhangi bir tehdit, aynen bireyin hayatına yönelik girilmiş bir tehdit gibi algılanmaktadır. Bunun sonucunda, kimliklerini tehdit altında hisseden halk, kimliklerini korumak için şiddet yöntemlerine kolayca eğilim gösterebilmektedir. Etnik ayrılıkçı terörizmin temelini oluşturan bu politik psikolojik değerlendirmenin, terör örgütleriyle mücadelede öncelikli olarak göz önünde bulundurulmasının önemli olduğu belirtilebilir.

Daha önce bahsedildiği gibi bireylerin kimlikleri 0-5 yaş arasında gelişmekte ve ergenlik dönemin ilerleyen yıllarında şekillenmektedir. Bu dönem zarfında aile unsuru kişilik gelişiminde çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu durumun en belirgin özelliklerinden biri terörist başı Öcalan'ın aile figürüne karşı olan hassasiyeti ve Türkiye Cumhuriyeti'ni kendi içerisinde arayışta olduğu baba figürüyle özdeşleştirmesi olarak verilebilir (Çevik, 2009, ss. 89-90). Bu durum etkili analiz edilmesi, bölücü terör örgütü PKK ile mücadelede terörist başının kimlik kavramına ilişkin algılayışının anlaşılmasını sağlayacağı düşünülmektedir.

Bölücü terör örgütü PKK'nın, tarihsel süreci içerisinde de görüleceği üzere, ilk ve birincil hedefi toplumda bir etnik ayırıştırma yaratma isteğidir. Yaratılmaya çalışılan bu etnik ayırıştırma zamanla etnik çatışmayı beraberinde getireceğinden ötürü bölücü terör örgütünün gerçekleştirmeye çalıştığı birincil hedefi olarak değerlendirilebilir. Başbuğ (2011, s. 183), "Ancak bir ülkede etnik sorunun var olduğunu söyleyebilmek için, ortada sosyolojik bir problemin olması gerekir. Sosyolojik problemin ortada olduğunu gösteren parametre ise, bir toplumun içinde yer alan herhangi bir etnik grubun ayrımcılıkla karşı karşıya kalıp kalmadığıdır" şeklindeki ifadeleriyle bölücü terör örgütü PKK'nın uğraşlarının bir sonuca varmayacağını göstermektedir. Bunun nedeni, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan çeşitli etnik unsurlar arasındaki farklılaşmanın sadece kültürel

bazda olması bunun haricinde demokratik kurallar çerçevesinde siyasi, hukuki, ekonomik ve sosyal alanlarda tüm vatandaşların eşit olmasından ötürüdür. Bölücü terör örgütü PKK ise yürüttüğü terörist mücadele ve propagandalarla bu farklılaşmayı yaratmak istemektedir.

Bölücü terör örgütü, hayal ettiği geniş grup kimliğini oluşturulabilmek için hedef kitle olan bölge halkına tarihi saptırarak aktarmış ve böylece ortak bir tarih ve inanmışlık duygularını harekete geçirmeyi temel hedef olarak belirlemiştir. Böylece bölücü terör örgütü, hedef halk arasında sempati uyandırmaya başlayan ve meşruiyetini arttıran bir örgüt olarak kolaylıkla kabul edileceğini düşünmektedir. Bu durum bölücü terör örgütüyle mücadelede, terör örgütünü halktan ayırmanın önemini birkez daha gözler önüne sermektedir.

Bölücü terör örgütü PKK, Doğu - Batı kültür çatışmasının haricinde, Türk - Kürt kültürlerinin çatışmasını da destekleyici çalışmalar yürütmektedir. Aslında bölücü terör örgütü, ilk kurulduğu yıllarda Marksist-Leninist politikalar izlediğini iddia etse de, dönemin diğer yasadışı terör örgütlerinden daima farklı olmuştur. Örgüt elemanları, “KDP’nin, Irak ve İran devletine karşı yaptığı mücadeleden büyük ölçüde etkilenecek, yoğun bir tartışma, inceleme ve teorik faaliyet içerisine girmişlerdir” (Demirel, 2007, s. 464). Yürütülen bu tartışmaların sonucunda terör örgütünün aslında bugünkü söylemlerinden çok farklı bir tutum sergilemediği görülmüştür. Alınan ilk kararlar doğrultusunda, bölücü terör örgütü tarafından Türk-Kürt halkı ayrımı yapılmış ve her iki halkın birbirinden farklı olduğu savunulmuştur. Buna ilave olarak, Türk halkının, Kürt halkını sömürdüğü iddia edilmiştir. Halen, günümüzde yürütülen terörist mücadelenin temellerinden birini oluşturan sözde Kürdistan devletini kurma hayali, o dönemlerde temellerini atmıştır. Bu temel hedef doğrultusunda, bölücü terör örgütü bu bölgelere yönelik propaganda faaliyetlerinin kuvvetlendirilmesini ve halkın terör örgütüne karşı sempati duymasını amaçlanmıştır.

Bölücü terör örgütü PKK, Türkiye Cumhuriyeti içerisindeki etnik ayrıştırma stratejisinde hedefine ulaşmak için ilk adımı kendini tüm Kürt kökenli Türk vatandaşları temsil eden bir örgüt olarak göstererek atmaya çalışmaktadır. Bu duruma, bölücü terör örgütünün 2’nci kongrede aldığı “ tüm halkın temsil edildiği ve yönetildiği siyasi organizasyon” kurulması amacı örnek olarak verilebilir. Bir diğer örnek de, bölücü terör örgütünün 5’inci kongresinde “örgütü terörist kimliğinden kurtarmak ve bütün Kürtlerin temsilciliğini yaptığı imajını yaratmak” ve 9’ncu kongrede “tüm Kürtlerin temsilcisi” şeklindeki aldığı kararlar verilebilir. Bu sayede bölücü terör örgütü, genel olarak Türk halkının semantik belleğinde Kürt etnik kimliği ve bölücü terör örgütü PKK’yı aynı kategoride değerlendirilmesini istemekte ve etnik

ayırıştırma için oldukça verimli bir ortam sağlamaktadır. Sözü edilen bu politik psikolojik yaklaşım bölücü terör örgütüyle mücadelede göz önünde bulundurulmalıdır.

Aynı amaç doğrultusunda bölücü terör örgütünün, 7'nci kongrede belirtilen parti programında yer alan "bölge halklarının, sorunlarını barışçıl-demokratik yöntemlerle çözerek demokratik Ortadoğu birliğini temel amaç edinme" ifadeleriyle, bölge halkının gerçekte olmasa dahi, demokratik sorunlar içerisinde bulunduğu ve bu sorunların ancak bölücü terör örgütü ile çözülebileceği düşüncesi yaratılmak istenmektedir.

Bölücü terör örgütü ülkede etnik ayırıştırma çalışmalarını yürütürken Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde Kürt kökenli vatandaşlarla, ülke genelinin arasında bir sorun varmış gibi göstermekte ve bu sözde soruna "Kürt sorunu" veya 11'inci kongrede aldığı kararlar doğrultusunda "Kürdistan sorunu" adını vermektedir. Bu girişimlerinin altında yatan temel neden, teröristlerin kendi içlerinde dahi bölünmüşlük duygusuna sahip olmaları ve bunu geniş grup kimlikleri altında yaşatmak istemeleridir. Sözü edilen bu politik psikolojik yaklaşım bölücü terör örgütü PKK ile mücadelede önemli noktalardan birini oluşturmaktadır. Bunun nedeni, bu tip ayırıştırıcıların, teröristlerin toplumu bölmeye ve propaganda faaliyetlerini kolayca yürütebilmesi için gerekli ortamın sağlanması olarak ifade edilebilir.

Burada yaratılmaya çalışılan Türk-Kürt ayrımı, bölücü terör örgütünün sözde mücadelesini besleyen en temel unsurlardan birini oluşturmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin farklı etnik kökenlerinden yalnızca ikisi üzerinde uygulanan ötekileştirme stratejisi, ülkenin bölünmez bütünlüğüne zarar vermektedir. Bu alanda bölücü terör örgütü PKK, kendini Kürt kökenli vatandaşların temsilcisi olarak ilan etmiş ve Kürt etnik kimliğini yaşadıkları büyük grup kimliği olan Türk kimliğinden ayrı tutarak, zihinlerde ötekileştirme çalışmaları içerisine girmiştir.

Bölücü terör örgütü, yaratmaya çalıştığı bu ayırıştırma veya ötekileştirme politikaları neticesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan vatandaşların zihinlerindeki Kürt imajını terörist imajıyla bir tutmaya çalışmıştır. Bölücü terör örgütü düzenlediği 11'inci kongrede aldığı kararlar doğrultusunda "Ortadoğu'nun en temel, köklü ve mutlaka çözülmesi gereken sorunlarından birisinin Kürdistan sorunu" olduğu belirtmiştir. Ortadoğu'da Kürt etnik kökenli insanların bir sorunu olmadığı bilinse dahi, bölücü terör örgütü PKK, sürekli bir sorunun var olduğunu dile getirerek bunun gerçekte var olmasını yaratmak istemektedir.

Bu durumun, psikoloji literatüründe semantik bellek kavramının açıklanmasıyla daha kolay anlaşılabilirliği düşünülmektedir. İlhan (2011, s. 1), semantik belleği "anlamsal yani dünya ile ilgili bilgilerimizin depolandığı bellek"

olarak ifade etmiş ve bu kavramı Pavlov'un klasik koşullanma deneyi ile ilişkilendirmiştir. Pavlov'un klasik koşullanma deneyine göre, her zil çalış köpek için yemek anlamına gelmektedir. Ancak burada üzerinde önemle durulması gereken husus, deneyden önce zil ve yemek kavramlarının birbirleri arasında hiçbir kategorik anlamsal bilgi taşımayan iki ayrı kavram olmasıdır. Oysaki gereken koşullandırmaların sağlanması sonucunda, bu iki kavram birbirlerini çağrıştırır hale getirilmiştir.

Bahsedilen bu durum günümüz şartlarına uygulandığında, koşullandırmalar, semantik belleklerimizde genel olarak Kürtlerin terörist kimliğiyle özdeşleştirilmesi sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bir diğer ifadeyle bölücü terör örgütü PKK yandaşlarının toplumda yaratmak istediğı Türk-Kürt ayrımı, Kürt kökenli vatandaşların hepsinin, kendileri gibi bölücü ve etnik ayrılıkçı tabanlı terör hareketini desteklediğini göstermek amaçlı yürütölmektedir. Bununla beraber hem kendilerini hem de siyasal alanda terör örgütüne müzahir siyasal partileri ölkede yaşayan tüm Kürt kökenli vatandaşların temsilcisi gibi göstermeye çalışmıştır. Bu nedenle bölücü terör örgütü PKK ile mücadelede sözü edilen Türk-Kürt ayrımının yapılmasının şiddetle önüne geçilmesi gerektiğı düşünölmektedir.

Öte yandan bölge halkında tek bir Kürt kimliğinden de söz etmek mümkün değildir. Halkın bir kısmı etnik köken olarak Kürt olduğı ancak kendini Türk olarak tanımlarken, bir kısım da Türk kimliğini reddederek, Kürt olduğunu dile getirmektedir (Özdağ, Vurucu, Akbaş, 2011, s. 75). Aslında bu durum bölücü terör örgütüyle mücadelede yetkililerce etkili bir şekilde analiz edildiğinde, bölücü terör örgütü destekleyicilerinin, terör örgütünden kolaylıkla uzaklaştırılacağı düşünölmektedir.

Bahsedilen çerçevede bölücü terör örgütü PKK'nın propagandasının temelini Kürt dili, Kürt kültürü ve tarihi, Türk ve Kürt halkları arasındaki eşitsizlik, Kürt halkına karşı girışilen sözde ikinci sınıf insan muamelesi oluşturmuştur. Örgüt, sürekli bu unsurları irdelemekte ve kendileri dışındaki Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının, Kürtlerin etnik kimliklerine karşı birer tehdit olduğunu göstermeye çalışmaktadır.

Tüm bunların yanısıra, Çitlioğlu'nun (2009, s. 494), Doğı ve Güneydoğı Anadolu Bölgeleri'nde yürüttüğü çalışmalar, bölücü terör örgütü PKK'nın savunduğı bu tezi çürütür niteliktedir. Araştırma sonuçlarına göre bölge halkının çok düşük yüzdeli bölümü, bölücü terör örgütünün terörist mücadelesinin temelini oluşturan sözde Bağımsız Kürdistan projesini savunmakta ve Türkiye Cumhuriyeti'nden ayrılmayı düşünmektedir. Öte yandan bölücü terör örgütü, bölge halkının neredeyse tamamının kendi ideolojilerine destek verdiğini iddia etmekte ve propaganda çalışmalarıyla bu durum kamuoyuna bu şekilde yansıtılmaktadır. Bu kapsamda, aynen bölücü terör örgütü tarafından propaganda aracı olarak kullanılan toplumsal

ve ekonomik alandaki çatışmalardan rahatsız olan ve kendilerini liberal olarak adlandıran Kürt aydınları - diğer etnik örgütlenmelerde görüldüğü gibi - bölücü terör örgütünün terörist mücadelesinde haklı gerekçelerinin olduğuna inanarak, terör örgütünün en büyük destekçilerinden biri olmuştur.

Bölücü terör örgütünün kendisini tüm Kürt kökenli vatandaşların temsilcisi gibi göstermesi ve bölgede yaşayan Kürt kökenli vatandaşlarla kalan kesimin sorunlar yaşaması gibi terör örgütünün ırkçı politikaları Çitlioğlu'nun yanısıra Özdağ, Vurucu ve Akbaş'ın (2011, s. 143) bölgede yaptığı araştırmalara göre de reddedilmiştir.

Bölgede iki ayrı temel etnik unsur bulunduğuna bilinmektedir. Bahsedilen bu iki farklı etnik unsurun kaynaşması tarihsel süreç içerisinde oldukça doğal bir şekilde gerçekleşmiş ancak sözü edilen kaynaşma süreci, bölgede bölücü terör örgütü PKK'nın ortaya çıkmasıyla, "PKK zeminine oturan etnik-ırkçı bir yaklaşım içerisinde gelişmektedir" (Özdağ, Vurucu, Akbaş, 2011, s. 44). Nitekim bölgede yaratılmaya çalışılan ayrıştırma hareketi Türk kimliği ile Kürt kimliğinin tamamen kopmadığını göstermektedir. Buna göre "Kürt kimliği, Türk kimliği ile inşa edilmeye çalışılan bağımsız siyasal Kürt kimliği arasında yer alan bulanık bir kimlik olarak görünmektedir" (Özdağ, Vurucu, Akbaş, 2011, s. 53). Ancak bölücü terör örgütünün kendi yarattığı ve bölge halkına aktarmaya çalıştığı mağduriyet ve ezilmişlik algısı Kürt kimliğinin oluşumunda büyük rol oynamaya başlamıştır. Bu nedenle, bölücü terör örgütü ile mücadelede Türk ve Kürt kimliklerinin birbirlerinden kopmadığı gerçeği üzerinde önemle durulması gerektiği düşünülmektedir.

Bölücü terör örgütünün yeni dönem stratejileri içerisinde, etnik unsurun yanısıra dini tabanlı propagandalar da görülmektedir. Bölge halkıyla yapılan söyleşide durum açıkça belirtilmiştir: "Birkaç sahte imam almışlar partiye adam vaaz veriyor. Kim ki kendi ırkına destek vermezse onun dini de namusu da yoktur" (Özdağ, Vurucu, Akbaş, 2011, s. 45) şeklindeki ifadelerle, halkın tamamen bölücü terör örgütünün propagandasına maruz bırakıldığı görülmektedir. Bölücü terör örgütü PKK, bölge halkının ve genel olarak Türk halkının dinine ne kadar bağlı olduğunu fark etmiş ve propaganda zeminini bu alana kaydırmıştır. Bu nedenle bölücü terör örgütüyle mücadelede dini boyutun da göz önünde bulundurulması önemli görülmektedir.

Daha önce bahsedildiği gibi insan kimliği 0-5 yaş arasında gelişmekte ve ergenlik dönemlerinde oturmaktadır. Bu yaşlarda çocuklar, kendi içlerinde bir kimlik arayışı içindedirler. Yaşlılarından farklı olmak ve onlardan üstün olmak amacıyla, bir gruba dâhil olmak ve bu grup içerisinde de ön plana çıkmak isteyebilirler. Bu içgüdüye sahip olan çocuklar, karizmatik bir liderin fikirleri etrafında kolayca toplanabilirler. Belirtmek gerekir ki; çocukların içlerinde bulundukları bu dönem,

bölücü terör örgütü PKK tarafından oldukça etkin şekilde kullanılmaktadır.

Bölücü terör örgütü PKK, yürüttüğü silahlı propaganda sayesinde halk üzerinde baskı, korku ve çaresizlik hissi yaratmış ve sindirilen halkın etnik kimliklerini koruması için terör örgütüne katılmasını zorunlu hale getirmeye çalışmıştır. Bölücü terör örgütünün düzenlediği 8'inci kongrede, terör örgütü etnik kimliklerine karşı tehdit unsuru oluşturan etkenleri ortadan kaldırmak amacıyla şiddete başvurabileceğini belirtmiştir. Bu durumu açıklayabilecek örneklerden biri, bölücü terör örgütünün kuruluş yıllarında, insan gücü toplamak ve sözde mücadelesine destek aramak için, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde başta Kürt kökenli vatandaşlar olmak üzere, etrafındakilere şiddet unsuru vasıtasıyla korku salması ve bölgedeki diğer tüm güçleri bastırmaya çalışması verilebilir.

Günümüzde yaşanan protesto olaylarında da görüleceği üzere, bölücü terör örgütü PKK, gençleri kolayca kandırabilmekte ve onları etrafında toplayabilmektedir. Çocuk yaştaki protestocular tarafından gerçekleştirilen eylemlerde, Türkiye Cumhuriyeti'nin güvenlik güçlerine çeşitli saldırılarda bulunmaktadır. Saldırıları gerçekleştiren çocuklar bazı bölücü terör örgütü mensupları tarafından kandırılmış ve kışkırtılmıştır. Bu nedenle bölücü terör örgütüyle mücadelede, terör örgütüne katılımın yaygın olduğu bu dönemdeki çocukları veya gençleri bilinçlendirmek oldukça önemli görülmektedir.

Sonuç olarak Ersever'in (2010, ss. 43-44) de belirttiği gibi, terör örgütü Türk kökenli vatandaşların, Kürt kökenli vatandaşlar hakkında önyargılı ve negatif bir düşünce yapısına sahip olmasını sağlamaya çalışmakta ve Kürt kökenli birçok vatandaşın da Türk kökenli vatandaşları, karşı etnik grubun temsilcisi olarak görüp onlara kaygılı ve endişeli yaklaşmasını istemektedir. Nitekim sözü edilenlerin aksine yapılan araştırmalar sonucunda bölgede bir Türk düşmanlığı görülmemektedir. Hatta oldukça kalabalık bir bölüm kendini Türk olarak nitelendirirken, Türklük kavramına da sempatiyle baktığı görülmektedir (Özdağ, Vurucu, Akbaş, 2011, s. 143). Bu nedenle yaşanan karşılıklı karmaşada çözüm, daha evvelden bahsedildiği gibi grupların soruna karşılıklı anlayış çerçevesinde yaklaşmasıyla ve her iki grubun da empati yapmasıyla sağlanabilir.

(2) Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Mağduriyet Algısı

Daha önce detaylı bir şekilde anlatılmaya çalışılan mağduriyet psikolojisi, teröristleri motive eden duyguların başında gelmektedir. Bölücü terör örgütü PKK üyesi teröristler Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde Kürt etnik kimliklerini kullanarak sözde mağduriyet algısı yaratmak istemektedirler. Bahsedilen bu mağduriyet durumu, bölücü terör örgütü mensuplarınca kuşaktan kuşağa

aktarılmakta ve bu durum semantik belleklere bu şekilde kazınmaktadır. Bu nedenle yürütülecek olan terörle mücadele stratejilerinin, sözü edilen mağduriyet algısı göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmesi önemli görülmektedir.

Özdağ, Vurucu ve Akbaş'ın (2011, s. 55) bölgede yaptığı araştırmalara göre bölgedeki mağduriyet algısı altı ana başlık altında toplanmıştır:

- (a) Devlet bu bölgeyi bilinçli olarak geri bıraktırmıştır.
- (b) Bölgenin geri kalmışlığı olmasının sebebi siyasilerdir.
- (c) Bölge geri kalmıştır; fakat batı bölgelerinde de geri kalmış yerler bulunmaktadır.
- (ç) Mağduriyetin suçlusu terör olaylarıdır.
- (d) Mağduriyetin kaynağı ekonomik faaliyet sahalarının olmaması veya eğitim alanında geri kalmışlıktır.

Bahsedilen tüm bu unsurlar ayrı yorumlamayı gerektirirken ortak olan tek bir kanı vardır ki, o da bölge halkının içerisinde bulunduğu işsizlik durumudur. Bu durum hem bölge halkını oldukça rahatsız etmekte hem de bölücü terör örgütü PKK'nın propaganda unsuru olarak sürekli kullanılmaktadır. Bu durum, bölgede yaşayanlardan biri tarafından; "PKK ne dedi yıllarca biliyor musun? Sizi bu fakirlikten kurtarmak, zenginleştirmek için bizim yanımızda yer alın. Sizin hakkınızı alacağız. Devlet buraya yatırım yapsaydı, milletin karnı tok olsaydı, vatandaş serbestçe Kürtçeyi konuşsaydı neden destek verecektik ki PKK'ye? Geri kalmışlık batıda birçok köyde de var. Ama PKK siz Kürt olduğunuz için bunu yapıyorlar diyor. PKK, Kürtlüğü kullanıyor..." şeklindeki ifadeleriyle açıklanmaktadır (Özdağ, Vurucu, Akbaş, 2011, s. 56). Bu ifadeler şüphesiz farklı görüşlere göre farklı sonuçlar doğurabilir. Ancak belirtmek gerekir ki; bölge halkında genel bir kanı olarak var olan sorunların nedenlerinden biri, etnik ayrılıkçı görüşü savunanların, bölücü terör örgütü PKK'yı desteklemelerinden kaynaklanmıştır. Bu nedenle, sözü edilen bu durum tamamen bir kısır döngüyü oluşturmaktadır. Tüm bu anlatılanlara rağmen Türkiye Cumhuriyeti son yıllarda geliştirdiği terörle mücadele stratejilerinde bölge halkına karşı olan tutumunu değiştirmiş ve bölgeye yatırım artmaya başlamıştır.

Yapılan araştırmalara göre, bölgede bir ayrımcılık olduğu düşünülmekte ve bu durum 5 ana tema üzerinde incelenmektedir. Bunlardan ilki Türkiye Cumhuriyeti'nin kendi vatandaşlarından kaynaklanan ayrımcılık olup, Kürt etnik kimliğine sahip kişilerle bölücü terör örgütü PKK'yı özdeşleştiren ve bölge halkını küçümseyen bir ayrımcılık türüdür.

İkinci olarak; muhtelif kaynakların ve güvenlik kuvvetlerinin ayrımcılığa neden olduğu ifade edilmektedir. Bir diğer ifadeyle, bölücü terör örgütünün propaganda zeminini oluşturan bir diğer unsur olan güvenlik güçlerinin uyguladığı aşırı kuvvet,

aşağılama veya toplum tarafından hor görülme durumu, teröristlerin mağduriyet algısının oluşumunda oldukça etkili olduğu düşünülmektedir. Güvenlik güçlerinin teröre yatkın kimlikleri gözaltına alma sürecinden sonra, o kişilerin terörist olma konusundaki karar verme süreçlerinde hızlanma olduğu gözlemlenmiştir. Başbuğ (2011, s. 102) bu durumu “PKK teröristleri olsun, diğer terör örgütlerinin mensupları olsun, hepsinin hapisaneleri bir yüksekokul ya da üniversite gibi eğitim gördükleri yerler olarak yüceleştirdikleri görülür.” şeklinde açıklamıştır. Bunun nedeni, terör örgütü yandaşlarının hapisanelerde mağdur sıfatıyla birbirleriyle daha fazla yakınlaşması ve bu sayede ortak bir geniş grup kimliğine inanmışlığın artması olarak belirtilebilir. Nitekim burada belirtilmek istenen sözü edilen teröre yatkın kimliklerin tutuklanmaması değil, tutuklanma evresinin mağduriyet algısı yaratmayacak şekilde, Türkiye Cumhuriyeti yararına sürdürülmesi gerekliliğidir.

Sözü edilen mağduriyet algısı Başbuğ tarafından bölücü terör örgütü PKK’nın gelişmekte olduğu 1987-1989 dönemlerinde de yaratılmaya çalışıldığı ifade edilmektedir. Bahsedilen bu dönemdeki gelişmeleri Başbuğ (2011, s. 96), “1987 yılında teşkil edilen OHAL Valiliği’nin, kanunla kendisine verilen yetki çerçevesinde kontrol edemediği veya koruma sağlamadığı köyleri boşalttırdığı ve yeni yerleşim yerlerine gönderdiği bir dönem olmuştur. Bu uygulama, ileride PKK tarafından çok istismar edilen bir konu olacaktır” şeklinde ifade edilmiştir. Bu durum bölge halkı üzerinde mağduriyet algısını kuvvetlendirmiş olup, bölücü terör örgütü PKK yandaşlarına terörist mücadelelerinde sözde haklı gerekçeyi oluşturduğu iddia edilmektedir.

Öte yandan, terörün artış gösterdiği yıllarda bölgede uygulanan OHAL durumunun devlet izniyle kalkmasından sonra, bölücü terör örgütünün bölge halkı üzerindeki etkisi fazlalaşmıştır. Bölücü terör örgütünün bölge halkının canına ve malına kast etmesi, halkın mahalle baskısına maruz kalması ve bununla beraber bölücü terör örgütüne destek verilmesi için uygulanan ekonomik baskılar, bölge halkını çaresiz bir durumda bırakmaktadır (Özdağ, Vurucu, Akbaş, 2011,ss. 213-214).

Tüm bunların yanı sıra, son yıllarda sorun hakkında bilinçlenmeyle beraber bu durumun ortadan kalktığı söylenebilir. Burada özellikle belirtmek gerekir ki, bölgede uzun yıllardır terörle mücadele eden güvenlik kuvvetleri, bölücü terör örgütü ve yandaşları tarafından sürekli kışkırtılmakta ve buna karşı diğer ulusların terörle mücadelelerinde giriştiği birçok yasadışı yöntemi uygulamamakta ve aksine bölge halkına oldukça yapıcı yaklaşmaktadır. Üçüncü olarak ise, medyanın ayrımcılığı kışkırtması durumuna değinilebilir. Bu durum, bölgede araştırma yapanlar tarafından oldukça etkili biçimde gözler önüne serilmektedir. Bölgede yapılan araştırma

esnasında terörist saldırılar gerçekleşmiş ve bu durum medyaya “Şırnak savaş alanına döndü”, “Şırnak’ta silahlar sabaha kadar susmadı” şeklinde tüm Türkiye’ye aktarılmıştır. Oysa bölgede bulunan araştırmacılar bölgeye geldiklerinde herkesin kendi işiyle ilgilendiğini ve sorunsuz bir şekilde diğer günlerde olduğu gibi araştırmalarını sürdürdüğü gözlemlenmiştir (Özdağ, Vurucu, Akbaş, 2011, s. 175). Bu durum medyanın olayları saptırması ve abartmasının boyutlarını göstermektedir. Medya, burada görevini yaptığını iddia etse de hazırladığı bu haberlerle bölücü terör örgütünün propagandasını yapmakta ve terör örgütünü kuvvetli göstermektedir.

Bölücü terör örgütünün savunduğu bu mağduriyet psikolojisinin bir diğer unsuru da seçilmiş travma ve zafer kavramlarıyla açıklanabilir. Bölücü terör örgütün PKK’nın tarihsel süreci içerisinde belirtildiği gibi dış güçler, Türkiye Cumhuriyeti içerisinde yaşayan Kürt kökenli vatandaşları kışkırtmak için I. Dünya Savaşı sürecinde etnik ayrılıkçı Kürtlere bağımsız bir ülke vaatlerinde bulunmuş; ancak bu vaatlerin yerine getirilememesi, etnik ayrılıkçı Kürtler üzerinde bir travma yaratmıştır. Bölücü terör örgütü PKK ise, bu travmatik yarayı sürekli gündemde tutmaya çalışmaktadır. Bu durumun, bölücü terör örgütüyle mücadelede göz önünde bulundurulmasının önemli olduğu düşünülmektedir. İşlenen bu tema sayesinde, Kürt halkında “Kürdistan devletinin” daha kurulmadan, parçalandığı algısı yaratılmak istenmiştir (HPG Broşürü). Bunun sonucunda, ayrılıkçı Kürtler kendi devletlerini kendileri kuracaklarına inanmış ve bahsedilen isyanlara ve terör eylemlerine girişmek için bu durumu esas almışlardır.

Bölücü terör örgütü PKK’lı teröristler kendi kimliklerini, seçilmiş travmalar sonucunda oluştuğunu iddia ettiği mağduriyetle özdeşleştirmiştir. Yaratılan bu mağduriyet durumu, bölücü terör örgütüne bağlı teröristlerin kimliklerinin adeta bir parçası halini almıştır. Bu durum, mağduriyet duygusunun birçok öz benlik savunmasını harekete geçirmesi olarak açıklanabilir. Bu kapsamda, mağduriyet ve Kürt kökenli vatandaşlar arasındaki ilişki düşünüldüğünde, bölücü teröristler açısından böyle bir psikolojik varlıktan bahsedilebilir. Bu nedenle, “başarının tehdidi” kavramında da açıklanmaya çalışıldığı gibi, terör örgütü bu mağduriyet durumundan vazgeçmek istememektedir; çünkü bu mağduriyet durumu terk edildiğinde örgütün kimlik kaybına uğrayacağı düşünülmektedir. Bunun sonucu olarak terör örgütü, Türk - Kürt ayrımı yaratmak ve Türk etnik kimliğini, Kürt etnik kimliğini sömürüyormuş gibi gösterip mağdurluk psikolojilerini kuvvetlendirmek istemektedir. Bu durum bir diğer ifadeyle, daha önce aktarılmaya çalışılan Ermeni toplumunun sözde soykırım iddialarıyla aynı özellikleri taşımaktadır. Nasıl Ermeni toplumu sözde soykırım iddiasını kendi kimliklerinin bir parçası gibi kabul etmişse, Kürtçü - bölücü kesim de yaşadıkları suni mağduriyet durumunun, hayati önem arz ettiğine inanarak

yaşamaktadırlar. Sözü edilen bu politik psikolojik yaklaşımın, bölücü terör örgütüyle mücadelede göz önünde bulundurulmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu ana kadar verilen tanımlamalar ışığında, bölücü terör örgütü PKK'nın motivasyon unsurlarından birinin de seçilmiş travmalar olduğu değerlendirilmektedir. Bölücü terör örgütü de bu bağlamda, kimi tarihsel olaylardan seçilmiş travmalar yaratmak gibi bir yöntem benimsediği görülmektedir. Bu amaç doğrultusunda, bir etnik çatışma ya da etnik sorun özelliği göstermeyen münferit ya da toplumsal olaylar ajite edilmekte ve bölücü terör örgütü PKK, Türkiye Cumhuriyeti'nin Kürt kökenli vatandaşlarının ihmal edildiği hatta ikinci sınıf olarak kabul edildiği bir algı yaratmaya çalışmaktadır. Bir yandan da bölgesel gelişmeler de dâhil olmak üzere, seçilmiş zafer örgüleri yaratmak suretiyle, Kürt kimliği ve ayrılıkçı karakter güçlendirilmeye çalışılmaktadır.

(3) Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Yapılanmasında Var Olma ve Ait Olma Kavramları

Bölücü terör örgütü PKK'lı teröristlerin gerçekleştirdikleri saldırıların altında yatan temel neden, Kürt kökenli vatandaşların sorunlarına çözüm aramak değildir. Sözü edilen toplum içerisinde, öz benlik kaybına uğrayan teröristlerin gerçekleştirdiği saldırıları, kendi varlıklarının devamını sağlayacak bir unsur olarak değerlendirmenin daha doğru olduğu düşünülmektedir. Bunun nedeni, terörist gruba dâhil olan kişinin kendini - belkide hayatında ilk defa - bir yere ait hissetmesinden kaynaklanmaktadır. Bu şekilde terörist, sahiplenilme duygusunu tatmakta ve bu duygudan vazgeçmenin, hayattan yok olmayla eş olduğuna inanmaktadır (Çevik, 2003, s. 473).

İçlerinde bulundukları inanmışlık ve bir gruba ait olma duygularıyla birlikte bölücü terör örgütü PKK'lı teröristler kendilerine katılımı arttırmak için bölgede oldukça yoğun bir baskı yöntemi uygulamaktadır. Bu kapsamda, Özdağ, Vurucu ve Akbaş'ın (2011, s. 25) bölgede yaptığı araştırmalara göre bölgedeki baskının hem fizyolojik hem de psikolojik boyutları olduğu gözükmemektedir. Bölgede yapılan araştırmalarda halktan seçilen bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının bölücü terör örgütü PKK'nın halk üzerindeki maddi ve manevi baskısını "bu bölgede yaşayan mecbur. Çoğu zaman makbuzla geziyorlar. Yardım etmesen elli yerden sorun yaşarsın. Mecbur taraf tutmak zorundasın. Her tarafta gizli bir baskı var..." sözleriyle ifade etmektedir.

Kısacası, bölgede üç çeşit baskıdan söz edilebilir. Bunlar; bölücü terör örgütünün uyguladığı "can ve mal güvenliği" baskısı, "mahalle baskısı" ve "ekonomik baskı" olarak belirtilebilir. Bu baskıların her birinin altında yatan psikolojik baskı ise

bölge halkından birinin “buradaki hiç kimse kendi iradesiyle hareket etmiyor” şeklindeki açıklamalarıyla ifade edilmiştir (Özdağ, Vurucu, Akbaş, 2011, ss. 25-26).

Bunun yanı sıra her terör örgütünde olduğu gibi, bölücü terör örgütü PKK’nın da otoriter bir lideri bulunmakta ve bölücü terör örgütü bu lider etrafında toplanmaktadır. Bölücü terör örgütünün hedeflediği etnik ayrılıkçı bir toplumun yaratılmasında terörist başı Öcalan oldukça etkili olmuştur. Tarihsel süreç içerisinde defalarca karşılaşıldığı gibi, terörist başı Öcalan’ın bölücü terör örgütü için hazırladığı tüzük ve parti programları, söylemleri ve politik raporları aynen kabul edilmekte ve bölücü terör örgütü yandaşları tarafından liderliği tartışılmamaktadır. Bölücü terör örgütü, özellikle terörist başı Öcalan yakalandıktan sonra, onu daha fazla sahiplenmiştir. Burada amaç terörist başını mağdur olarak göstermektir. Bu kapsamda bölücü terör örgütünün düzenlediği 13 ve 14’üncü kongrelerde alınan kararlar doğrultusunda terörist başı Öcalan’ın sahiplenilmesi ve özgürlüğü için çaba gösterilmesi temel eksen olarak belirtilmiştir.

Etnik ayrılıkçı terörist gruplarda, korku kültürü tanımında da ifade edildiği gibi “tek bir otorite olma fikri esastır”. Bu tip yapılanmalar içinde otoriteye karşı gelen unsurlar tamamen ortadan kaldırılır. Bu yüzden, terör eylemi dışı yönelik olduğu kadar içe yönelik olarak da ifade edilebilir. Bu duruma verilebilecek en açıklayıcı örneklerden biri, bölücü terör örgütünün kuruluş yıllarında, insan gücü toplamak ve sözde mücadelesine destek aramak maksadıyla, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri’nde başta Kürt kökenli vatandaşlar olmak üzere, etrafındakilere şiddet unsuru vasıtasıyla korku salmaya ve bölgedeki diğer tüm güçleri bastırmaya çalıştığı olarak ifade edilebilir. Bu şekilde, bölücü terör örgütü tarafından bölgede güç kazanmak ve diğer yapılanmaları kendi bünyesine dâhil etmek amacı güdülmüştür.

Terörist başı Öcalan, bölücü terör örgütünü kurmaya karar verdiği ili Diyarbakır olarak seçmiştir. Diyarbakır daha önce bahsedildiği gibi, bölücü terör örgütünün sözde mücadelesinde oldukça önemli bir yer teşkil etmektedir. Burada bölücü terör örgütü Diyarbakır’ı ön planda tutarak örgütün Kürt kökenli vatandaşları temsilen kurulduğunu iddia etmekte ve yaratmak istediği geniş grup kimliği içerisinde Kürtler, Diyarbakır ve bölücü terör örgütü PKK üçlüsünü bir arada tutmaya çalışmaktadır. Oluşturulmaya çalışılan ortak bir toprak parçası ve buna bağlı olarak terör örgütünün sözde bayrakları, flamaları ve posterleri geniş grup kimliğini oluşturabilmek için ilk adım olarak görülmektedir. Bu nedenle sözü edilen flama ve posterlerin yasaklanması, bölücü terör örgütüyle mücadelede yüzeysel bir adım olarak görülmektedir.

1999 yılında, terörist başı Abdullah Öcalan’ın yakalanmasıyla birlikte, örgütte yeniden yapılanmalar hız kazanmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken husus,

bölücü terör örgütü liderlerinin yakalanmasına rağmen örgütte tam anlamıyla bir otorite boşluğunun oluşmamış olmasıdır. Örgüt içerisinde bir panik havası yaşandığı ve örgütün sözde organları arasında ufak çaplı çatışmalar olduğu doğrudur. Ancak, lider olma yolunda, baskılar sonucu kimse kendini aday göstermemiş veya gösterememiştir. Bir sonraki kongre kararlarından da görüleceği gibi, terör örgütü tek liderlerinin terörist başı Öcalan olduğunu belirterek, terör örgütü içerisinde herhangi bir otorite boşluğu oluşması durumuna fırsat tanımamıştır. Örgütün bu girişimi, daha önce bahsedilen grup kimliği oluşumundaki liderin katkısı boyutlarında incelendiğinde, terörist başı Öcalan'ın bölücü terör örgütü PKK içerisinde etkisini ve örgüt elemanlarının sözde liderlerine olan bağlılık ve inanmışlık duygusunu ortaya koymaktadır.

Bunların yanı sıra, dış destek kazanabilmek maksadıyla gerçekleştirilen yasa dışı 8'inci kongrede de terör örgütü kurucuları ve Hz. İsa ve havarileri arasında benzerlik kurulmaya çalışılmış ve bu sayede Avrupa'daki bölücü terör örgütü PKK imajını semantik belleklerde "bizden ya da bize ait" olarak yaratmaya çalışmıştır. Bu durum son yıllarda bölücü terör örgütü mensubu imamların din unsurunu kullanarak Türk toplumu içerisinde ortaya çıkışı muhafazakâr kesimin sempatisini kazanmaya çalıştığı şeklinde yorumlanabilir. Söz konusu girişimin önlenmesinin, bölücü terör örgütüyle mücadelede önemli bir noktayı oluşturduğu düşünülmektedir.

(4) Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Medyayı Kullanması

Bölücü terör örgütü PKK, diğer terör örgütleri gibi sansasyonel eylemlere girişerek toplum üzerinde korku yaratmaya çalışmış ve Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde halkı zorla kendi yanına çekmeye çalışmıştır. Bu durum bölücü terör örgütünün 2'nci kongresinde aldığı "büyük bir eylemle silahlı propagandadan gerillaya geçişin yapılması" kararında da görülmektedir. Sansasyonel terörist eylemlerini arttırmaya çalışan terör örgütü, 6'ncı kongrede aldığı kararla intihar türü eylemlere girişileceğini ifade etmiştir.

Bölücü terör örgütünün gelişim sürecinde bir diğer amacı da aldığı kararlarla sürekli ülkelerin dış desteğini kazanmak istemesidir. Türkiye Cumhuriyeti, komşularının bölücü terör örgütü PKK'ya yardım ve yataklık yaptığı bir coğrafi konumda bulunmaktadır. Bölücü terör örgütü, diğer devletlerin Türkiye Cumhuriyeti üzerindeki planlarını idrak etmiş ve bu nedenle yürüttüğü eylemlerde genellikle diğer devletlerin kurumlarına ve vatandaşlarına zarar vermemeye çalışmıştır. Bu sayede bölücü terör örgütü dünya kamuoyunda meşruiyetini arttırmaya çalışmıştır. Bu nedenle, bölücü terör örgütüyle mücadelede, terör örgütünün dış güçler üzerindeki etkisinin engellenmesi oldukça önemli görülmektedir.

Bölücü terör örgütü PKK, bu amaçları doğrultusunda basın yayın organlarını da etkili biçimde kullanmaktadır. Bölücü terör örgütünün 4'üncü kongrede aldığı kararlar çerçevesinde, Avrupa'da yayın faaliyetlerine başlamış ve bu sayede halkın kolaylıkla dikkatini çekebilmiştir. Aynı şekilde 6'ncı kongrede Med-TV'nin kurulması ve zaman içerisinde geliştirilerek değiştirilmesi de bu amaç doğrultusunda düşünülebilir.

Romano (2002, s.130), bölücü terör örgütü PKK'nın kitle iletişim araçlarına başvurusunun bazı nedenlerini sıralamıştır. Bunlardan ilki, terör örgütünün bir araya toplamaya çalıştığı Kürt etnik kökenli insanların dağınık bir coğrafi zeminde bulunmasıdır. Bu insanların fiziksel olarak aynı çatı altına gelmesi mümkün olmadığından, kitle iletişim araçlarıyla iletişim hem daha ucuz hem daha kolay görülmektedir. Romano (2002, s. 134), Kürt etnik kökenli insanların bulundukları ülkeler içerisinde baskı ortamı içinde yaşadığı ve bu yüzden sesini dış dünyaya duyurmak amacıyla kitle iletişim araçlarına başvurduğunu iddia etmektedir. Ayrıca, Kürt etnik kökenli insanların modernleşmeyle birlikte kitle iletişim araçlarına ilgisinin artması, bölücü terör örgütünü, propaganda amacıyla bu araçları kullanmaya itmiştir.

Günümüzde bölücü terör örgütü ve yandaşları tarafından gündemde tutulan etnik kökenli tartışmalar, çok önceleri ortaya atılmıştır. Bunların en önemlilerinden biri; terör örgütünün ana dil konusunu devamlı propaganda unsuru olarak kullanmasıdır. Okullarda Kürtçe eğitim yapılabilmesi, basın yayın organlarının Kürtçe bildiriler dağıtabilmesi ve hükümetin Kürt sorununa yönelik girişimlerde bulunması uzun yıllardır tartışılan konulardır. Nitekim sorun günümüz şartları içerisinde ele alındığında, izlenilen devlet politikalarında Kürt kökenli vatandaşların kimliklerini tehdit eden herhangi bir unsur değerlendirilmemektedir. Devlet eliyle Kürtçe yayın yapan bir televizyon kanalı bulunmakta (TRT-Şeş), Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne yeni birçok yatırım yapılmakta, Kürt kökenli vatandaşların temsilcisi olarak görülmese de, bölücü ayrılıkçı hareketi destekleyen Kürtlerin sözde temsilcileri mecliste bulunmakta ancak, terör sorunu halen devam etmektedir. Bu durum göstermektedir ki; bölücü terör örgütü PKK'nın amacı sadece terör yapmaktır. Bölücü terör örgütü, geçmişte olduğu gibi bugün de Kürt kökenli vatandaşların isteklerini temsil etmemekte, yalnız yürüttüğü propaganda sayesinde kendini tüm dünya kamuoyuna Kürtlerin temsilcisi olarak yansıtmaktadır.

(5) Bölücü Terör Örgütü PKK'nın Terörist Profiline İlişkin Tespitler

Çalışmada aktarılan bölücü terör örgütünün gelişim sürecinin ayrıntılı analizinin nedeni, örgütü detaylarıyla tanımak ve ileride oluşturulacak örgüt eleman profilinin daha kolay anlaşılmasını sağlamaktır. Önceki bölümlerde, teröristlerin

psikolojik yapısı incelenmeye çalışılmış olup, bu bölümde konu daha özel bir çerçevede ele alınmaya çalışılarak, bölücü terör örgütü PKK mensuplarının yapısı ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır.

Daha önce Crenshaw'ın (1981, s. 390) terörizmin ortaya çıkışındaki nedenleri açıklarken belirttiği gibi, aynı sorunlarla karşılaşan her grubun terörizme başvurmamasının nedeni, bireylerin kişisel yaşamlarındaki psikolojik alanların incelenmesiyle ortaya çıkabilir. Bu kapsamda teröristler - her ne kadar deli veya ruh hastası olarak görülme de - geçmişlerinde psikolojik sorunlarla karşılaşmış kişilik yapısına sahip bireyler olarak ifade edilebilir. Bu nedenle, terörist odaklı yürütülen terörle mücadele stratejilerinde, teröristlerin bu özelliklere sahip olduğunun bilinmesi mücadele edilen düşmanı tanımak açısından önemli görülmektedir.

Bölücü terör örgütü PKK, genel başkanlık ve genel başkanlık konseyi, merkez komitesi, merkez disiplin kurulu, eyalet yapılanması, bölge komiteleri, yerel komiteler ve hücreler şeklinde yapılanmıştır (İddianame, ss. 8-9). Terör örgütünün sözde genel başkanlık statüsü, örgüt içerisinde "önderlik" olarak adlandırılmakta ve örgütün yürüttüğü her türlü eylem, strateji, taktik ve propaganda faaliyetleri, sözde genel başkan statüsünün tek hâkimi terörist başı Öcalan tarafından yürütülmektedir.

Daha önce belirtilen, liderlerine inanmış ve onlara sonsuz güvenen toplulukların geniş grup kimliklerine olan bağlılığı burada da göze çarpmaktadır. Bölücü terör örgütü PKK yapılanması içerisinde, terörist başı Öcalan'ın genel başkan veya önderlik statüsüyle verdiği kararlar asla değiştirilemez ve yerine getirilmesi mecburi kararlar olarak nitelendirilmektedir (Volkan, 1997, s. 300). Sözü edilen bu iç dinamik unsurunun göz önünde bulundurulması, bölücü terör örgütüyle mücadelede terörist başı Öcalan'ın terör örgütü içerisindeki etkinliğinin ortadan kaldırılması ve bununla beraber terör örgütünün tasfiyesinin kolaylaşması açısından önemli görülmektedir.

Scheuer'in (2006, s. 3) bahsettiği gibi, eğer amaç terör örgütünü yok etmekse, ilk başta örgüt liderinin düşünce şeklini ve motivasyon unsurlarını belirlemek gereklidir. Örgüt liderinin örgüt için önemi, ABD'nin yürüttüğü operasyon sonucunda El Kaide terör örgütü lideri Usame Bin Ladin'in öldürülmesiyle tekrar tartışılmaya başlamıştır. Bu konuda Prof. Dr. Hasan Köni, örgüt liderinin öldürülmesiyle örgütün hareketlerinin azalacağını, aynı durumun daha önceleri Che Guevera'nın öldürülmesiyle de Latin Amerika ülkelerinde sol ideoloji tabanlı örgütlerin hareketlerinde azalmaların gözlemlendiğini dile getirmiştir. Bu durumun temel nedeni, örgütün içerisinde bulunduğu psikolojik durum olarak belirtilebilir. Terör örgütlerinde lider, o görüşün ve o örgütün sembolü olarak değerlendirildiğinde, kendisinin varlığı terör örgütü için oldukça önemli görülmekte ve yokluğu da terör

örgütü mensuplarında yüksek oranda moral bozukluğuna neden olacağı düşünölmektedir (Habertük Gazetesi, 2011).

Kısacası terör örgütü liderinin, özellikle karizmatik bir lider özelliği taşıyorsa, örgüt içinde yaratacağı etki oldukça önemli kabul edilmektedir. Durum, bölücü terör örgütü PKK örneğine uyarlanırsa, Ersever'in (2010, ss. 189-190) belirttiği gibi, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşıyan etnik ayrılıkçı - bölücü Kürtler için (sözde) lider olarak kabul edilen terörist başı Öcalan'ın, bölücü terör örgütü içerisindeki önemi ve etki kapasitesi oldukça yüksek olduğu belirtilebilir.

Bölücü terör örgütü PKK içerisinde terörist başı Öcalan'ın oluşturmaya çalıştığı terörist profili, aslında her örgüt için geçerli olabilecek temel yapı taşlarından birini oluşturmaktadır. Şemdin Sakık (2005, s. 140), terörist başı Öcalan'ın bölücü terör örgütü içerisinde yaratmaya çalıştığı militan profilini: "Çalışmalarında başarılı militan, başarılarından moral alır. Bu moral kendisine manevi bir güç olur. Taze manevi güç yeni başarılar getirir. Başarılar militanı yükseltir. Toplum içinde tanınıp, tutulup, efsaneleşir. Efsaneleşen güçlenir. Efsaneleşip güçlenen her zaman tehlikelidir" şeklinde belirtmektedir.

Daha önce de belirtildiği gibi, teröristler toplum içerisinde kendilerini ezilmiş ve mağdur edilmiş olarak gören ve toplum tarafından dışlanmış kişiliklerdir. Bu tip karaktere sahip olan kişiler yukarıda belirtilen militan özellikleri sayesinde bölücü terör örgütüne kolayca entegre olabilmekte ve yürüttüğu sözde mücadelede kendini güçlü görebilmektedir. Sözü edilen bu politik psikolojik yaklaşım, bölücü terör örgütü ile mücadelede terör örgütünün yapısal karakterini ortaya çıkarması sebebiyle önemli görölmektedir.

Bölücü terör örgütü PKK'nın yönetici kadrosunun yanında, silahlı saldırılarına birebir katılan militan kadrosu da bulunmaktadır. Bu kadronun en belirgin ortak özelliklerinden birinin, bu teröristlerin "... büyük bir çoğunluğunun, kendi istek ve iradeleriyle terör örgütlerine katılmadıkları, örgütlerin birebir propaganda yöntemlerini kullanarak onları kazandıkları" olduğu söylenebilir (Alkan, 2009, s. 6). Özönder'in bölücü terör örgütü üyesi olmaktan tutuklu 1003 terörist üzerinde yaptığı çalışmada, tutuklu olan teröristlerin %73'ünün bölücü terör örgütü mensupları tarafından bulundukları ve onlar vasıtasıyla terör örgütüne katıldıkları belirtilmektedir (Alkan, 2009, s. 6, Özönder, 1998, s. 295).

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 262 tutuklu bölücü terör örgütü PKK mensubu üzerinde yaptığı bir anket çalışmasında, terör örgütü üyesi katılımcıların, %54'ünün 14-25 yaş grubu arasında, %34'ünün 26-37 yaş grubu arasında, %12'sinin 38-58 yaş grubu arasında olduğu belirtilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre, terör örgütü mensuplarının çoğunlukla genç nüfustan oluştđu

gözlemlenmekte ve bu durum daha önce ortaya atılan bölücü terör örgütünün özellikle ergenlik dönemindeki gençleri daha kolay etkileyebildiği tezini doğrular niteliktedir.

Yapılan anketin diğer sonuçları ise bölücü terör örgütü üyelerinin öğrenim durumlarına göre dağılımlarını göstermektedir. Buna göre bölücü terör örgütü üyelerinden; % 11'i üniversite, % 16'sı lise, % 13'ü ortaokul, % 39'u ilkokul mezunu olup % 12'si yalnızca okur-yazar olmakta ve % 9'luk bir kesim de eğitimsiz olarak kabul edilmektedir. Buradan çıkarılacak sonuç, bölücü terör örgütü üyelerinin bir kısmının eğitimsiz ve cahil olduğudur. Bununla beraber sonuçlar, daha önce belirtildiği gibi tüm terör örgütü elemanlarının cahil olmadığı gerçeğini kanıtlar niteliktedir.

Bölücü terör örgütü PKK bünyesinde, terörist başı Öcalan'ın yakalanmasından sonra KADEK'in KONGRA-GEL'e dönüştürölmesi sürecinde yaşanan fikir çatışması, örgüt üyeleri arasında genel olarak ayrışmalara neden olduğü düşünülmektedir. Nitekim bu durum, beklenenin aksine örgütün yürüttüğü sözde mücadelesini sekteye uğratmamış olup, fikir tabanında yaşanan bu ayrılığın, terör örgütünün silahlı saldırılarında pek fazla görölmediği söylenebilir.

BEŐİNCİ BÖLÜM

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Bu tez çalışması, etnik ayrılıkçı bölücü terör faaliyetleriyle mücadelede, özelde bölücü terör örgütü PKK örneği üzerine eğilerek, politik psikolojik süreç ve faktörleri incelemeye odaklanmıştır. Yaşanılan temel zorluk, bu konuda literatürün oldukça kısıtlı olması şeklinde belirtilebilir. Öyle ki; terörizmin politik psikolojisi üzerine verilen eserlerin nicel yetersizliği, birçok yerde, yazarın disiplinler arası analizlere fazlasıyla gereksinim duymasına neden olmuştur. Konunun işlevsel biçimde işlenmesi ile açıklayıcı teorik çerçevenin örnek olaya uygulanması gibi iki önemli akademik kaygı, tez çalışmasının düşünsel çerçevesini oldukça zorlamıştır. Zaman zaman, analitik bağlantının örnek olay ya da teorik alt yapıyı ikinci plana atacak şekilde zayıflaması, konuyu doğrudan ele alan çalışmaların oldukça sınırlı olmasından kaynaklanmaktadır. Daha açık bir ifadeyle, terörle mücadelenin ve terörizmin psiko politiği henüz gelişmekte, hatta gelişme istikametlerini ve gereksinimlerini belirlemede olan unsurlardır.

İnsanlar karar verme süreçlerinde farklı motivasyon unsurlarının etkisi altında kalabilirler. Bu durum, yapılması planlanan istihbarat analizlerinde bireyin yanlılıktan uzak bir tutum sergileyememesine neden olmaktadır. Bu alanda politik psikoloji sayesinde, karşılaşılan sorunun altında yatan etkenlerin belirlenebilmesiyle, sorunun üstesinden gelmek çok daha kolay gözükmektedir.

Politik psikoloji, yapısı itibariyle geniş bir araştırma alanına sahip olup bu alan, sıradan verilen politik kararların incelenmesi olabileceği gibi, yine politik tabanlı bir hareket olarak tanımlanabilen terörizme neden başvurulduğu konusunu da kapsayabilmektedir. Burada politik psikolojinin, psikoloji ve politik kararların analizi sonuçlarına odaklandığı ve disiplinler arası bir analizle terörizm sorununa yaklaştığı gerçeğiyle karşılaşılmaktadır.

Politik karar verme süreçlerinde genel olarak halkın davranışı incelenebildiği gibi, aynı zamanda karar verici mekanizma olarak tanımlanan seçkin kesimin de tutum ve davranışları incelenmektedir. Disiplinin bu alanda mikro analiz seviyesinde çalışmalar yürütmesinin nedeni, insan unsurunun çağımızda görülen bilgi bombardımanı içerisinde limitli bilişsel kapasiteye sahip olması ve bunun sonucunda irrasyonel karar verebilmesinden kaynaklanan sorunlardır. Yaşanan bilgi bombardımanı nedeniyle, karşılaşılan sorunun tüm olasılıkları, karar verici tarafından irdelenememekte, yalnızca birey tarafından ayırt edilebilen kısımları analize dâhil edilmektedir. Öte yandan, uluslararası ilişkilerde birey düzeyindeki figürlerin kararlarının yarattığı etkiler göz önünde bulundurularak, fonksiyonel

çerçeve de ğerlendirildiğinde politik psikoloji, kriz çö zme faaliyeti olarak da tanımlanabilmektedir. Bu tanımlamalardan yola çıkarak, disiplinin, istihbarat analizleri için bir denetim mekanizması olduğunu söylemek herhalde yanlış olmayacaktır.

İstihbarat analizlerinde insan unsurunun limitli bilişsel kapasitesi dışında karşılaşılan en temel sorun, yapılacak olan analizde algısal ön kabullerden etkilenme durumu ve bunun sonucunda yanlılıktan uzak, objektif karar verebilmenin zorluğudur. İstihbarat analizlerinin terörle mücadelede operasyonel ve taktik düzeyler içerisindeki önemi değ erlendirildiğinde ise politik psikoloji, sıklıkla başvurulmuş bir disiplin olarak karşımıza çıkmaktadır. Terörle mücadelede yürütö len istihbarat çalışmaları; temel olarak terör örgütünü tanıma, örgütün hassas noktalarını ve motivasyon unsurlarını belirlemede oldukça önem arz etmektedir.

Günümüz terörle mücadele stratejilerinin geçmişe kıyasla farklı oldu ğu iddia edilebilir. Bunun temel nedeni, gerçekleştirilen yeni saldırıların yalnız silahlı alan odaklı olmamasıdır. Söz edilen yeni saldırılar, birçok farklı cepheden birbirleriyle koordineli yürütö len unsurlardan oluşmaktadır.

Terörle mücadelede, tüm saldırıları durdurmak imkânsız olarak görö lse de, önemli olan bu saldırıları en aza indirgeyebilmektir. Gerçekleşecek olan en ufak bir saldırıyı durdurmak dahi mücadelede olumlu kabul edilmektedir. Nitekim terörle mücadele eden hiçbir hükümet, mücadele hakkında tüm doğ ruları, tüm gerçekleri bilme potansiyeline sahip değildir. Saldırıların kısa vadede, ancak önceden alınan etkin istihbari bilgilerin doğru analizi ile veya uzun vadede terör örgütlerinin fikir yapısı, organizasyon şekli ve terörist profillerinin oluşturulması ile önlenebileceğ i düşünö lmektedir.

Mücadelede düşmanı yanlılıklardan uzak ve empati yaparak tanımlamak, etkin çö züm açısından oldukça önemli görö lmektedir. Michael Scheuer (2005, ss. 163-168), ABD'nin El Kaide terör örgütüne karşı yürüttüğü mücadelede ABD'li yetkililerin terör örgütüne bir nevi imparatorlara ait olan kibirle küçük görerek yaklaştığını belirtmekte (Imperial Hubris) ve bu nedenle, terör örgütünün yanlılıklardan uzak analizlerinin yapılamadığını belirtmektedir. Terör örgütlerinin yapısı, organizasyon şekilleri, motivasyon unsurları ve terör örgütlerine karşı yürütö len mücadeleler farklı olsa da, aynı durumun Türkiye Cumhuriyeti için de geçerli sayılabileceğ i düşünö lmektedir. Burada belirtmek istenen, bölücü terör örgütü PKK'nın ortaya çıktığı ilk yıllarda - ABD örneğinde görö ldüğü gibi imparatorlara ait kibirle küçük görerek - "bir avuç eşkıya" şeklindeki tanımlamalarından, bugün birçok masum insanın öldürö lmesine neden olan ve Türkiye Cumhuriyeti'nin günümüz şartlarındaki öncelikli sorunlarından birini oluşturan bir örgüt halini almasıdır.

Karşılaşılan herhangi bir terörist saldırı sonucunda, hükümetlerin ilk başta kendilerini ve izledikleri stratejileri gözden geçirmesi gerekebilir. Saldırıları sonucunda panik ve korku havası yaşanacağından, ani reaksiyonlar vererek kamuoyunda teröristlere bu saldırının bedelinin ödettirileceğı güveni yaratılmalıdır. Aksi takdirde saldırılar sonucunda oluşan "Travma Sonrası Stres Bozukluğu" (Posttraumatic Stress Disorder) bulgularının şiddetleneyeceğı görülmektedir (Roy, 2007, s. 146). Bu nedenle, gerçekleşen terörist saldırılar sonucunda bugüne kadar yapılanların işe yaramadığını düşünmek ve yılgınlık duygularına kapılmak mücadelenin geri kalanı için oldukça olumsuz kabul edilmektedir. Söz edilen bu hususun, bölücü terör örgütü PKK ile mücadelede göz önünde bulundurulması oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

Bahsedilen durum, ABD Ulusal Terörle Mücadele Merkezi (National Counter-Terrorism Center) direktörü Michael E. Leiter (CSIS, 2010) tarafından, terörizmin ve terörle mücadele yöntemlerinin ülke gündeminde çok fazla tutulmaması gerektiğini ifade etmesiyle de açıklanmaktadır. Leiter, terör ne kadar gündemde tutulursa teröristlerin istediğı ortamın sağlanmış olacağını belirtmektedir. Bu nedenle, terörle mücadelede en önemli unsurlardan biri, yapılan saldırıların gündemde tutulma süresinin kısaltılmasıdır. Bir diğer ifadeyle, teröristlerin günlük hayattan biran önce çıkarılması gereklidir. Burada en önemli görev bahsedildiğı gibi tabi ki medyaya düşmektedir. Bu durum, bölücü terör örgütü PKK'nın saldırılarının, Türk medyası tarafından günlerce gündemde tutulmasının mücadele açısından olumsuz bir durum yarattığı düşüncesini akıllara getirmektedir.

Anlatılanlar çerçevesinde terörle mücadelede izlenilmesi önemli görülen hususlardan birinin, terörizmin faaliyet gösterdiği ve teröristlerin yoğun olarak var olduğu bölgelere yönelik yapıcı faaliyetlerde bulunulmasıdır. Gerçekleşen saldırı sonrasında, saldırıyı destekleyen grubun yeniden farklı bir ideolojiyle yapılanmasının sağlanması ve halk olarak bu gruba daha fazla kucak açılması gerektiğine inanılmaktadır.

Ülkelerin karşılaştıkları terör sorunları farklı unsurlara dayandığı için, farklı mücadele stratejilerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bir diğer ifadeyle, her ülkenin, karşılaştığı terör örgütüne göre daha öznel bir mücadele yöntemi belirlemesi, mücadelede etkin sonuca ulaşmak açısından önemli kabul edilmektedir. Örneğın, ABD'nin El Kaide terör örgütü için yürüttüğü mücadele, örgütün farklı yapılanmalardan oluşmasından, mücadele edilen bölgenin şartlarına kadar farklı unsurlar içerdiğinden, Türkiye Cumhuriyeti'ne aynen uygulandığı takdirde, bölücü terör örgütü PKK ile mücadele açısından istenilen başarıya ulaşamayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle, politik psikoloji disiplini çerçevesinde yürütülecek olan

özel istihbarat analizlerinin - durum TSK açısından değeriendirildiğinde - bölücü terör örgütü PKK ile mücadelede silahlı alana büyük oranda katkısı bulunacağı ifade edilebilir. Bu duruma ilave olarak belirtilebilir ki; psikolojik operasyonlarla DYÇ'ler birbirine oldukça bağı ve silahlı kanada ek olarak yürütölmesi gereken operasyonlardır. DYÇ'nin asıl hedefi askeri değı, siyasi olarak tanımlanmaktadır.

Terörizmin, uluslararası alanda ortak bir tanımının yapılması, siyasi amaçlarla ilişkili olmasından ötürü oldukça güç kabul edilmektedir. Bunun yanı sıra terörizmin, ortaya çıkmasına neden olan temel unsurlarından, mücadele yapısından ve alınacak önlemler açısından ortak tanımları yapılabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında yapı itibariyle terörizmin, gerilla usulü savaş taktikleriyle mücadele mantığını temel aldığı söylenebilir. Gerilla usulü mücadelenin benimsediğı stratejilerden biri de "kaçak dövüşmektir". Burada ifade edilmek istenen husus, terör örgütünün yerleşik silahlı bir yapıya sahip olmaması durumudur. Nitekim, Türkiye Cumhuriyeti'nin terörle verdiğı mücadele örneğinde görüldüğü gibi, terörizmi etkisiz hale getirmek için silahlı mücadele tek başına yeterli olmamaktadır. Değışen dünya düzeni içerisinde ölkeler, terörle mücadele stratejileri içerisinde silahlı alanda mücadelenin yanında, psikolojik alanda da kendilerini güçlendirmişlerdir. Bu anlamda terör örgütlerine karşı psikolojik alanda yürütölcek mücadele, sahada güvenlik güçlerini mücadeleye teşvik ettiğı gibi, karşı tarafın savunma direncinin de yıkılmasını sağlayacaktır.

Terörizmin tanımlanmasında karşılaşılan zorluk, aynı şekilde teröristlerin tanımlanmasında da ortaya çıkmaktadır. Teröristler, mücadelelerinde uyguladıkları gibi vur-kaç taktiğı ile hareket eden kişilik yapısına sahip diğeri insanlarla karşılaştırıldıklarında, bölünmüş ruhsal kişiliğe ve inandıkları ideoloji doğrultusunda sapkınlığa yönelen insanlar olarak belirtilebilmektedir.

Terörle mücadele ve teröristle mücadele ayrı kavramlardır. Teröristle mücadele güvenlik güçlerine ait bir olgudur. Ancak terörle mücadele, devletin topyekün bütün kurum, kuruluş ve insani gücüyle yürüttüğü bir mücadele olarak kabul edilmektedir. Nitekim teröristle mücadele de kendi içerisinde ikiye ayrılmaktadır. Bunlar; silahlı alanda verilen mücadele ve psikolojik alanda verilen mücadeledir. Politik psikoloji disiplini, teröristin psikolojik yapısını çözmeye çalışan bir disiplin olduğundan ötürü silahlı mücadeleye, yalnızca teröristleri psikolojik anlamda çözümleyerek katkıda bulunmaktadır. Psikolojik anlamda teröristler, terörist olma faaliyetini gerçekleştirmeden evvel travmalarla karşılaşmış, çevresi tarafından örselenmiş, hırpalanmış ve toplum tarafından yalnızlığa itilmiş kişiler olarak tanımlanabilmektedir. Tüm bu psikolojik özelliklerinin yanı sıra, teröristlerin terör örgütlerine dâhil olmalarının nedeni, devlet tarafından ötekileştirilmek ya da

ekonomik anlamda devletten destek görmemek olarak da belirtilebilir. Ancak unutulmamalıdır ki, teröristlerin içinde yaşadıkları sosyo-ekonomik ve sosyo-politik ortam, onların terörist olma faaliyetlerini yalnızca tetikler niteliktedir. Daha açık bir anlatımla, bireyin terörist olma süreci çok faktörlü bir yapı arz etmektedir ve tek bir parametre bağlamında basit bir sebep - sonuç ilişkisine indirgenmesi açıklayıcı değildir.

TSK'nın 26'ncı Genelkurmay Başkanı olan Org(E) İlker Başbuğ (2011, ss. 100-101) terör örgütlerinin devamlılığının göstergesi olan iki temel unsurdan söz etmiştir. Bunlardan ilki terör örgütüne terörist katılımının devam etmesi; ikincisi ise dağda veya kırsal alandaki teröristlerin örgütten ayrılmaması olarak belirtmiştir. Bu nedenle terör örgütlerine katılımın nedenleri ve katılımın kontrol altında tutulması terörle mücadelede ülkelerin izleyeceği öncelikli tedbirler olarak ifade edilebilir (Post, 2005, ss. 634-635).

Belirtilenlerin yanı sıra, Türkiye Cumhuriyeti'nin yürüttüğü terörle mücadele stratejilerinde yetersiz kaldığı düşünülmektedir. Zira sorunun teşhisi baştan yanlış konmuştur. Bu sorunun Kürt sorunu olarak dile getirilmesi, soruna diğer Kürt kökenli vatandaşların da dâhil edilmesine zemin sağlamaktadır. Bu nedenle, mücadelenin tanımlanmasında kullanılan ifadelerin seçimi oldukça önem arz etmektedir. Sorunu doğru teşhis etmek kadar, çözümü isabetli adlandırmanın da önemli olduğu düşünülmektedir. Çözüm stratejisini Kürt açılımı olarak adlandırmak, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde olan Kürtlerin hepsinin sorun yaşadığını varsaymak olarak algılanabilir.

Bölücü terör örgütü PKK ile mücadeleye politik psikolojik perspektiften bakıldığında, mücadeledeki ilk amacın; bölücü terör örgütü PKK'yı tanımak, örgütün kendini nasıl gördüğünü ve halka nasıl gösterdiğini anlamak ve bu amaçlar doğrultusunda propaganda faaliyetlerini belirlemek esas alınmaktadır. Araştırmalarda görülen odur ki; terör örgütlerinin hayatta kalabilmeleri için, ilk başta kendilerinin de körü körüne bağlı oldukları "ulvi" bir amaçları olması gereklidir. Sözü edilen bu politik psikolojik yaklaşımın, bölücü terör örgütüyle mücadelede göz önünde bulundurulması önemli görülmektedir.

Aktarılanlara ilave olarak Mete Yazar'ın (2010) tespitlerinin de değerlendirilmesi, mücadele açısından oldukça önem arz ettiği düşünülmektedir. Bu tespitlere göre; terörle mücadele, silahlı alanda yürütüldüğü kadar siyasal alanda da desteklenmelidir. Yazar, terörle mücadelenin %90'ını moral ve motivasyondan, kalan %10'luk kesiminin ise operasyonel, taktik ve stratejiden oluştuğunu ifade etmektedir. Nitekim TSK, bölücü terör örgütü PKK ile yürüttüğü mücadelede iç ve dış faktörler tarafından yalnız bırakılmaktadır. Bir diğer ifadeyle, TSK'nın yürüttüğü mücadele,

siyasi bir otorite tarafından desteklenmedikçe havada kalmaktadır. Yazar'a göre Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve çevresinde yaşanan bu sorunun çözülmesi için soruna karşı toplumsal refleks oluşturulmalıdır.

Teröristlerin kendileriyle aynı duyguları paylaşan insanlarla bir araya gelme eğilimleri görülmektedir. Bunun nedeni, insanlığın temelinde var olan aidiyet duygusuyla açıklanabilir. Teröristler, toplum tarafından dışlanan ve kendini azınlık olarak gören güçlerini birleştirerek, eskiden sahip oldukları ezilmişlik duygusunu yenmek istemektedirler. Öte yandan, içlerinde bulunan mağduriyet durumunu ise sürekli kılmak isterler. Bunun nedeni, mağduriyet duygusunun kendi etnik kimliklerinin bir parçası halini almış olmasından kaynaklanmaktadır. Terör örgütleri, teröristlerin içlerinde bulunan bu mağduriyet duygusunu halkın tamamına yaymayı amaçlamaktadırlar. Durum, Türkiye Cumhuriyeti örneğinde incelendiğinde, bölücü terör örgütü PKK'nın, teröristler aracılığıyla yaratılmak istenilen mağduriyet duygusunu halk tabanına yayarak, genel anlamda Kürt etnik kimliğiyle özdeşleştirmek istediğı belirtilebilir. Bu şekilde bölücü terör örgütü, hem kendini tüm Kürt halkının lideri ve temsilcisi olarak empoze edebileceğine inanmakta, hem de Kürt etnik grubu dışındaki grupların, Kürt etnik kimliğı ve terörist algısıyla semantik bellekte özdeşleştirilmesini amaçlamaktadır. Bu nedenle, yaratılan ve yaratılmaya çalışılan bu mağduriyet durumunu Kürt etnik kimliğinden ayırıştırmanın ve bununla beraber, Kürt etnik kimliğini tekrardan yorumlamanın, bölücü terör örgütü PKK ile mücadelede oldukça önemli bir bölümü oluşturduğuna inanılmaktadır.

Öte yandan, son zamanlarda yapılan demokratik açılımların halkı tatmin etmemesinin, bu mağdurluk psikolojisinin getirdiğı bir sonuç olduğu düşünülmektedir. Terör örgütü, taleplerini siyasi partiler aracılığıyla iletmekte ve Türkiye Cumhuriyeti son zamanlarda nispeten bu taleplerin çoğunu yerine getirmektedir. Burada amaç doğal olarak, bölücü terör örgütü PKK ile masaya oturmak değildir. Aslında yapılan açılımlardaki temel neden, Kürt toplumunu bölücü terör örgütü PKK'dan ve yandaşlarından ayırmak ve Kürt kimliğinin Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan diğer kimliklerden ayrı olmadığını göstermek olarak belirtilebilir.

Bölücü terör örgütünün kurulduğu yıllardan bugünlere kadar ayakta durmasını sağlayan ve buna neden olan etmenler, örgütün salt kendi iradesine bağılı olmamaktadır. Örgüt, Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışından aldığı destek ve yardım sayesinde, sözde mücadelesini meşru gösterme çabasına gitmektedir. Bölücü terör örgütünün Irak'ın kuzeyindeki varlığının gerek Bağdat, gerek de Erbil tarafından görmezden gelinmesi ve son dönemlerde olmasa da geçen yıllar içerisinde Suriye ve İran'ın örgüte katkıları, örgütün zamanla gelişmesini sağlamıştır. Ayrıca, Avrupa

lkelerinin bölücü terör örgütünün siyasi kanadına kucak aması da örgütün siyasallaşma sürecini hızlandırmıŐtır.

Bölücü terör rgt PKK, aldığı dış desteklerden ötürü uluslararası terörizmden büyük ölçüde kaçınmaya çalışmıştır. Bölücü terör örgütünün faaliyet alanı Türkiye topraklarıyla sınırlı olmakla beraber, amacı genellikle kırsal alanda gerilla tipi terörist faaliyetlerde bulunmak ve zaman zaman bu faaliyetleri kırsal alandan büyük kentlere taŐırmaktır.

Terörist başı Abdullah calan'ın geçmişte uygulamaya çalıştığı terörist tabanlı stratejilerinin, halen terör örgütünün terörist mücadelesinin temelini oluşturduğu grlmektedir. Terörist başı calan'a göre "yumuŐak hedefler" olarak belirlenen köylülere saldırmak, devlet otoritesini sarsacak ve bölgede bölücü terör rgt PKK'nın devletten daha güçlü konumda olduğu imajını verecektir. Dolayısıyla, politik psikolojik konseptlerin gerek terörist unsurlar, gerekse terörle mücadele eden güvenlik güçleri tarafından hedef kitle yerel halk olmak üzere, etkin biçimde kullanılmasının yaşamsal önem arz ettiği grlmŐtr. Nitekim bölücü terör rgt PKK, silahlı propaganda yapmak suretiyle sindirdiği kitleler arasında destek kazanabilmiŐtır.

Daha önce ifade edildiği gibi, bölücü terör rgt bölgede kendini halkın temsilcisi gibi göstermektedir. Bu nedenle, bölge halkının terör örgütünün himayesinden kurtarılıp, sorunun çözümüne dâhil edilmesinin, mücadele açısından oldukça önemli olduğu dŐnlmektedir. Terörizmin meydana geldiği yerde, halktan bir Őeyler yapmasını beklemek pek rasyonel görülmemektedir. Terör rgt karşısında çaresiz bırakılmıŐ bir topluluk, istemeden de olsa, terör örgütüne yardım ve yataklık yapabilmekte ve terör örgütünün emirleri doğrultusunda kepenk kapatabilmektedir (zdağ, Vurucu, Akbaş, 2011, ss. 31-32). Halkın, terör örgütüne istemeden de vermiş olduğu bu desteğin, terör örgütünün siyasallaşma sürecine katkıda bulunacağına inanılmaktadır. Bu nedenle PKK terörüne destek sağlayanları engellemek ve terörist olmaya karar verenleri caydırmak amacıyla, bu insanlara yeni fırsatlar verilmesi dŐnlmektedir.

Bölücü terör rgt PKK, ideolojik tabanlı bir terör rgt olarak ortaya ık mış ve giderek etnik tabanlı (etnik ayrılıkçı) terör örgütüne dönüŐmüŐtür. Günümüz Şartlarına gelindiğinde bölücü terör rgt, kendinden olmayan herkesi düşman olarak algılamak suretiyle, halen terörist faaliyetlerine devam etmektedir. Terörist başı calan, 1999 yılında yakalanıp İmralı'da aĐırlaŐtırılmıŐ müebbet hapisle cezalandırılmasına rağmen, halen avukatları aracılığıyla terör örgütünü yönetmektedir. Geline aşamada bu tez çalışması, politik psikolojik faktör ve

bulguları göz önünde bulundurarak terör örgütünün aşağıda aktarılan kısa ve orta hedefli eğilimleri benimsediği değerlendirilmektedir:

- (a) Genel af çıkarılması; bu sayede örgütün yönetici kadrosunun serbest bırakılması ve terörist başı Abdullah Öcalan'ın cezasının ev hapsine dönüştürülmesi,
- (b) Anadilde eğitim verilmesi,
- (c) Anayasada Türk sözcüğünün yanına Kürt sözcüğü eklenmesi, bir diğer deyişle Kürt siyasal kimliğinin tanınması; bu sayede ülkede yaşayan Kürt kökenli vatandaşların "Asli Kurucu Halk" olarak kabul edilmesi ve bunun sonucunda iki uluslu bir yapının oluşmasının istenmesi,
- (ç) TSK'nın bölücü terör örgütüne karşı yürüttüğü askeri operasyonların durdurulması,
- (d) Özerk bir yönetimin kurulması ve yetkilerinin genişletilmesi olarak belirlenmiştir.

Görüldüğü üzere bölücü terör örgütünün muhtemel hedeflerine ilişkin analizler, yine bu hedeflerin önemli bir politik psikolojik boyut taşıdığını ortaya koymaktadır. Bu tez çalışmasının en temel sonuçlarından biri de, terörle mücadelede politik psikolojik yöntemlerin salt güvenlik güçlerine mal edilmemesi gerekliliğidir. Daha açık bir ifadeyle, terör örgütleri de politik psikolojik yöntemleri kullanarak, söz gelimi bölücü terör örgütü PKK örneğinde olduğu üzere, siyasal süreçleri etkileyebilmektedir.

Bu noktada, bizzat örgüt ideolojisinin dahi, politik psikolojik çevresel faktörler dolayısıyla değişime uğrayabileceği gözden kaçırılmamalıdır. Örneğin, bölücü terör örgütünün gelişmesine katkıda bulunan etkenlerden biri de, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyo-ekonomik yapısı sonucu liberal ekonomiyi benimsemeye başlaması, sosyal yaşamdaki yenilikler ve buna adapte olmakta güçlük çeken halk olmuştur. Halkın içinde bulunduğu çaresizlik ve umutsuzluk ortamı neticesinde, örgütün düzene karşı gelmeyi hedefleyen propagandasının etkili olduğu görülmektedir. Bu nedenle, bölücü terör örgütü PKK, geçen zaman içerisinde ideolojisinde yeni oluşumlara gitmiştir. Terör örgütü, Marksist Leninist niteliklerini ikinci plana koyarak, "etnik ayırıcı ve etnik ırkçı" terörist kimliğine bürünmüştür.

Terörle mücadelenin önemli bir bölümünü istihbarat faaliyetleri oluşturmakta, anılan istihbarat faaliyetleri özellikle iç güvenlik tehditleri bağlamında yapısal farklılıklar arz etmektedir. Bu tez çalışmasının temel bulgularından biri de, istihbarat analizlerinin, uluslararası ilişkiler disiplininde birey düzeyinde dış politika analizi ve politik psikolojik çözümlemelerin büyük ölçüde ve tamamlayıcı niteliklerle birbirleriyle örtüştüğünün tespit edilmesidir. Dolayısıyla, her üç analitik faaliyetin de birbirleriyle iç içe geçen gri alanlarda icra edilmesinde fayda görülmektedir. Özellikle bölücü

terör örgütü PKK örneği dikkate alındığında, toplumsal süreçlerin psikopolitik yorumları ile terör örgütünün içsel dinamiklerine ilişkin istihbarat analizlerinin örtüştürölerek üretilmesinin faydalı olacağı görölmüştür.

Bu tez çalışması, ilgili alanda yapılacak diğer akademik çabalara tavsiyeler kapsamında, terörle mücadele alanında stratejik operasyonel ve taktik istihbarat gereksinimlerinin hangi psikopolitik faktörlerce etkilendiği hususuna eğilinmesinde fayda görmektedir. Ayrıca akademik literatürümüzde, bölücü terör örgütü PKK'ya ilişkin birey düzeyinde profil çalışmalarının eksikliği hissedilmiştir. Söz konusu alanda, yeni çalışmalar yapılmasında fayda mütalaa edilmektedir. Son olarak, bireylerin nasıl terörist olduklarına ilişkin psikopolitik süreçlerin iyi incelendiği görölmekle birlikte, sözü edilen terörist davranışın nasıl sonlandığına ilişkin psikopolitik mekanizmaların da yeterince araştırılmadığı gözlemlenmektedir. Bu noktadan hareketle, gerek terör örgütleri için genel, gerekse bölücü terör örgütü PKK için özel sosyo psikolojik çalışmaların yapılması isabetli olacaktır.

KAYNAKÇA

Alkan, N. (2000). *Psikolojik Harekât, Terörizm ve Polis*. Ankara: TEMUH Yayınları.

Alkan, N. (2009). *Söz Bitmeden: Terörle Mücadelede Önleme Stratejileri*. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu. 3. Baskı.

Altıntaş, E. ve Gültekin, M. (2005). *Psikolojik Danışma Kuramları*. Bursa: Alfa Aktüel Yayıncılık.

Arı, T. (2008). *Uluslararası İlişkiler Teorileri*. Bursa: MKM Yayıncılık. 5. Baskı.

Armaoğlu, F. (2005). *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*. İstanbul: Alkım Yayınevi.

Bal, İ. (2006). *Alacakaranlıkta Terörle Mücadele ve Komplo Teorileri*. Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu.

Baş, T. Ve Akturan, U. (2008). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Başbuğ, İ. (2011). *Terör Örgütlerinin Sonu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Bilgin, N. (2005). *Siyaset ve İnsan: Siyaset Psikolojisi Yazıları*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık. 2. Baskı.

Clark, R. M. (2004). *Intelligence Analysis: A Target-Centric Approach*. Washington DC: CQ Press.

Cooper, J. R. (2005). *Curing Analytic Pathologies: Pathways to Improved Intelligence Analysis*. Washington: Center for the Study of Intelligence.

Cüceloğlu, D. (2008). *Korku Kültürü: Niçin Mış Gibi Yaşıyoruz?* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Cüceloğlu, D. (2007). *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çevik, A. (2009). *Politik Psikoloji*. Ankara: Dost Kitabevi. 3. Baskı.

Çevik, A. ve Ceyhun B. (1995). *Psikopolitik Yönden Kimlik Gelişimi ve Etnik Terörizm*. Politik Psikoloji Merkezi, Politik Psikoloji Serisi. Ankara: Medikomat Basımevi.

Çitlioğlu, E. (2005). *Gri Tehdit Terörizm*. Ankara: Ümit Yayıncılık.

Çitlioğlu, E. (2009). *Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri Sosyo-Ekonomik ve Sosyo-Politik Yapı Araştırması ve Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinden En Fazla Göç Almış Olan İllerin Sosyo-Ekonomik ve Sosyo-Politik Yapı Araştırması: Sorunlar Beklentiler Çözüm Önerileri*. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi.

Demirel, E. (2007). *Terör*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık. 8. Baskı.

Denker, S. M. (1997). *Uluslararası Terör, Türkiye ve PKK*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

Doğan, G. (2007). *Stratejik Müttefikten Uluslararası Terörizme*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

Durkheim, E. (1964). *The Rules of Sociological Method*. (Çev. S.A. Solovay ve J. H. Mueller). New York: The Free Press. s. 108.

Ergil, D. (1980). *Türkiye’de Terör ve Şiddet*. Ankara: Çağ Yayınları.

Ersever, A. C. (2010). *Kürtler, PKK ve Abdullah Öcalan: PKK, Kürtlere Rağmen İcad Edilmiş Bir Katiller Çetesidir*. İstanbul: Milenyum Yayınları.

Faraç, M. (2010). *PKK’nın Şifreleri: Siyasallaşan Terör*. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları. 2. Baskı.

Fisk, R. (1990). *Pity The Nation: Lebanon At War*. Oxford: Oxford University Press.

Fiske, S. T. ve Taylor, S. E. (1984). *Social Cognition*. New York: McGraw-Hill.

Freud, S. (2000). *Ruh Çözümlemesinin Tarihi*. (çev. E. Kapkin ve A. T. Kapkin). İstanbul: Payel Yayınevi.

Gözler, K. (2009). *Devletin Genel Teorisi*. Bursa: Ekin Basım Yayın ve Dağıtım. 2. Baskı.

Heuer, R. J. Jr. (1999). *Psychology of Intelligence Analysis*. Washington: Center for the Study of Intelligence, CIA.

Hoffman, B. (2006). *Inside Terrorism*. New York: Columbia University Press.

Houghton, D. P. (2009). *Political Psychology: Situations, Individuals, and Cases*. New York: Routledge.

Horowitz, D. (1985). *Ethnic Groups In Conflict*. Berkeley: University of California Press.

HPG Broşürü.

Jenkins, B. M. (2002). *Unconquerable Nation: Knowing Our Enemy, Strengthening Ourselves*. Santa Monica: Rand Corporation.

Karataş, H. (2005). *Kelimelerle Terör*. İstanbul.

Kent, S. (1994). *The Need For an Intelligence Literature*. Washington: Center for Study of Intelligence, CIA.

Knutson, J. N. (1973). *Handbook of Political Psychology*. San Francisco: Jossey-Bass.

Köni, H. (1998). *Uluslararası ve Ulusal Alanda Terörizmi Önleme Çabaları*. Ankara: Avrasya Dosyası.

Kürdistan Devriminin Yolu (1978).

Laqueur, W. (1987). The Age of Terrorism. C. Güzel içinde, *Silinen Yüzler Karşısında Terör* (ss. 95-142). (çev. İ. Yıldız). Ankara: Ayraç Yayınevi.

Lefebvre, S. (2003). *Perspectives on Ethno-Nationalist/Separatist Terrorism*. UK Ministry of Defence: Conflict Studies Research Centre.

Mack, J. E. (1979). Giriş. V. Volkan içinde, *Cyprus: War and Adaptation: A Psycho-analytic History of Two Ethnic Groups in Conflict*. Virginia: University Press of Virginia.

McGuire, W. ve Iyengar, S. (1993). *Explorations In Political Psychology*. NC: Duke University Press.

Montero, M. (1986). Political Psychology in Latin America. M. Hermann (Ed.) içinde, *Political Psychology* (ss. 414-433). San Francisco: Jossey-Bass.

Mumcu, U. (1996). *Kürt Dosyası*. Ankara: Tekin Yayınevi.

Onay, Y. (2009). *Etki Odaklı Hareket Terör*. İstanbul: Yenyüzyıl Yayınları.

Özcan, N. A. (1999). *PKK (Kürdistan İşçi Partisi) Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi*. Ankara: ASAM.

Özdağ, Ü. (2005). *Türkiye’de Düşük Yoğunluklu Çatışma ve PKK*. Ankara: Üç Ok Yayıncılık.

Özdağ, Ü. (2008). *PKK Terörü Neden Bitmedi, Nasıl Biter?* Ankara: Kripto Yayıncılık.

Özdağ, Ü., Vurucu, İ., Akbaş, A. A. (2011). *Doğu Raporu: Bölgede Türk Kimliği ve Türklük Algısı*. Ankara: Kripto Yayınları.

Özönder, C. (1998). *Terörün Sosyokültürel Yönleri, Doğu Anadolu'da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu Bildirileri*. Elazığ: Fırat Üniversitesi Yayınları.

Post, J. M. (1990). Terrorist psycho-logic: Terrorist behavior as a product of psychological forces. W. Reich içinde, *Origins of Terrorism* (ss. 27-28). Cambridge: Cambridge University Press.

Pirim, O. ve Örtülü, S. (2000). *PKK'nın 20 Yıllık Öyküsü*. İstanbul: Boyut Yayıncılık. 4. Baskı.

Pillar, P. R. (2005). Perception of Terrorism: Continuity and Change. Pillar, P. R., Boyne, S., German, M. içinde, *Law vs. War: Competing Approaches to Fighting Terrorism* (ss. 3-10).

Rapaport, D. C. (2004). The Four Waves of Modern Terrorism. A. K. Cronin ve J. M. Ludes içinde, *Attacking Terrorism: Elements of a Grand Strategy*, (ss. 46-73). Washington, DC: Georgetown University Press.

Roy, M. J. (2007). Responding to Terrorism: Lessons Learned from Washington and New York in 2001. S. Begeç içinde, *The Integration and Management of Traumatized People After Terrorist Attacks* (ss. 146-155). Ankara: IOS Press.

Sakık, Ş. (2005). *Apo*. Ankara: Şark Yayınları.

Scheuer, M. (2005). *Imperial Hubris: Why The West Is Losing The War On Terror*. Washington: Potomac Books.

Scheuer, M. (2006). *Through Our Enemies' Eyes: Osama bin Laden, Radical Islam, and the Future of America*. Washington: Potomac Books.

Şehirli, A. (2000). *Türkiye'de Bölücü Terör Hareketleri*. İstanbul: Burak Yayınları.

Smith, A. D. (2007). *Milli Kimlik*. İstanbul: İletişim Yayınları.

U.S. Government. (2009). *A Tradecraft Primer: Structured Analytic Techniques for Improving Intelligence Analysis*.

Volkan, V. D. (1997). *Blood Lines: From Ethnic Pride To Ethnic Terrorism*. New York: Farrar, Straus, Giroux.

Volkan, V. D. (1999). *Kanbağı, Etnik Gururdan Etnik Teröre*. İstanbul: Bağlam Yayınları.

Volkan, V. D. (2009). *Körü Körüne İnanç: Kriz ve Terör Dönemlerinde Geniş Gruplar ve Liderleri*. (çev. Ö. Karaçam). İstanbul: Okyanus Yayınları. 2. Baskı. (a)

Volkan, V. D. (2009). *Kimlik Adına Öldürmek: Kanlı Çatışmalar Üzerine Bir İnceleme*. (çev. M. B. Büyükkal). İstanbul: Alfa Yayınevi. 2. Baskı. (b)

Wilkinson, P. (1974). *Political Terrorism*. London: McMillan. s. 36.

Wilkinson, P. (1977). Terörist İdeolojiler ve İnançlar. C. Güzel içinde, *Silinen Yüzler Karşısında Terör* (ss. 180-188). (çev. T. Kabadayı). Ankara: Ayraç Yayınevi.

Wilkinson, P. (2003). Why Modern Terrorism? Differentiating Types and Distinguishing Ideological Motivations. Kegley, C. W. İçinde, *The New Global Terrorism* (s. 106). New Jersey: Prentice Hall.

Wolff, S. (2006). *Ethnic Conflict: A Global Perspective*. Oxford: Oxford University Press.

Türk Ceza Kanunu 3713 sayılı Terörle Mücadele Maddesi.

Bar-Tal, D. (1988). Political Psychology in Israel. *International Society of Political Psychology* 9(4), ss. 737-742.

Crenshaw, M. (1981). The Causes of Terrorism. *Comparative Politics* 13(4), ss. 379-399.

Çevik, A. (2003). Psikopolitik Boyutlarıyla Terörizm ve Terörist Psikolojisi. *Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi* 9(36), ss. 471-474.

Davis, T. C. (1999). Revisiting Group Attachment: Ethnic and National Identity. *International Society of Political Psychology* 20(1), ss. 25-47.

Eriksen, T. H. (1995). We and Us: Two Modes of Group Identification. *Journal of Peace Research* 32(4), ss. 427-436.

Horowitz, I. L. (1979). Paradigms in Political Psychology. *International Society of Political Psychology* 1(2), ss. 99-103.

Huntington, S. (1993). The Clash of Civilizations. *Foreign Affairs*, 72(3), ss. 22-49.

Jenkins, B. M. (1982). Statements about Terrorism. *Annals of the American Academy of Political and Social Science* 463, ss. 11-23.

Klein, M. (1946). Notes on Some Schizoid Mechanisms. *New York Free Press* (3), ss. 1-24.

Knutson, J. N. (1984). Toward a United States Policy on Terrorism: An Addendum on Northern Ireland. *International Society of Political Psychology* 5(2), ss. 295-298.

Koopman, C. (1997). Political Psychology as a Lens for Viewing Traumatic Events. *International Society of Political Psychology* 18(4), ss. 831-847.

Lasswell, H. D. (1942). The Relation of Ideological Intelligence to Public Policy. *The University of Chicago Press* 53(1), ss. 25-34.

Levin, S. (2000). Undergraduate Education in Political Psychology. *International Society of Political Psychology* 21(3), ss. 603-620.

Mack, J. E. (1983). Nationalism and the self. *Psychohistory Review* 11(2), ss. 47-69.

McGraw, K. M. (2000). Contributions of the Cognitive Approach to Political Psychology. *International Society of Political Psychology* 21(4), ss. 805-832.

Morris, N. (1996). The anti-group: Destructive Forces in the Group and Their Creative Potential. *International Library of Group Psychotherapy and Group Process*, ss. 40-140.

Perez, A. D. (2001). Political Psychology as Discipline and Resource. *International Society of Political Psychology* 22(2), ss. 347-356.

Post, J. M. (1993). Current Concepts of the Narcissistic Personality: Implications for Political Psychology. *International Society of Political Psychology* 14(1), ss. 99-121.

Post, J. M. (2005). When Hatred Is Bred in the Bone: Psycho-Cultural Foundations of Contemporary Terrorism. *International Society of Political Psychology* 26(4), ss. 615-636.

Reich, W. (1990). Understanding Terrorist Behavior: The Limits and Opportunities of Psychological Inquiry. *Cambridge University Press*, ss. 261-279.

Romano, D. (2002). Modern Communications Technology in Ethnic Nationalist Hands: The Case of the Kurds. *Canadian Journal of Political Science* 35(1), ss. 127-149.

Simon, H. (1955). A Behavioral Model of Rational Choice. *The Quarterly Journal of Economics* 69(1), ss. 99-118.

Smith, A. D. (1996). Culture, Community and Territory: The Politics of Ethnicity and Nationalism. *International Affairs* 72(3), ss. 445-458.

Stewart, E. (2002). Analyzing Terrorism. *Military Intelligence Professional Bulletin January-March 2002*, 28(1), ss. 15-20.

Stein, H. F. (1975). Identity, and Ideology. *The Universtiy of Chicago Press, The School Review* 83(2), ss. 273-300.

Stein, H. F. (1986). On Professional Allegiance in the Study of Political Psychology. *International Society of Political Psychology* 7(2), ss. 245-253.

Stern, P. C. (1995). Why Do People Sacrifice for Their Nations? *Political Psychology* 16(2), ss. 217-235.

Tatarka, C. J. (2002). Overcoming Biases In Military Problem Analysis and Decision-Making. *Military Intelligence Professional Bulletin January-March 2002*, 28(1), ss. 8-10.

Weinberg, C. A. (1992). Terrorist and Terrorism. Have We Reached A Crossroad? Mind and Human Interaction. *Political Psychology* 3(3), ss. 77-82.

Kellecioğlu, Ö. (2007). Psikopolitik Yönden İslamcı Fundamentalizmin İncelenmesi: İslamcı Köktendincilerin Motivasyonları. Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

Abışgil; İ. (16 Nisan 2002). Terör Örgütünden İsim Oyunu. 02 Temmuz 2011 tarihinde Akşam haber portalı:
<http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2002/04/16/guncel/guncel5.html> adresinden alındı.

Anayasa Mahkemesi Kararı, Esas Sayısı: 1999/1, Karar Sayısı: 2003/1, Karar Günü:13.3.2003, 22 Haziran 2011 tarihinde:
<http://www.anayasa.gov.tr/eskisite/KARARLAR/SPK/K2003/K2003-01.HTM>, adresinden alındı. (Ayrıca bkz. Resmî Gazete tarih/sayı:19.07.2003/25173).

Anayasa Mahkemesi Kararı, Esas Sayısı: 1992/1, Karar Sayısı: 1993/1, Karar Günü:14.7.1993, 22 Haziran 2011 tarihinde:
<http://www.anayasa.gov.tr/eskisite/KARARLAR/SPK/K1993/K1993-01.htm> adresinden alındı. (Ayrıca bkz. Resmî Gazete tarih/sayı: 18.8.1993/21672).

Anayasa Mahkemesi Kararı, Esas Sayısı: 1993/3, Karar Sayısı: 1994/2, Karar Günü:16.6.1994, 22 Haziran 2011 tarihinde:
<http://www.anayasa.gov.tr/eskisite/KARARLAR/SPK/K1994/K1994-02.htm> adresinden alındı.

Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı İddianamesi. Abdullah Öcalan Davası. 15 Mart 2011 tarihinde:
<http://www.belgenet.com/dava/dava01.html> adresinden alındı.

Bayık, C. (Kasım 2007). Dirilişin Günü. 01 Temmuz 2011 tarihinde:
http://web.archive.org/web/20071116111300/http://www.hpgonline.com/tr/27_kasim_dosyasi/3.html adresinden alındı.

Charter of the United Nations. Article 2, section 4. 15 Temmuz 2011 tarihinde United Nations: <http://www.un.org/en/documents/charter/chapter1.shtml> adresinden alındı.

Habertürk Gazetesi. (2 Mayıs 2011). Bundan Sonra Dünyada Neler Olacak? 2 Mayıs 2011 tarihinde Habertürk Gazetesi: <http://www.haberturk.com/dunya/haber/626485-bundan-sonra-dunyada-neler-olacak-video> adresinden alındı.

Hudson, R. A. (1999). The Sociology and Psychology of Terrorism: Who Becomes A Terrorist and Why? 10 Mart 2011 tarihinde The US Federal Research Division, Library of Congress: <http://www.fas.org/irp/threat/frd.html> adresinden alındı.

İlhan, R. (2011). Türkiye'deki Ötekileştirme Süreci. 3 Mayıs 2011 tarihinde Politik Psikoloji Derneği: http://www.ppd.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=212:tuerkiye-deki-oetekiletirme-suereci&catid=25:rifatilhan&Itemid=3 adresinden alındı.

Kongra-gel. (2007). 3'üncü Genel Kurul Sonuç Bildirisi. 02 Temmuz 2011 tarihinde: <http://www.kongra-gel.org/doc/GenelKurulBelgeleri/3.GKBelgeleri.pdf> adresinden alındı. (a)

Kongra-gel. (2007). 4'üncü Genel Kurul Sonuç Bildirgesi. 02 Temmuz 2011 tarihinde: <http://www.kongra-gel.org/doc/GenelKurulBelgeleri/3.GKBelgeleri.pdf> adresinden alındı. (b)

Kongra-gel. (2007). 5'inci Genel Kurulun Kamuoyuna Yönelik Sonuç Bildirgesi. 02 Temmuz 2011 tarihinde: <http://www.kongra-gel.org/doc/GenelKurulBelgeleri/5.GKBelgeleri.pdf> adresinden alındı. (c)

Kongra-gel. (2007). KONGRA-GEL 5'inci Genel Kurula Politik Rapor. 02 Temmuz 2011 tarihinde: <http://www.kongra-gel.org/doc/GenelKurulBelgeleri/5.GKBelgeleri.pdf> adresinden alındı. (d)

Laçiner, S. Ayrılıkçı Televizyon Yayıncılığı ve Uluslararası Bağlantıları: Med-TV Örnek Olayı. 04 Temmuz 2011 tarihinde: <http://www.turkishweekly.net/turkce/makale.php?id=84> adresinden alındı.

Leiter, M. E. (2010). The Changing Terrorist Threat and NCTC's Response. 12 Aralık 2010 tarihinde Center for Strategic and International Studies: <http://csis.org/event/changing-terrorist-threat-and-nctc's-response> adresinden alındı.

Öcalan, A. PKK Kuruluş Kongresi Konuşmaları. 24 Haziran 2011 tarihinde: <http://web.archive.org/web/20060509073735/www.pkk.org/tr/haber/haber18.html> adresinden alındı.

Serxwebun. (Mart 1999). PKK-Merkez Komitesi, 6'ncı Kongre Gerçeğimiz. 04 Temmuz 2011 tarihinde: Serxwebun, Sayı: 207: <http://web.archive.org/web/20020830095655/www.Serxwebun.com/1999/03/h16.html> adresinden alındı. (a)

Serxwebun. (1999). PKK-Başkanlık Konseyi, Yeni Dönemin Özelliklerini Tüm Yönleriyle Kavrayalım. 04 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun: www.Serxwebun.com/1999/03/h03.html adresinden alındı. (b)

Serxwebun. (Ocak 2000). Abdullah Öcalan, 7'nci Kongreye Sunulan Politik Rapor. 04 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 217: <http://web.archive.org/web/20040110040626/www.Serxwebun.com/2000/01/hab01.html> adresinden alındı.

Serxwebun. (Nisan 2000). Parti Programı. 04 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 220: <http://web.archive.org/web/20010906142757/www.Serxwebun.com/2000/04/hab07.html> adresinden alındı.

Serxwebun. (Nisan 2002). Cemil Bayık, PKK 8'inci Kongresi-Açılış Konuşması. 04 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 244: <http://web.archive.org/web/20060527173342/www.Serxwebun.com/2002/04/hab03.html> adresinden alındı.

Serxwebun. (Nisan 2002). KADEK 1'inci Kuruluş Kongresi Sonuç Bildirgesi. 04 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 244: <http://web.archive.org/web/20060527173450/www.Serxwebun.com/2002/04/hab09.html> adresinden alındı. (a)

Serxwebun. (Nisan 2002). Apocu Hareketin Dönüşüm Bildirgesi. 06 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 244 tarihinde: <http://web.archive.org/web/20060527173427/www.Serxwebun.com/2002/04/hab06.html> adresinden alındı. (b)

Serxwebun. (Mayıs 2002). 8'inci Kongre'ye sunulan Politik-Pratik Çalışma Rapor. 06 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 245: <http://web.archive.org/web/20040102223556/www.Serxwebun.com/2002/05/hab02.html> adresinden alındı. (c)

Serxwebun. (Haziran 2002). KADEK 1'inci Kongre Kararları-1. 06 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 246: <http://web.archive.org/web/20030729191717/www.Serxwebun.com/2002/06/hab15.html> adresinden alındı. (ç)

Serxwebun. (Kasım 2003). KONGRA-GEL Kuruluş Kongresi Sonuç Bildirgesi. 06 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 263: <http://web.archive.org/web/20050211201630/www.Serxwebun.com/2003/11/hab09.html> adresinden alındı. (a)

Serxwebun. (Kasım 2003). KADEK'in Feshine İlişkin Karar Tasarısı. 06 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 263: <http://web.archive.org/web/20050211202532/www.serxwebun.com/2003/11/hab10.html> adresinden alındı. (b)

TASNİF DIŞI

Serxwebun. (Kasım 2003). Kongre Açılış Konuşması. 06 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 263:
<http://web.archive.org/web/20050211202152/www.Serxwebun.com/2003/11/hab01.html> adresinden alındı. (c)

Serxwebun. (Kasım 2003). Demokratik Haklar Bildirgesi. 06 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 263:
<http://web.archive.org/web/20050211181742/www.Serxwebun.com/2003/11/hab05.html> adresinden alındı. (ç)

Serxwebun. (Kasım 2003). KONGRA-GEL Programı. 07 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 263:
<http://web.archive.org/web/20050205212140/www.serxwebun.com/2003/11/hab02.html> adresinden alındı. (d)

Serxwebun. (Aralık 2003). Basın Yayın ve Enformasyon Çalışmalarına İlişkin Proje. 07 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 264:
<http://web.archive.org/web/20050222011616/www.Serxwebun.com/2003/12/hab15.html> adresinden alındı. (e)

Serxwebun. (Aralık 2003). Bilim ve Kültür Sanat Projesi. 07 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 264:
<http://web.archive.org/web/20050222011704/www.Serxwebun.com/2003/12/hab10.html> adresinden alındı. (f)

Serxwebun. (Aralık 2003). Gençlik Çalışmalarına İlişkin Proje. 07 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 263:
<http://web.archive.org/web/20050211202138/www.serxwebun.com/2003/11/hab13.html> adresinden alındı. (g)

Serxwebun. (Aralık 2003). Hukuk Projesi. 07 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 264:
<http://web.archive.org/web/20050222011646/www.serxwebun.com/2003/12/hab14.html>, adresinden alındı. (h)

Serxwebun. (Aralık 2003). PJA'nın Örgütsel Yeniden Yapılanma Karar Tasarısı. 07 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 263:
<http://web.archive.org/web/20050211200823/www.serxwebun.com/2003/11/hab06.html> adresinden alındı. (ı)

Serxwebun. (Aralık 2003). Ekonomiye İlişkin. 07 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 264:
<http://web.archive.org/web/20050222011727/www.Serxwebun.com/2003/12/hab16.html> adresinden alındı. (i)

Serxwebun. (Aralık 2003). Siyasal Kurumlaşma Projesi. 07 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 264:
<http://web.archive.org/web/20050222011824/www.serxwebun.com/2003/12/hab12.html> adresinden alındı. (j)

TASNİF DIŞI

Serxwebun. (Aralık 2003). Seçim Yasa Tasarısı. 07 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 263:
<http://web.archive.org/web/20050211201506/www.serxwebun.com/2003/11/hab12.html> adresinden alındı. (k)

Serxwebun. (Aralık 2003). Demokratik Toplum Koordinasyonu. 07 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 263:
<http://web.archive.org/web/20050211182416/www.Serxwebun.com/2003/11/hab11.html> adresinden alındı. (l)

Serxwebun. (Haziran 2004). KONGRA-GEL 2'nci Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı Sonuç Bildirgesi. 07 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 270:
<http://web.archive.org/web/20050317230901/www.serxwebun.com/2004/06/hab11.html> adresinden alındı. (a)

Serxwebun. (Haziran 2004). Olağanüstü KONGRA-GEL Genel Kurul Çizgisini Doğru Kavrayalım Atılımcı Bir Ruhla Pratiğe Geçirelim. 07 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 270:
<http://web.archive.org/web/20050214191555/www.serxwebun.com/2004/06/hab02.html> adresinden alındı. (b)

Serxwebun. (Haziran 2004). KONGRA-GEL Tüzüğü. 07 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun, Sayı: 270:
<http://web.archive.org/web/20050317231236/www.serxwebun.com/2004/06/hab03.html> adresinden alındı. (c)

Serxwebun. (2007). PKK Yeniden İnşa Edildi. 07 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun:
<http://www.serxwebun.org/arsiv/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=245> adresinden alındı. (a)

Serxwebun. (2007). PKK Yeniden İnşa Kongresi Açılış Konuşması. 07 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun:
<http://www.serxwebun.org/arsiv/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=250> adresinden alındı. (b)

Serxwebun. (2007). PKK ile Başladık PKK ile Başaracağız. 07 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun:
<http://www.serxwebun.org/arsiv/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=243> adresinden alındı. (c)

Serxwebun. (2007). KKK Sözleşmesi. 07 Temmuz 2011 tarihinde Serxwebun:
<http://www.serxwebun.org/arsiv/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=304> adresinden alındı. (d)

Siyasi Partiler. (2011). 07 Temmuz 2011 tarihinde TBMM:
<http://www.tbmm.gov.tr/partiler/partiler.htm> adresinden alındı.

TASNİF DIŞI

T.C. İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Terörle Mücadele Dairesi Başkanlığı. (Nisan 2011). 10 Temmuz 2011 tarihinde EGM:
<http://www.egm.gov.tr/temuh/mucadele1.html> adresinden alındı.

Yaman, D. (Kış-İlkbahar 2005). 11 Eylül Sonrasında ABD: Algılamalar, Psikolojik Yansımalar, Yasal Düzenlemeler. 10 Haziran 2011 tarihinde Uluslararası Hukuk ve Politika, 1(1-2), ss. 117-142:
<http://www.usak.org.uk/junction.asp?docID=345&In=TR> adresinden alındı.

Yarar, M. (26 Haziran 2010). Basın Kulübü. 15 Kasım 2010 tarihinde Haberiniz:
http://www.haberiniz.com/yazilar/haberiyaazdir15226-Ozdog__%E2%80%9CTerore_karsi_psikolojik_savas_verilmeli%E2%80%9D.html adresinden alındı.

Yurtsever, A. H. (11 Şubat 2000). Gvencemiz T.C. 20 Haziran 2011 tarihinde Milliyet haber portalı: <http://www.milliyet.com.tr/2000/02/11/t/haber/hab01.html> adresinden alındı. (a)

Yurtsever, A. H. (11 Şubat 2000). Gvencemiz T.C. 20 Haziran 2011 tarihinde Milliyet haber portalı: <http://www.milliyet.com.tr/2000/02/11/t/haber/hab01.html> adresinden alındı. (b)

ÖZGEÇMİŐ

1986 yılında İstanbul’da doğdu. 2005 yılında ABD’nin “Philadelphia” şehrindeki “Drexel University”den tam burs kazandı. 2009 yılında üniversiteden, Siyaset Bilimi (Political Science) anadalında ve Yöneylem İşletmeciliğı (Operations Management) yandalında mezun oldu. 2009-2010 eğitim ve öğretim yılında Harp Akademileri Komutanlığı Stratejik Araştırmalar Enstitüsü’nde Uluslararası İlişkiler anabilim dalı altında İstihbarat Yüksek Lisans Programına başladı. Halen yüksek lisans eğitimine devam etmektedir.

Bekâr olan Zeki Cem Karalı, milli yüzücü olup iyi derecede İngilizce ve başlangıç seviyesinde İtalyanca bilmektedir.

TASNİF DIŞI

(BU SAYFA BOŐ BIRAKILMIŞTIR.)

TASNİF DIŞI